

Na osnovu člana 18 Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija ("Sl. list CG", br. 41/18), Ministarstvo turizma sačinilo je

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ JAVNOJ RASPRAVI O NACRTU ZAKONA O TURIZMU I UGOSTITELJSTVU

Vrijeme trajanja javne rasprave:

Ministarstvo turizma sprovelo je javnu raspravu o Nacrtu Zakona o turizmu i ugostiteljstvu upućivanjem javnog poziva svim zainteresovanim subjektima da se uključe u javnu raspravu i dostave svoje primjedbe, predloge i sugestije na Nacrt Zakona o turizmu i ugostiteljstvu. Javna rasprava je trajala 51 dan od dana objavljivanja javnog poziva na internet stranici Ministarstva turizma <https://www.gov.me/mt>.

Način sprovođenja javne rasprave:

Zainteresovani subjekti svoje primjedbe, prijedloge i sugestije na Nacrt Zakona o turizmu i ugostiteljstvu dostavili su Ministarstvu turizma u pisanoj formi putem pošte i na e-mail adresu: nijaz.osmanovic@mt.gov.me, tokom trajanja javne rasprave.

U okviru trajanja javne rasprave, predstavnici Ministarstva održali su niz sastanaka sa predstavnicima privrede (Privrednom komorom, Američkom privrednom komorom, Udruženjem seoskih domaćinstava, Udruženjem turističkih agencija, Nacionalnom turističkom organizacijom, Glavnim gradom idr).

Ovlašćeni predstavnici Ministarstva koji su učestvovali u javnoj raspravi:

- Milena Tošić, vd sekretarke Ministarstva turizma,
- Olivera Blagojević, v.d generalne direktorice Direktorata za razvoj turističke destinacije i strateško planiranje,
- Nijaz Osmanović, načelnik Direkcije za normativno pravnu djelatnost u Ministarstvu turizma,
- Budimir Ivanović, načelnik Direkcije za upravni postupak u Ministarstvu turizma.

Podaci o broju i strukturi učesnika u javnoj raspravi:

1. Glavni grad Podgorica – Sekretarijat za preduzetništvo;
2. Udružena seoska domaćinstva Crne Gore i Regionalna razvojna agencija za Bjelasicu, Komove i Prokletije;
3. "SONUBA MONTENEGRO" DOO Bar;
4. Mikrokreditna finansijska institucija "MFI LABOR" doo;
5. Mikrokreditna finansijska institucija "ALTER MODUS" DOO;
6. Privredna komora Crne Gore;
7. Američka privredna komora u Crnoj Gori;
8. "ABACO" DOO Bar;
9. "Bigova Bay" doo Kotor;
10. Unija slobodnih sindikata Crne Gore;
11. "Ugosti.me" doo Bar;
12. ADRIATICAGENT DOO;
13. Udruženje uzgajivača školjki "marikultura" Crne Gore;
14. Advokatska kancelarija "Komnenić & Partners";
15. Advokat Lana Vukmirović Mišić;
16. Asocijacija turističkih vodiča Crne Gore;
17. Advokatska kancelarija "Prelević";
18. Ministarstvo saobraćaja;

19. Ministarstvo pomorstva;
20. Ministarstvo javne uprave;
21. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede;
22. Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera;
23. Uprava za statistiku MONSTAT;
24. Zajednica opština Crne Gore;
25. Ivana Bulatović;
26. Aleksandar Radović, Predsjednik Savjeta MZ Reževići;
27. Muzički centar Crne Gore;
28. Snežana Pantović, zamjenica predsjednika Kordinacionog odbora za zdravstveni turizma pri Privrednoj komori Crne Gore;
29. Udruženje izdavalaca smještaja - UIS CG;
30. Udruženje turističkih agencija Crne Gore;

Rezime dostavljenih primjedbi, predloga i sugestija, sa navedenim razlozima njihovog prihvatanja, odnosno neprihvatanja slijede u nastavku:

1. Primjedbe, predlozi i sugestije Glavnog grada Podgorica – Sekretarijata za preduzetništvo;

Primjedba, predlog, sugestija 1: Ne daje se značenje pojmova ugostiteljskih objekata za ishranu i piće, tipa restorana (klasični, specijalizovani), picerija, gostionica, grupa caffè barovi (caffè bar, kafana, kafić, disco club, noćni club, bistro pivnica, krčma idr.), catering objekti, objekti brze hrane, objekti jednostavnih usluga (poslastičarnica, pečenjara, kantina idr.), klub licenca isl, za koje je izdavanje odobrenja u nadležnosti organa lokalne uprave. Značenje ovih pojmova nije dato ni u drugim poglavljima, ali je dato objašnjenje za nacionalni restoran, za koji odobrenje za rad izdaje Ministarstvo.

Obrazloženje:

Mišljenja smo da je trebalo dati značenje svih pojmova, a ne samo onih iz nadležnosti Ministarstva, a odobrenje za obavljanje djelatnosti za nacionalni restoran treba da je u nadležnosti organa lokalne uprave i ne treba praviti izuzetak, s obzirom da je nacionalni restoran vrsta specijalizovanog restorana za koji je nadležan organ lokalne uprave. U tom smislu i kategorizacija tog restorana treba da je u nadležnosti lokalne uprave.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Smatramo da je postojeće zakonsko rješenje jasno i obuhvatno te da nije potrebno dodatno popisivati značenje pojmova.

Primjedba, predlog, sugestija 2: U odnosu na postojeći Zakon o turizmu i ugostiteljstvu, u novom Predlogu Zakona neophodno je da ostane odredba člana 67 stav 3.

Obrazloženje:

Veliki broj ugostiteljskih objekata svoju djelatnost obavlja i u stambenim objektima koji predstavljaju zasebnu građevinsku cjelinu kao i u nestambenim dijelovima stambene zgrade koji su u funkciji poslovanja ugostiteljskih objekata. Ukoliko se izbrišu odredbe člana 67 ovaj sekretarijat neće moći da izda odobrenja za rad značajnom broju ugostiteljskih objekata sa velikim brojem zaposlenih.

ODGOVOR:

Prihvata se. Predložena izmjena će biti inkorporirana u tekst predloga zakona.

Primjedba, predlog, sugestija 3: U postojećem Zakonu u članu 79 stav 4 propisano je da za obavljanje ugostiteljske djelatnosti, objekat mora da ispunjava minimalno tehničke uslove u pogledu prostora, uređaja i opreme. Takođe, citiranim zakonom predviđeno je da i pored ovih uslova

ugostiteljski objekti moraju ispunjavati i druge uslove propisane posebnim propisima koji se odnose na bezbjednost hrane, izgradnju objekata, zaštitu na radu, protiv požarnu zaštitu i zaštitu od buke, a kontrolu ispunjenosti ovih uslova vrše nadležni inspektori.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Smatramo da je navedena odredba jasna i precizna. Istom je naznačeno da i pored uslova koje propisuje Zakon o turizmu i ugostiteljstvu, ugostiteljski objekti moraju ispunjavati i druge uslove propisane posebnim propisima za oblast na koji se odnose.

Primjedba, predlog, sugestija 4: U važećem zakonu o turizmu i ugostiteljstvu u članu 58 nije propisana obaveza lokacije na kojoj su smještena putnička vozila, a za iznajmljivanje drugih vrsta vozila (motocikl, moped, motor, četvorotočkaš, skuter, bicikl) jeste.

Obrazloženje:

Smatramo da i za putnička vozila treba propisati uslov za lokaciju na kojoj se nalaze vozila, ili ukinuti tu stavku za druge vrste vozila.

ODGOVOR:

Prihvata se. Predloženo rješenje će biti inkorporirano u tekst predloga zakona na način što će biti propisana obaveza da lokacija na kojoj se obavlja djelatnost ima obezbijeđena parking mjesta namijenjena za primopredaju vozila.

Primjedba, predlog, sugestija 5: U članu 92 važećeg Zakona propisano je da ugostiteljski objekat može imati naziv dvije vrste ugostiteljskih objekata ako za svaku vrstu ugostiteljskog objekta ispunjava uslove propisane zakonom.

Obrazloženje:

Mišljenja smo da i u Predlogu novog zakona treba da bude propisana ova odredba koja je izostala, sa razloga što i u važećem zakonu i u Predlogu stoji odredba da su pored ugostiteljskih objekata za pružanje usluge pripremanja i usluživanja hrane, pića i napitaka i catering objekti.

ODGOVOR:

Ne prihvata se, iz razloga što je aktuelno rješenje podložno zloupotrebi prava. Naime, ugostiteljski objekat ne može imati naziv dvije vrste ugostiteljskih objekata, već može imati dva naziva, odnosno dva odobrenja, ako za svaku vrstu ugostiteljskog objekta ispunjava uslove propisane zakonom.

Primjedba, predlog, sugestija 6: U poglavlju minimalno tehnički uslovi za obavljanje djelatnosti predviđeno je da organ nadležan za izdavanje odobrenja u postupku po zahtjevu utvrđuje ispunjenost uslova neposrednim pregledom objekta i drugim dokaznim sredstvima.

Obrazloženje:

Mišljenja smo da je odredba "drugim dokaznim sredstvima" veoma široko postavljena imajući u vidu rokove za donošenje rješenja propisane Zakonom o upravnom postupku kao i shodnu primjenu zakona kojim je uređen parnični postupak. Cijenimo da ovakva odredba ne treba da stoji, ili precizirati koja su to dokazna sredstva analogno obavljanju ugostiteljske djelatnosti.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Smatramo da postojeća odredba omogućava nadležnom organu da utvrđuje ispunjenost uslova na osnovu neposrednog pregleda objekta i drugih dokaznih sredstava.

2. Primjedbe, predlozi i sugestije Udruženih seoskih domaćinstava Crne Gore i Regionalne razvojne agencije za Bjelasicu, Komove i Prokletije;

Primjedba, predlog, sugestija 1: Čl.7 Degustaonica je objekt u kojem se gostima pripremaju i uslužuju vina i/ili voćna vina i/ili proizvodi od vina i/ili voćnih vina i/ili ostala alkoholna pića i/ili naresci (suhomesnati proizvodi, sirevi i slično) i/ili namazi, iz pretežno sopstvene proizvodnje;

Obrazloženje:

Degustaonice bi morale biti mjesta na kojim se gostima nudi degustacija proizvoda proizvedenih na licu mjesta, dakle kod poljoprivrednih proizvođača ili prerađivača. Samim tim bi preduslov za degustaonice morala biti pretežno sopstvena proizvodnja, što degustaonice svrstava prirodno u istu grupu sa seoskim domaćinstvima, u kojim je takođe preduslov pretežno sopstvena proizvodnja. Ne smije se davati prostor da se degustacijom bave drugi privatni subjekti, nakupci i preprodavci, jer se otvara prostor za varanje, pogrešnu interpretaciju i slično, čime bi se narušio integritet domaćeg proizvoda.

ODGOVOR:

Prihvata se. Predložena izmjena će biti inkorporirana u tekst predloga zakona (iz pretežno sopstvene proizvodnje).

Primjedba, predlog, sugestija 2: čl.86 I 87 Nelogično je da degustaonice i seoska domaćinstva nisu nadležnost iste institucije pri registraciji. Po logici ovog zakona, privatni smještaj i degustaonice su nadležnost lokalne samouprave, a seoska domaćinstva ministarstva. Degustaonice i seoska domaćinstva bi, po prirodi svojih usluga, trebali biti u istoj grupi i nadležnost istog subjekta.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Nadležnost za degustaonicu ostaje u okviru lokalne samouprave, radi obezbjeđenja efikasne kontrole uslova i standarda u skladu sa specifičnostima sredine.

Primjedba, predlog, sugestija 3: Poglavlje XI

Neophodno je da ugostiteljske usluge u seoskom domaćinstvu budu zasebna kategorija, jer time što pripadaju istom poglavlju kao usluge u domaćinstva, druga ministarstva i relevantni subjekti ne prave razliku između ova dva subjekta, što nanosi štetu seoskim domaćinstvima.

ODGOVOR:

Prihvata se. Usluge u seoskom domaćinstvu definisane su u okviru poglavlja "Ruralni turizam".

Primjedba, predlog, sugestija 4: čl.112

(1) Usluge u seoskom domaćinstvu obuhvataju usluge u ruralnim područjima, koje se pružaju u objektima u sastavu poljoprivrednog gazdinstva i prostoru poljoprivrednog gazdinstva.

(2) Usluge u seoskom domaćinstvu može pružati privredno društvo i drugi oblik obavljanja privrednih djelatnosti, kao i fizičko lice, koji su kod organa nadležnog za oblast poljoprivrede, u skladu sa zakonom, registrovani kao nosioci poljoprivrednog gazdinstva, ili članovi porodice nosioca gazdinstva.

(3) Usluge iz stava 1 ovog člana obuhvataju:

- pripremanje i usluživanje hrane, pića i napitaka, pretežno od proizvoda iz sopstvene proizvodnje,
- smještaj u kućama i drugim objektima u okviru seoskog domaćinstva (bungalov i sl.), smještaj na katunima (koliba i sl.) do 20 ležajeva i smještaj u kampu do 15 kamp parcela.
- Degustaonica tipičnih i njima komplementarnih proizvoda na poljoprivrednom gazdinstvu, za najviše do 30 osoba.

(4) Na usluge u seoskom domaćinstvu shodno se primjenjuju i odredbe iz člana 109 stav 2, 3 i 4 ovog zakona.

(5) Konzumiranje ili degustacija hrane, pića i napitaka vrši se u za to uređenom dijelu objekta ili otvorenog prostora.

(6) U pogledu obaveza pružaoca usluga u seoskom domaćinstvu, shodno se primjenjuju odredbe iz člana 110 ovog zakona.

(7) Bliže načine i uslove pružanja usluga u seoskom domaćinstvima propisuje Ministarstvo.

Obrazloženje:

U članu 109, stav 3 piše da usluge može pružati član porodice, dok u članu 112 stav 2 piše da mora biti nosilac poljoprivrednog gazdinstva. Ako znamo da je svega 13% gazdinstava registrovano na žene, a da je skoro 100% obaveza u seoskom turizmu nadležnost žene, onda nije logično da žena koja nije i nosilac gazdinstva ne može registrovati djelatnost seoskog turizma.

Izbrisati BUNGALOV, bungalovi nisu primjer tradicionalne arhitekture i tipičnog ruralnog objekta, pa ne treba stimulirati ruralno stanovništvo da pravi bungalove i ne čuva tradicionalne objekte. U ruralnom turizmu je veoma važno čuvati tradicionalne vrijednosti i u smislu poljoprivredne aktivnosti ali i kulture i arhitekture ruralnih područja.

Degustaonici staviti kao jedan od oblika usluga koje se nude na poljoprivrednom gazdinstvu, jer bi usluge degustacije proizvoda trebalo da pružaju isključivo proizvođači, a u cijelom zakonu se proizvođači kao pružaoci usluga mogu dovesti u vezu samo sa degustaonicama i seoskim domaćinstvima koja primarno moraju biti poljoprivredna gazdinstva.

ODGOVOR:

Ne prihvata se predlog da se izbriše pojam "bungalov", ali su dodati termini "brvnara" isl. čime su obuhvaćeni tradicionalni objekti. Primjedba koja se odnosi na Degustaonice koja podrazumijeva da bude prepoznato kao jedan od oblika usluga koje se nude na poljoprivrednom gazdinstvu, jer bi usluge degustacije proizvoda trebalo da pružaju isključivo proizvođači, je već inkorporirana i prepoznata je u stavu 5 navedenog člana.

Primjedba, predlog, sugestija 5: čl.93

Obaveza kategorizacije

- (1) Obavezi kategorizacije podliježu objekti iz člana 86 stav 1 alineja 1, 2 i 4 ovog zakona, objekti iz člana 86 stav 2, kao i objekat iz stava 3 alineja 1 restoran).
- (2) Obavezi kategorizacije podliježu i objekti u kojima se djelatnost obavlja u sastavu integralnog (udruženi) modela poslovanja i turističkog rizorta, pojedinačno prema vrsti, osim turističke vile

Obrazloženje:

Smatramo da je Zakon diskriminatoran u odnosu na seoska domaćinstva, koja imaju male kapacitete i male obrte, i kojima je turizam samo komplementarna djelatnost uz poljoprivredu koja je primarna djelatnost, pa se od seoskih domaćinstava očekuje niz administrativnih koraka kao što je kategorizacija, a to se ne očekuje od daleko većih subjekata (kapacitetom i obimom) kao što su hosteli, etno sela i slično. Ne vidimo razlog da se seoska domaćinstva opterećuju kategorizacijom, ako je maksimalan broj gostiju dozvoljen zakonom 20, a prosječan broj ležajeva u našim domaćinstvima je u stvari 10. Svakako nas naši gosti filtriraju u odnosu na recenzije koje pročitaju, i više vjeruju recenzijama nego zvjezdicama.

Ukoliko želite kategorizaciju kod seoskih domaćinstava, onda bi bilo korisnije i prijemčivije da se kategorizacija vrši u odnosu na stepen sopstvene proizvodnje u ukupnoj ponudi domaćinstva, a ne u odnosu na tehničke kriterijume.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Ostaje obaveza kategorizacije radi obezbjeđivanja standarda kvaliteta usluga.

Primjedba, predlog, sugestija 6: čl.110

Pružalac usluga u domaćinstvu dužan je da:

- ~~na vidnom mjestu objekta istakne naziv i vrstu sa oznakom kategorije, u skladu sa izdatim rješenjima;~~
- na vidnom mjestu u objektu istakne cijene usluga smještaja sa iznosom boravišne takse i osiguranja;
- izda račun za pružene usluge, u skladu sa posebnim propisima;
- na propisan način vodi knjigu gostiju;
- vodi evidenciju prigovora i postupa po prigovorima u skladu sa posebnim propisima;

- podatke o popunjenim kapacitetima za smještaj, odnosno o ostvarenom broju noćenja dostavlja lokalnoj turističkoj organizaciji i organu uprave nadležnom za poslove statistike, najkasnije do desetog u mjesecu za prethodni mjesec.
- u objektu drži rješenje o upisu u Centralni turistički registar.

Obrazloženje:

Povezano je sa prethodnim komentaram, i tražimo da se seoska domaćinstva oslobode kategorizacije.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Ukidanjem obaveze pružaoca usluga uključujući i obavezu kategorizacije, umanjilo bi kontrolu kvaliteta i standarda usluga.

Primjedba, predlog, sugestija 7: Molimo vas da razmotrite opciju uvođenja kategorija koje će razvrstati seoska domaćinstva na 1. agroturizam – domaćinstva u kojima se aktivno proizvodi hrana u selima ili na katunima, kojima je poljoprivreda primarni izvor prihoda, i 2. domaćinstva koja nisu jako aktivna u poljoprivrednoj proizvodnji ali se turizmom bave u ruralnom području. Kriterijum bi mogao biti procenat sopstvene proizvodnje u ukupnoj količini hrane koju nude gostima. Trenutno se registar sastoji od mješavine ovih domaćinstava, i ne pravi se razlika. Agroturizam je od posebnog značaja, i morao bi imati daleko veću pažnju, jer ima veće društvene efekte, i značajan je za ostanak ljudi na selu. U tom smislu bi morao biti ciljan i mjerama podrške na značajniji način. U registru seoskih domaćinstava ima konoba, kafana i sličnih objekata, oni bi morali biti isfiltrirani. Spremnii smo ukazati na primjere koji se ne uklapaju u sektor ruralnog turizma.

ODGOVOR:

Djelimično se prihvata. Uvedeno je poglavlje “Ruralni turizma” i definisan pojam “agroturizma” radi preciznijeg određivanja ponude i usluga u skladu sa karakteristikama područja.

3. Primjedbe, predlozi i sugestije “SONUBA MONTENEGRO” DOO Bar;

Primjedba, predlog, sugestija 1: Članom 105 stav 3 Nacrta Zakona o turizmu i ugostiteljstvu propisano je da obavezne elemente ugovora io upravljanju i održavanju i ugovora o iznajmljivanju propisuje ministarstvo podzakonskim aktom. Član 106 stav 6 I član 108 stav 2 Nacrta Zakona propisuje shodnu primjenu člana 105. Smatramo da je pitanje obaveznih elemenata ugovora o upravljanju I održavanju I ugovora o iznajmljivanju potrebno urediti Zakonom, a ne podzakonskim aktom, imajući u vidu da je upravljanje, održavanje I iznajmljivanje suština poslovanja kondo I mješovitog hotela I turističkog rizorta.

Obrazloženje:

Smatramo da je pitanje obaveznih elemenata ugovora o upravljanju i održavanju i ugovora o iznajmljivanju veoma značajno pitanje, kako za investitore I upravljače hotela koji posluju po kondo i mješovitom modelu poslovanja I turističkog rizorta, tako I za vlasnike smještajnih jedinica. Iz tog razloga smatramo da bi obavezne elemente ovih ugovora trebalo detaljno regulisati Zakonom o turizmu i ugostiteljstvu a ne pravilnikom ili drugim podzakonskim aktom ministarstva. S obzirom da upravljanje, održavanje i iznajmljivanje smještajnih jedinica predstavlja suštinu kondo I mješovitog modela poslovanja kao I turističkog rizorta, ovo pitanje je jedno od najvažnijih kako za investitora I upravljača tako I za vlasnika smještajne jedinice. Uređivanje ovako značajnog pitanja pravilnikom ili drugim podzakonskim aktom dovelo bi do pravne nesigurnosti, do pogoršanja poslovnog ambijenta I nedostatka izvjesnosti I transparentnosti. Postojeće zakonsko rješenje normirano članom 97 važećeg zakona pruža svim akterima u oblasti turizma I ugostiteljstva pravnu sigurnost u pogledu obaveznih elemenata ugovora o upravljanju I održavanju I ugovora o iznajmljivanju, pri čemu je stavom 6 navedenog člana propisano da je ugovor o kupoprodaji smještajnih jedinica, ugovor o upravljanju I održavanju I ugovor o iznajmljivanju smještajnih jedinica u hotelima koji posluju po kondo I mješovitom modelu poslovanja, zaključen suprotno odredbama ovog zakona ništav. Predlažemo da sadržina ugovora bude uređena zakonom s obzirom da zakonodavni proces pruža znatno viši nivo pravne sugurnosti, predvidljivosti I transparentnosti.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Smatramo da ugovor o upravljanju i održavanju i ugovor o iznajmljivanju, treba regulisati podzakonskim aktom budući da se radi o pitanjima koja zahtijevaju veću fleksibilnost i mogućnost brže izmjene u odnosu na zakon. Zakonom su definisane okvirne odredbe dok će se detaljna pravila definisati podzakonskim aktom.

4. Primjedbe, predlozi i sugestije Mikro kreditne finansijske institucija "MFI LABOR" doo;

Primjedba, predlog, sugestija 1: Predlažemo da se u članu 18 stav 2 poslije riječi: "turistička agencija dužna je da obezbjedi sredstvo obezbjeđenja – jemstvo, ili drugi oblik obezbjeđenja u skladu sa posebnim propisima (polisa osiguranja ili neopoziva bankarska garancija)" dopuni riječima: "ili neopoziva garancija mikro kreditne finansijske institucije".

Obrazloženje:

Članom 99 stav 2 Zakona o finansijskom lizingu, faktoringu, otkupu potraživanja, mikro kreditiranju i kreditno - garantnim poslovima propisano je da mikro kreditna finansijska institucija može da obavlja poslove izdavanja garancije licima do 20,000.00 eura fizičkim licima, 30,000.00 eura preduzetnicima i do 50,000.00 eura pravnim licima. U skladu sa navedenim nesvrishodno bi bilo izostaviti garancije mikro kreditnih institucija iz odredbi zakona o turizmu i ugostiteljstvu, posebno imajući u vidu njihov značaj za finansiranje start up kompanija i velikog procenta privrednika koji obavljaju poslove turističko ugostiteljske djelatnosti. Navedene odredbe člana 19 koncipirane na način u Nacrtu su diskriminatornog karaktera u odnosu na mikro finansijski sektor, jer isti ne prepoznaje mikro kreditne institucije kao moguće davaoce sredstava obezbjeđenja, već eksplicitno određuje da to može biti samo polisa osiguranja ili bankarska garancija.

ODGOVOR:

Prihvata se.

Primjedba, predlog, sugestija 2: Predlažemo da se član 20 stav 2 i 5 dopuni riječima na način da se u stavu 2 dodaju riječi: "ili nazivu i adresi mikro kreditne institucije koja je izdala garanciju". Stav 5 da se dopuni na način da poslije riječi: "o društvu za osiguranje ili poslovnoj banci" dodaju riječi: "ili mikro kreditnoj instituciji".

Obrazloženje:

Navedeno predlažemo radi potpunog usaglašavanja teksta zakona sa predloženim izmjenama u predlogu broj 1.

ODGOVOR:

Prihvata se.

Primjedba, predlog, sugestija 3: Predlažemo izmjenu člana 32 stav 1 tačka 3 na način da se poslije riječi: "naziv društva za osiguranje ili poslovne banke kod koji je obezbjeđeno jemstvo" dodaju riječi: "ili mikro kreditne institucije".

Obrazloženje:

Predložene izmjene su u cilju potpunog usaglašavanja teksta zakona sa predloženim izmjenama u predlogu 1 i 2.

ODGOVOR:

Prihvata se. Predložene izmjene biće inkorporirane u tekst predloga zakona radi potpunog usklađivanja zakonskih odredbi sa predloženim dopunama koje omogućavaju da mikro finansijske institucije budu prepoznate kao davaoci sredstava obezbjeđenja u skladu sa važećim propisima.

5. Primjedbe, predlozi i sugestije Mikrokreditne finasnijske institucije "ALTER MODUS" doo;

Primjedba, predlog, sugestija 1: Predlaže se izmjena stava 3 člana 109 i dodavanje još jednog stava u članu 109, koji u nacrtu glasi: „Izuzetno, usluge smještaja u domaćinstvu mogu pružati članovi uže porodice/treća lica, kojima lica iz stava 2 ovog člana daju ovlaštenje za obavljanje ove vrste usluge, na obrascu koji propisuje Ministarstvo, ovjereno od strane organa nadležnog za ovjeru ili sa kojima lica iz stava 2 ovog člana zaključe ugovor o zakupu, u kojem je izričito navedeno da zakupac ima mogućnost davanja nekretnine iz stava 1 ovog člana u podzakup.“ Ovaj stav, iako sa dobrom namjerom da proširi mogućnost uključivanja drugih lica, u svojoj primjeni neodgovarajuće tretira članove istog domaćinstva kao da su „treća lica“ i uvodi nepotrebne birokratske prepreke, koje ne odgovaraju realnosti crnogorskog društva ni ustaljenim poslovnim praksama.

Predloženi tekst stava 3 člana 109:

(3) Ugostiteljske usluge u domaćinstvu, pored fizičkog lica iz stava 2 ovog člana, mogu obavljati i svi punoljetni članovi njegovog domaćinstva, ako su registrovani u istom domaćinstvu i postoji dokaz o srodstvu ili zajedničkom prebivalištu. Članovi domaćinstva mogu se, na osnovu prijave, evidentirati u Centralni turistički registar kao lica koja učestvuju u pružanju usluga smještaja u domaćinstvu.

Predlog člana 109 Ugostiteljske usluge u domaćinstvu

Član 109

- (1) Ugostiteljske usluge u domaćinstvu obuhvataju usluge smještaja koje se pružaju turistima u:
 - turističkim apartmanima;
 - porodičnoj kući i stanu, kao posebnom dijelu stambene zgrade za iznajmljivanje, ili dijelu kuće i stana (soba);
 - kampu sa najviše 15 kamp parcela i ukupnim kapacitetom do 30 osoba.
- (2) Usluge smještaja u domaćinstvu mogu pružati fizička lica koja imaju u svojini, susvojini, zakupu ili drugom pravnom osnovu korišćenja smještajnog kapaciteta, do 20 ležajeva, kao i do 15 kamp parcela sa kapacitetom do 30 osoba.
- (3) U obavljanju ugostiteljskih usluga u domaćinstvu mogu učestvovati svi punoljetni članovi domaćinstva pružaoca usluge iz stava 2 ovog člana, bez potrebe za posebnom saglasnošću ili zaključivanjem ugovora, pod uslovom da su registrovani u istom domaćinstvu i da postoji dokaz o srodstvu ili zajedničkom prebivalištu.
- (4) Lica iz stava 3 ovog člana se, na osnovu prijave, mogu upisati u Centralni turistički registar kao članovi domaćinstva koji učestvuju u pružanju ugostiteljskih usluga, i mogu koristiti status registrovanog učesnika u djelatnosti za ostvarivanje prava pred nadležnim institucijama.
- (5) Ugostiteljske usluge u domaćinstvu mogu pružati i privredna društva i drugi oblici obavljanja privredne djelatnosti u smještajnim kapacitetima koji imaju u svojini ili zakupu smještajne jedinice sa više od 20 ležajeva.

Obrazloženje:

Crna Gora je izrazito turistička zemlja, gdje turizam čini oko 25,5% bruto domaćeg proizvoda i predstavlja glavnu privrednu granu. Ovaj sektor zapošljava veliki broj građana, a posebno je dominantan u primorskim i opštinama centralne regije gdje veliki broj domaćinstava ostvaruje značajan dio godišnjih prihoda upravo kroz pružanje usluga smještaja. U realnosti, turistička djelatnost u Crnoj Gori u najvećem dijelu funkcioniše kao porodični posao. U praksi, iako je rješenje registrovano na jednog člana domaćinstva, zbog zahtjeva administracije, smještaj uređuju, dočekuju goste, održavaju kapacitete, komuniciraju, investiraju i razvijaju posao svi članovi porodice. Ova činjenica je opštepoznata i predstavlja neizostavan dio turističke kulture Crne Gore.

Problem postojećeg rješenja: Trenutno zakonsko rješenje ograničava pružanje ugostiteljskih usluga samo na jedno fizičko lice formalnog nosioca. Čime se:

- isključuju ostali članovi porodice koji stvarno učestvuju u radu;
- onemogućava njihov upis u Centralni turistički registar;
- usporava pristup finansijskim sredstvima i investicijama, jer finansijske institucije traže dokaz da je lice aktivno registrovano kao pružalac usluga da bi odobrile kredit ili subvenciju.

U tradicionalnim crnogorskim domaćinstvima, objekti se često vode na starijeg člana (baba, ded, roditelj), ali nosioci razvoja i investiranja su mlađi članovi porodice. Ako nisu formalno evidentirani, ti članovi ne mogu da:

- podignu kredit za adaptaciju ili proširenje kapaciteta,
- apliciraju za podršku države ili međunarodnih donatora,
- dobiju fiskalnu legitimaciju kao učesnici u djelatnosti.

Predloženo rješenje u stava 3 člana 109 nacrtu zakona nepotrebno birokratizuje uključivanje članova domaćinstva u djelatnost koju po pravilu svi zajedno već obavljaju. Traženje posebnih ovlašćenja, ovjera kod državnih organa ili zaključivanje ugovora o zakupu za članove iste porodice, predstavlja klasičnu biznis barijeru, koja:

- povećava trošak za domaćinstva;
- odvraća ljude od legalizacije djelatnosti;
- usporava širenje porodičnih turističkih kapaciteta;
- i ne odgovara faktičkom stanju u sektoru.

U crnogorskoj praksi, najveći dio turističkog biznisa čine upravo porodična domaćinstva. Izdavanje smještaja nije samo posao pojedinca, već zajednički angažman, gdje jedan član vodi rezervacije, drugi dočekuje goste, treći čisti, a svi zajedno ulažu novac u poboljšanje usluge i proširenja kapaciteta. Predloženo rješenje zanemaruje tu činjenicu i tretira bliske članove porodice kao da su poslovni zakupci ili pravno potpuno odvojena lica.

Umjesto da član domaćinstva bude prirodno prepoznat kao lice koje učestvuje u pružanju usluga, predloženo zakonsko rješenje mu nameće obavezu da:

- da traži posebno ovlašćenje;
- da ga ovjeri kod nadležnog organa;
- da zaključi ugovor o zakupu sa članom svoje porodice .

Takvo rješenje je nepraktično, neprimjenjivo, i nepotrebno formalističko. U stvarnosti, niko to ne radi, i time zakon direktno gura dio djelatnosti u sivu zonu. Predlog je jednostavan, logičan i usklađen sa drugim zakonima u Crnoj Gori, naročito Zakonom o poljoprivredi i ruralnom razvoju, gdje jedan član porodice nosilac gazdinstva, a ostali se upisuju kao članovi, sa pravom da učestvuju u djelatnosti. Na taj način:

- evidentira se realno stanje;
- olakšava se legalizacija postojećeg rada;
- otvaraju se vrata za podršku članovima porodice kroz kredite, subvencije i obuke;
- smanjuje se administrativni teret i usklađuje praksa sa realnim životom, umjesto ugovora o zakupu, saglasnosti i notarskih ovjera, omogućava se lak upis članova domaćinstva po uzoru na poloprivredna gazdinstva.;
- Pojačava se borba protiv sive ekonomije, uključivanjem svih članova domaćinstva u registar smanjuje se broj „nevidljivih“ pružalaca usluga;
- Povećava se priliv u budžet, legalizacijom porodičnih angažmana povećava se poreska i fiskalna disciplina;
- Olakšan pristup investicijama, članovima domaćinstva omogućava se da se zaduže kao preduzetnici, a ne kao potrošači;
- Podstiče se za rast i kvalitet, članovi domaćinstva će imati motivaciju da zajednički ulažu, registruju objekte i šire kapacitete;

U praksi, mnogi članovi domaćinstva žele da unaprijede porodične kapacitete, da adaptiraju sobe, kupe opremu, digitalizuju ponudu. Za to su im potrebna novčana sredstva. Međutim, finansijske institucije im ne mogu dati razvojne kredite, osim ako su formalno registrovani u djelatnosti.

Bez mogućnosti upisa u Centralni turistički registar, kredit koji bi bio namijenjen unapređenju biznisa se vodi kao potrošački, uz skuplju kamatu i bez poreskih olakšica. Time se nepravda prenosi i na finansijski sektor, koji gubi potencijalne klijente sa stabilnim prihodima a koji mogu da razvijaju turizam u Crnoj Gori. Turizam u Crnoj Gori počiva na ljudima, porodicama i domaćinima. Porodica je temelj uspjeha crnogorskog turizma, uložila je, organizovala se i izgradila kapacitete. Država treba da to prepozna i formalno, kroz zakon. Ovim predlogom omogućava se da svaki član domaćinstva koji stvarno učestvuje u turističkoj djelatnosti bude priznat, registrovan i osposobljen da razvija svoj posao u skladu sa zakonom.

ODGOVOR:

Predlog je djelimično usvojen. Predlogom zakona predviđeno je da usluge smještaja u domaćinstvu pored vlasnika mogu pružati članovi uže porodice kao i treća lica uz ipunjavanje propisanih uslova.

6. Primjedbe, predlozi i sugestije Privredne komore Crne Gore;

Predlog br. 1 u odnosu na član 3 Nacrta zakona – Načela: Predlaže se dopuna člana 3 u dijelu kojim se propisuju osnovna načela na kojima se zasniva obavljanje turističke i ugostiteljske djelatnosti. Iako su u postojećem tekstu obuhvaćena važna načela održivosti, digitalizacije, dostupnosti i javno-privatnog partnerstva, smatramo da bi uključivanje dodatnih savremenih načela, koja odražavaju aktuelne izazove i vrijednosti u razvoju turizma, doprinijelo ne samo održivijem i inkluzivnijem razvoju sektora, već i jačanju pravne jasnoće i dosljednosti u tumačenju i primjeni zakona. U tom smislu, predlaže se da se član dopuni načelom:

- očuvanja kvaliteta života lokalne zajednice;
- očuvanja kulturnog identiteta i nematerijalne baštine;
- regionalne diverzifikacije i decentralizacije;
- otpornosti i sigurnosti turističkih destinacija; te
- participativnosti i inkluzivnog upravljanja turizmom.

Obrazloženje predloga br. 1:

Načelo očuvanja kvaliteta života lokalne zajednice ukazuje na potrebu da se turistički razvoj odvija u skladu s interesima i dobrobiti lokalnog stanovništva, imajući u vidu izazove kao što su prekomjerna urbanizacija, rast troškova života i pritisak na infrastrukturu i prirodne resurse. Pojedini nacionalni zakoni i strateški dokumenti već prepoznaju njegov značaj.

Načelo očuvanja kulturnog identiteta i nematerijalne baštine osigurava da turistički razvoj bude usklađen s očuvanjem kulturne autentičnosti i da ne dovede do komercijalizacije tradicije, običaja i kulturnih sadržaja zajednice. Takođe, Zakon bi trebalo da prepozna i načelo regionalne diverzifikacije i decentralizacije, koje podrazumijeva podsticanje razvoja specifičnih oblika turizma i turističkih sadržaja i u manje razvijenim područjima, van dominantnih turističkih zona, čime bi se doprinijelo ravnomjernijem regionalnom razvoju i smanjenju sezonalnosti ponude, što je u skladu sa Strategijom regionalnog razvoja Crne Gore za period 2023-2027. godine.

Načelo otpornosti i sigurnosti destinacije podrazumijeva strateško upravljanje rizicima koji proizlaze iz klimatskih promjena, zdravstvenih kriza, prirodnih nepogoda i drugih vanrednih okolnosti koje mogu ugroziti održivost turističke djelatnosti. Ovaj pristup sve češće nalazi mjesto u međunarodnim i nacionalnim strategijama razvoja turizma.

Načelo participativnosti i inkluzivnog upravljanja podrazumijeva uključivanje različitih društvenih aktera – lokalnih zajednica, stručne i akademske javnosti, privatnog sektora i civilnog društva – u procese donošenja odluka koje se odnose na planiranje, razvoj i promociju turizma. Ovaj pristup osigurava veću transparentnost, legitimnost i usklađenost sektorskih politika sa potrebama i prioritetima zajednice.

ODGOVOR:

Djelimično prihvaćeno i inkorporirano u tekst predloga zakona.

Primjedba br. 2 u odnosu na član 7 Nacrta zakona – Značenje izraza: U cilju obezbjeđenja normativne koherentnosti i pravne predvidivosti, a u skladu sa nomotehničkim standardima, smatramo da je potrebno da se svi termini koji imaju posebno značenje u kontekstu Zakona definišu

na jedinstven i pregledan način u članu koji se odnosi na značenje izraza, umjesto da se na tom mjestu definišu samo pojedini termini, dok se ostali uvode i tumače sporadično kroz druge odredbe (npr. turistička djelatnost, turistički vodič, turistički animator, turistički zastupnik i sl). Takođe, ukazujemo i na to da pojedini izrazi koji se koriste u Nacrtu zakona uopšte nijesu definisani, iako imaju specifično značenje u praksi, što dodatno otežava pravilnu primjenu i ujednačeno tumačenje zakonskih odredbi. Posebno ističemo izraze poput wellness centar, spa centar i centar za rehabilitaciju, čije normativno razgraničenje je od posebnog značaja, kako s aspekta pružanja usluga, tako i radi pravne sigurnosti korisnika i kontrolnih mehanizama. Na kraju, značajno je terminologiju korišćenu u Nacrtu zakona uskladiti sa međunarodnim standardima, posebno onima sadržanim u aktima UNWTO, čime se doprinosi stvaranju pravno jasnog, međunarodno prepoznatog i funkcionalnog normativnog okvira u oblasti turizma. Neki od izraza koji se koriste u Nacrtu zakona (npr. „prebukiranje“ kao „multiplikovanje“, ili nedefinisane razlike između „putnika“ i „turiste“) odstupaju od standardne međunarodne prakse i mogu izazvati terminološku konfuziju u primjeni zakona, tumačenju prava i izvršavanju inspekcijiskog nadzora.

Obrazloženje primjedbe br. 2:

Jasna i sistematizovana definicija termina koji se koriste u zakonskom tekstu predstavlja osnovni zahtjev nomotehničke urednosti, ali i preduslov za dosljednu, nedvosmisleni i pravno sigurnu primjenu zakona. U praksi, odsustvo jedinstvene odredbe koja sadrži sve relevantne definicije dovodi do otežanog tumačenja pojedinih instituta, povećava pravnu nesigurnost među subjektima na koje se zakon primjenjuje i kreira prostor za proizvoljna ili neujednačena tumačenja. Normativno razdvajanje značenja termina u različite odredbe zakona, bez jasne sistematizacije i bez prethodnog sveobuhvatnog definisanja ključnih pojmova, odstupa od preporuka i prakse savremenog zakonodavstva, koje teži ka većoj preglednosti, funkcionalnosti i pravnoj predvidivosti. Pored toga, upotreba stručnih izraza koji nijesu definisani dodatno komplikuje primjenu zakona.

ODGOVOR:

Djelimično prihvaćeno i inkorporirano u tekst predloga zakona. U članu koji se odnosi na značenje izraza definišu se oni termini koji su manje poznati, dok definicija termina koji su predmet samog zakona, odnosno onih termina i pojmova koji predstavljaju i spadaju u oblast uređivanja ovim zakonom, ne definišu se u navedenom članu.

Primjedba br. 3 u vezi sa članom 7 stav 1 tačka 1: Potrebno je dodatno razraditi definiciju *degustaonice*, koja je data u članu 7 stav 1 tačka 1 Nacrta zakona, na način što bi se predvidjela mogućnost da degustaonica bude samostalni objekat, kao i organizacioni dio vinarije, poljoprivrednog gazdinstva ili seoskog domaćinstva.

Obrazloženje primjedbe br. 3:

Definicija degustaonice u nacrtu je suviše formalna: prepoznaje prostorije za posluživanje, ali ne i njihov potencijal kulturnog i edukativnog karaktera. Degustaonica, kako je trenutno definisana u Nacrtu zakona, svedena je na objekat za pripremu i posluživanje vina, sireva i sličnih proizvoda lokalnog porijekla. Ovakva definicija ne obuhvata važan aspekt savremenih degustaonica kao prostora kulturno-gastronomске interpretacije i valorizacije lokalnog identiteta. U savremenim turističkim politikama, posebno u državama regiona i EU, degustaonice imaju dvostruku funkciju: komercijalnu i edukativnu. One doprinose promociji lokalnih proizvođača, ali i stvaraju dodatnu vrijednost kroz priču o proizvodu, povezivanje sa lokalnom zajednicom i iskustvo koje nadilazi običnu konzumaciju. Zbog toga je važno da Zakon predvidi da degustaonice mogu biti i specijalizovani objekti, ali da se njihovo osnivanje i rad vežu za određene minimalne standarde – kako u pogledu kvaliteta proizvoda, tako i u pogledu uslova za prijem i informisanje gostiju. Na taj način se otvara prostor za razvoj održivog, kulturno ukorijenjenog turizma, bez nepotrebnog administrativnog opterećenja, ali uz jasno definisane kriterijume koji sprječavaju snižavanje standarda i nelojalnu konkurenciju.

ODGOVOR:

Predlogom zakona definisana je degustaonica kao objekt ili funkcionalni dio objekta ili prostora u okviru vinarije ili seoskog domaćinstva u kojem se gostima pripremaju i uslužuju vina i/ili voćna vina i/ili proizvodi od vina i/ili voćnih vina i/ili ostala alkoholna i bezalkoholna pića i/ili naresci i/ili drugi

poljoprivredni proizvodi (suhomesnati proizvodi, sirevi, masline i slično) i/ili namazi, pretežno iz sopstvene proizvodnje;

Primjedba br. 4 - definisanje novog člana: Potrebno je u Nacrt zakona uvrstiti odredbe kojima se jasno definišu vrste i ovlašćenja turističkih agencija, i to: turoperatora za odlazni turizam, receptivne agencije (turoperatora za dolazni turizam), posredničke turističke agencije, online turističke agencije (OTA – Online Travel Agencies). Takođe, u zavisnosti od vrste turističke agencije, potrebno je jasno razgraničiti njihova ovlašćenja (npr. samo receptivne agencije - turoperatora za dolazni turizam mogu obavljati poslove turističkih zastupnika).

Obrazloženje primjedbe br. 4:

Važeći Zakon o turizmu i ugostiteljstvu prepoznaje različite vrste turističkih agencija u članu 11. Pravni subjekti, čija se ovlašćenja i obaveze određuju u skladu sa njihovim karakteristikama, predstavljaju osnovne elemente za uspostavljanje funkcionalnog pravnog sistema. Primjera radi, normativno prepoznavanje receptivnih agencija kao jedinih ovlašćenih za obavljanje funkcije turističkog zastupnika dodatno bi profesionalizovalo sektor dolaznog turizma i osnažilo sistem licenciranja i odgovornosti u toj oblasti. Međutim, u nacrtu novog zakona izostaje bilo kakva kategorizacija turističkih agencija, što predstavlja značajan korak unazad u odnosu na postojeće stanje i otvara prostor za tržišnu konfuziju i zloupotrebu prava. Normativna diferencijacija turističkih agencija je od izuzetne važnosti iz sljedećih razloga:

1. Omogućava preciznije uređivanje djelatnosti, prava i obaveza specifičnih vrsta agencija;
2. Doprinosi transparentnosti tržišta i zaštiti potrošača;
3. Olakšava sprovođenje inspekcijskog nadzora i poreske kontrole;
4. Sprječava zloupotrebu pravnog statusa agencija koje nominalno posluju kao posrednici, a faktički organizuju aranžmane.

ODGOVOR:

Prihvata se. Uvedena klasifikacija turističkih agencija prema vrsti usluga koje pruža.

Predlog br. 5 u vezi sa članom 16 Nacrta zakona – Prava i obaveze turističke agencije-posrednika: Neophodno je preformulisati odredbu člana 16 na način da se uloga turističke agencije-posrednika ne ograničava u pogledu ovlašćenja da “nudi” i “prodaje”, već da se izričito propiše mogućnost realizacije aranžmana stranog turoperatora, uz jasno utvrđene uslove. Zbog toga predlažemo da se član 16 dopuni ili preformuliše, tako da realizaciju aranžmana stranih turoperatora na teritoriji Crne Gore može vršiti domaća turistička agencija – turoperator (DMC), koja ispunjava sve zakonom propisane uslove i koja je prepoznata od strane nadležnih organa kao operativni partner za dolazni turizam.

Obrazloženje predloga br. 5:

U praksi se često dešava da strani turoperatora povjeravaju realizaciju svojih aranžmana domaćim agencijama, koje na teritoriji Crne Gore obezbjeđuju sve usluge – prevoz, smještaj, izlete, vodiče i drugo. U tim slučajevima domaća turistička agencija ne nastupa samo kao prodajni kanal, već kao izvršilac i operativni partner, odnosno realizator aranžmana. U pitanju su često kompleksni i visokovrijedni turistički paketi, koji zahtijevaju lokalno znanje, logističke kapacitete i visoku profesionalnost. Na taj način:

1. Obezbeđuje se kvalitet usluge i sigurnost turista, jer realizaciju vrši domaći subjekt sa kapacitetom i iskustvom;
2. Garantuje se odgovornost u slučaju spora ili štete, jer domaća agencija odgovara po crnogorskom pravu;
3. Sprječava se nelojalna konkurencija i zaobilazjenje domaćih standarda od strane neregistrovanih subjekata;
4. Podstiče se razvoj domaćih turoperatora – DMC agencija, kao oslonca receptivnog turizma Crne Gore.

Zadržavanjem sadašnje formulacije, u kojoj se turističkoj agenciji-posredniku dopušta samo da “nudi” i “prodaje” aranžman, stvara se pravna i praktična prepreka za legitiman i uhodan model saradnje između stranih i domaćih agencija, što nije u interesu održivog razvoja turizma.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Turistička agencija-posrednik može da nudi na prodaju, odnosno prodaje, samo paket aranžmane turističke agencije-organizatora putovanja, sa kojom ima zaključen ugovor o posredovanju. Dakle, razlika između TA - organizatora putovanja i TA - posrednika je u okolnosti da TA - posrednik djeluje u ime turističke agencije-organizatora putovanja, u kojem slučaju i nastupa kao posrednik organizatora putovanja. (član 24 Predloga).

Predlog br. 6 u vezi sa članom 33 Nacrta zakona – Obaveza čuvanja tajne: Radi usklađivanja s Opštom uredbom o zaštiti podataka (GDPR), predlaže se dopuna člana 33 u sljedećem pravcu:

1. Definirati pojam "treća lica" u kontekstu obrade ličnih podataka putnika, kako bi se izbjegla pravna neodređenost i omogućilo jasno tumačenje;
2. Uvesti obavezu prethodnog, informisanog i izričitog pristanka putnika na obradu i prenos njegovih ličnih podataka trećim licima, osim ako to nije neophodno radi ispunjenja zakonske obaveze ili zaštite vitalnih interesa lica;
3. Uskladiti formulaciju s osnovnim principima zaštite podataka, uključujući minimizaciju obrade, svrhovnu ograničenost i transparentnost.

Dopunjen član 33 može biti formulisan na sljedeći način:

Organizator putovanja i druga pravna ili fizička lica koja pružaju usluge u vezi s organizovanim putovanjima dužni su da podatke o putniku, njegovom prtljagu, kretanjima i drugim ličnim podacima obrađuju na zakonit, pravičan i transparentan način, u skladu sa propisima o zaštiti podataka o ličnosti.

Lični podaci putnika mogu se saopštavati trećim licima samo:

- 1) uz prethodnu, izričitu i informisanu saglasnost putnika,
- 2) ako je obrada neophodna radi ispunjenja ugovora čiji je putnik ugovorna strana,
- 3) ako postoji zakonska obaveza ili zahtjev nadležnog organa u skladu sa posebnim propisima, ili
- 4) ako je to neophodno radi zaštite vitalnih interesa putnika.

„Trećim licima“, u smislu ovog člana, smatraju se svi subjekti koji nijesu direktni ugovorni partner putnika, uključujući, ali ne ograničavajući se na: posrednike, pružaoce digitalnih usluga, osiguravajuće kuće, hotelske ili transportne partnere i druge učesnike u pružanju usluge.

Organizator putovanja dužan je da putniku omogući ostvarivanje prava u vezi sa njegovim podacima, uključujući pravo na pristup, ispravku, brisanje, ograničenje obrade, prenosivost podataka i prigovor, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Obrazloženje predloga br. 6:

Trenutna formulacija člana 33 ne obezbjeđuje dovoljnu pravnu sigurnost ni korisnicima ni pružiocima usluga u pogledu standarda zaštite podataka, niti precizira koji se entiteti smatraju "trećim licima", što otvara prostor za različita tumačenja i potencijalne zloupotrebe. GDPR zahtijeva da svaka obrada ličnih podataka bude pravno zasnovana, ograničena na jasno definisane svrhe, propisno dokumentovana i zasnovana na izričitom pristanku korisnika, osim ako postoji drugi pravni osnov (npr. zakonska obaveza, javni interes ili legitimni interes uz balansiranje prava i interesa lica). S tim u vezi, dopunom člana 33 kako je gore navedeno, omogućilo bi se jasnije usklađivanje sa EU standardima, veća pravna sigurnost za organizatore i korisnike i smanjenje rizika od regulatornih povreda i reputacionih šteta.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Smatramo da je definicija jasna i precizna. Takođe suština definicije je već obuhvaćena važećim tekstom usklađenim sa EU Direktivom.

Predlog br. 7 u vezi sa članom 56 stav 2 – Turistički vodič: Potrebno je dodati odredbu u kojoj će se precizirati na koji način turistički vodiči, kao fizička lica, mogu na legalan način pružati usluge, uz obavezu da za svoje usluge izdaju fiskalne račune, u slučaju kada djelatnost obavljaju samostalno, odnosno kada nisu angažovani od strane turističkih agencija ili drugih subjekata ovlašćenih za organizaciju izleta.

Obrazloženje predloga br. 7:

U članu 56 stav 1 Nacrta zakona navodi se da je turistički vodič stručno lice koje "samostalno" ili "angažovano od turističke agencije" vodi turiste po turističkim lokalitetima. Stoga, ukoliko turistički

vodič radi samostalno, tj. nije angažovan od strane turističke agencije, ili ukoliko nije registrovan kao preduzetnik, postavlja se pitanje na koji način će naplaćivati svoje usluge, odnosno kako će za iste izdavati fiskalni račun, a shodno tome i kako će ispunjavati svoje poreske obaveze.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Usluge turističkog vodiča može pružati lice kojem je Ministarstvo izdalo legitimaciju turističkog vodiča. Turistički vodič prilikom pružanja usluga mora imati vidno istaknutu legitimaciju turističkog vodiča, oznaku turističke agencije, ukoliko je angažovan od strane turističke agencije, kao i dokaz o angažovanju u svojstvu turističkog vodiča. Obaveza i način ispunjavanja poreskih obaveza, propisani su posebnim zakonom.

Primjedba br. 8 u vezi sa članom 56 stav 5 Nacrta zakona – Turistički vodič: U članu 56 stav 5 Nacrta zakona propisano je: "Za organizovane grupe turista/izletnika na pojedinim turističkim lokalitetima za koje važi poseban režim rada, pružanje usluga turističkog vodiča je obavezno za njihov obilazak." Potrebno je preformulisati navedenu odredbu, na način što će se precizirati u kojim slučajevima je potrebno (ili nije potrebno) angažovati turističkog vodiča prilikom posjete određenih turističkih lokaliteta.

Obrazloženje primjedbe br. 8:

Predložena sporna norma, kojom se propisuje obaveza angažovanja turističkog vodiča za organizovane grupe turista/izletnika prilikom obilaska pojedinih turističkih lokaliteta sa posebnim režimom rada, zahtijeva preciziranje i preformulisanje iz više razloga, kako normativnih, tako i praktičnih. S aspekta prava i poslovne prakse, ovakva formulacija je problematična jer se kosi sa načelom slobode poslovanja turističkih agencija, koje prema važećem zakonodavstvu imaju autonomiju u kreiranju turističkih aranžmana i izleta, u skladu s interesima i potrebama svojih klijenata. U praksi, turistička agencija može organizovati dolazak grupe turista na određeni lokalitet isključivo radi slobodnog vremena, ručka, učešća na manifestaciji (kulturnoj, sportskoj, muzičkoj i dr), bez potrebe za interpretacijom sadržaja lokaliteta kroz angažovanje vodiča. U takvim slučajevima bi obaveza angažovanja turističkog vodiča bila ne samo suvišna, već i opterećujuća za agenciju i samog korisnika usluge. Uvođenje obaveze angažovanja turističkog vodiča za svaki slučaj posjete lokalitetu "sa posebnim režimom rada" može imati i negativne ekonomske efekte, naročito na segment niskobudžetnih i kratkotrajnih aranžmana, te dovesti do smanjenja konkurentnosti turističkih agencija i ograničenja turističke ponude. Stoga, predlažemo da se predmetna odredba preformuliše na način koji će jasno i precizno definisati uslove pod kojima je obavezno angažovanje turističkog vodiča, vodeći računa o principima proporcionalnosti, pravne sigurnosti i slobode preduzetništva, te o različitim oblicima organizacije posjeta turističkim lokalitetima.

ODGOVOR:

U članu 64 stav 4 propisano je da turističke lokalitete propisuje Ministarstvo. Predlog se ne prihvata, jer će se isto urediti podzakonskim aktom.

Predlog br. 9 u vezi sa članom 60 Nacrta zakona – Legitimacija turističkog vodiča: Potrebno je precizirati član 60 na način da, pored sertifikata o stečenoj nacionalnoj stručnoj kvalifikaciji, pravo na sticanje legitimacije za turističkog vodiča mogu imati i lica koja su uspješno završila akreditovani program na visokoškolskoj ustanovi iz oblasti turizma, u skladu sa zakonom.

Obrazloženje predloga br. 9:

Trenutno rješenje, koje zahtijeva isključivo sertifikat o stečenoj nacionalnoj stručnoj kvalifikaciji, ne ostavlja prostor za priznavanje kvalifikacija stečenih kroz formalno obrazovanje, iako su u pitanju relevantni i akreditovani programi visokoškolskih ustanova. Dodatno, ograničavanje prava na obavljanje djelatnosti turističkog vodiča samo na nosioce nacionalnog sertifikata stvara pravnu nesigurnost i nelogičnosti, jer zakon istovremeno ne prepoznaje institucije koje će te sertifikate izdavati, niti kriterijume za akreditaciju tih institucija. U prethodnoj praksi u Crnoj Gori, ovi sertifikati nisu bili jasno normirani kroz podzakonske akte, što je dodatno otežavalo primjenu zakona. U interesu usklađivanja sa načelima iz člana 3 Nacrta zakona, posebno načelima unaprjeđenja kadrovske potencijala i kvaliteta usluga, preporučuje se dopuna člana 60 kojom bi se priznalo

obrazovanje iz oblasti turizma stečeno na visokoškolskim ustanovama, uključujući i formalne programe cjeloživotnog učenja, kao ravnopravan osnov za dobijanje legitimacije turističkog vodiča.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Posjedovanje određenog obrazovanja samo po sebi ne podrazumijeva automatsko ispunjavanje uslova za obavljanje poslova iz te oblasti. U praksi postoji neograničen broj primjera gdje se za obavljanje određene djelatnosti ili vrste posla zahtijeva i posebno, napredno znanje iz određene oblasti (instruktor vožnje, advokat, hirurg itd).

Predlog br. 10 u vezi sa članom 63 Nacrta zakona – Turistički animator: Svrsishodno je razmotriti brisanje dijela odredbe iz člana 63, kojim se kao uslov da bi strani državljani bili animatori propisuje poznavanje crnogorskog jezika ili jezika u službenoj upotrebi u Crnoj Gori, osim u slučajevima kada je riječ o sadržajima koji po prirodi posla zahtijevaju neposrednu verbalnu komunikaciju sa gostima. Takođe, preporučujemo dodavanje novog stava kojim bi se preciziralo da se „uslovi, način i postupak za sticanje nacionalne stručne kvalifikacije za turističkog animatora utvrđuju posebnim aktom koji donosi nadležni organ“.

Obrazloženje predloga br. 10:

U poređenju sa važećim Zakonom o turizmu i ugostiteljstvu (čl. 41–43), predloženi član 63 Nacrta zakona uvodi određene izmjene koje su, u pojedinim segmentima, restriktivnije i teško primjenjive u praksi. Posebno problematičan je uslov poznavanja crnogorskog jezika za animatore koji su strani državljani, čak i kada je riječ o animatorskim aktivnostima koje ne zahtijevaju verbalnu komunikaciju, kao što su: plesni i muzičko-scenski nastupi, sportske aktivnosti i takmičenja, interaktivni vizuelni performansi i sl. Ovakav uslov predstavlja nepotrebnu administrativnu barijeru za angažovanje stručnjaka iz inostranstva, koji često dolaze sa bogatim međunarodnim iskustvom i rade u skladu sa globalnim standardima turističke animacije. Napominjemo da je funkcija animatora u velikoj mjeri neverbalna i da se interakcija sa gostima često zasniva na univerzalnim simbolima, pokretima ili jeziku animacije i zabave. Takođe, iako se i u važećem zakonu pominje sertifikat o stečenoj nacionalnoj stručnoj kvalifikaciji, do danas nije donešen podzakonski akt kojim bi se preciziralo ko izdaje taj sertifikat, pod kojim uslovima, niti kako se sprovodi verifikacija znanja i vještina. Neophodno je jasno propisati da će nadležni organ posebnim aktom urediti kriterijume, način i postupak za sticanje kvalifikacije turističkog animatora, kako bi se izbjegla pravna praznina i obezbijedila transparentnost i dostupnost kvalifikacije. U suprotnom, postoji realna opasnost da normativno uređen status turističkog animatora u praksi ostane nefunkcionalan, čime se ograničava razvoj ove važne usluge u savremenoj turističkoj ponudi.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Već je predviđeno da uslov poznavanja crnogorskog jezika, ili jezika koji je u službenoj upotrebi u Crnoj Gori, nije potreban u slučaju ako strani državljanin pruža animatorske aktivnosti koje ne zahtijevaju verbalnu komunikaciju.

Predlog br. 11 u vezi sa članom 64 Nacrta zakona – Turistički zastupnik: Neophodno je dopuniti član 64 u dijelu koji se odnosi na uslove koje mora ispunjavati turistička agencija da bi mogla obavljati poslove turističkog zastupanja, naročito u slučaju kada zastupa stranog turoperatora. Potrebno je jasno propisati da u tom slučaju turistički zastupnik može biti isključivo domaći turoperator, koji mora ispunjavati određene kriterijume. Primjera radi, uslovi se mogu odnositi na prepoznatljivost turističke agencije kao DMC, vremenski period obavljanja djelatnosti na teritoriji Crne Gore, ukupan godišnji promet po računu, broj zaposlenih lica sa punim radnim vremenom itd.

Obrazloženje predloga br. 11:

Član 64 nacrta zakona ostavlja preširok okvir u pogledu toga ko može obavljati poslove turističkog zastupnika, bez propisivanja konkretnih uslova i kriterijuma. Na ovaj način otvara se mogućnost da zastupnik postane novoosnovana ili nestručna agencija bez adekvatnih kapaciteta, što može ugroziti kvalitet turističke ponude, sigurnost turista i reputaciju destinacije. S obzirom na to da se u praksi poslovi turističkog zastupanja stranih turoperatora odnose na kompleksne i visokovrijedne turističke aranžmane, koji zahtijevaju ozbiljan logistički, kadrovski i finansijski kapacitet, smatramo da je opravdano ograničiti mogućnost zastupanja na domaće turooperatore – DMC agencije koje

ispunjavaju jasne profesionalne kriterijume. Dodatno, u slučajevima saradnje sa zemljama sa kojima Crna Gora ima zaključen bilateralni sporazum o grupnim putovanjima, nepostupanje u skladu sa pravilima o zastupanju može predstavljati i povredu međunarodnog ugovora. Stoga je neophodno propisati strožu kaznenu politiku, uključujući privremeno oduzimanje licence, kako bi se osigurala odgovornost i poštovanje međunarodnih obaveza države. Ovakav pristup doprinosi profesionalizaciji sektora, zaštiti interesa putnika i jačanju pozicije Crne Gore kao pouzdane i bezbjedne turističke destinacije.

ODGOVOR:

Prihvata se.

Predlog br. 12 u vezi sa članovima 69 i 70 Nacrta zakona – Usluga u nautičkom turizmu i

Prijava i rješenje za vršenje usluga u nautičkom turizmu: Predložena zakonska rješenja u članu 69 stav 3 i članu 70 ostavljaju prostor za pravnu nepreciznost i regulatornu neravnotežu u sektoru nautičkog turizma, jer omogućavaju pružanje turističkih usluga od strane subjekata koji ne posjeduju licencu turističke agencije – organizatora putovanja. Neophodno je preformulisati član 69 stav 3 tako da se jasno navede da prodaju i posredovanje u rezervaciji turističkih usluga u nautičkom turizmu može vršiti isključivo turistička agencija sa licencom organizatora putovanja, osim u slučaju iznajmljivanja plovila bez dodatnih usluga (npr. bez posade, hrane i smještaja). Takođe, predlažemo da se dopuni član 70 tako da propisuje da subjekti koji pružaju usluge koje po svojoj prirodi predstavljaju turistički aranžman (kombinacija prevoza, smještaja, hrane i vodiča) moraju posjedovati licencu turističke agencije – organizatora putovanja.

Obrazloženje predloga br. 12:

Predložene norme članova 69 i 70 neprecizno uređuju status subjekata koji pružaju usluge u nautičkom turizmu, čime se otvara prostor da broderske kompanije i drugi subjekti koji nijesu registrovani kao turističke agencije organizuju i prodaju turističke usluge (npr. višednevna krstarenja sa posadom i ugostiteljskim uslugama), bez ispunjavanja zakonskih obaveza koje važe za licencirane agencije. Takva praksa može dovesti do nelojalne konkurencije, jer ovi subjekti ne podliježu istim poreskim i regulatornim obavezama; zaobilaženja zakonske regulative, što urušava princip pravne sigurnosti; ugrožavanja zaštite potrošača, jer subjekti koji ne posjeduju licencu agencije nijesu obavezni da obezbijede jemstvo, osiguranje i druge garancije propisane za turističke agencije. Stoga, neophodno je normativno razgraničiti koje usluge u nautičkom turizmu predstavljaju klasičnu iznajmljivačku djelatnost, a koje faktički predstavljaju organizovani turistički aranžman, te za ove posljednje propisati obaveznu licencu turističke agencije – organizatora putovanja.

ODGOVOR:

Djelimično se prihvata. Usluge se mogu pružati neposredno na plovnom objektu, posredstvom turističke agencije sa licencom organizatora putovanja, osim u slučaju iznajmljivanja plovila bez dodatnih usluga ili putem organizovanih mjesta određenih od nadležnog organa, odnosno privrednog subjekta koji upravlja lukama.

Predlog br. 13 u vezi sa članom 75 Nacrta zakona – Obaveze u izvođenju aktivnosti: Radi preciznijeg normiranja i pravne sigurnosti, predlaže se:

1. Zamjena izraza „prikladno mjesto“ iz stava 1 tačka 1 sa, primjera radi: vidno i fizički pristupačno mjesto na ulazu u objekat ili prostor gdje se aktivnost odvija;
2. Uvođenje obaveze da sadržaj pisane saglasnosti korisnika za aktivnosti većeg rizika, iz stava 1 tačka 2, propisuje Ministarstvo, u formi obrasca koji sadrži jasnu identifikaciju rizika i izjavu o prihvatanju odgovornosti;
3. Klasifikacija aktivnosti po stepenu rizika, uz propisivanje obaveze Ministarstva da podzakonskim aktom utvrdi kriterijume i listu aktivnosti niskog, srednjeg i visokog rizika.

Obrazloženje predloga br. 13:

Određba člana 75 trenutno ostavlja prostor za proizvoljno tumačenje i ne obezbjeđuje dovoljno jasne standarde za sprovođenje aktivnosti koje imaju različite stepene rizika po zdravlje i bezbjednost korisnika. Izraz „prikladno mjesto“ nije dovoljno precizan i ne garantuje da će korisnik biti na adekvatan način informisan o rizicima prije pristanka na aktivnost. Takođe, oblik i sadržina pisane

saglasnosti korisnika za aktivnosti većeg rizika nisu definisani, što može izazvati pravnu nesigurnost u slučaju spora. Uvođenjem standardizovanog obrasca koji sadrži ključne elemente (opis aktivnosti, identifikaciju rizika i potvrdu o saglasnosti) omogućava se veći stepen zaštite korisnika, ali i pružaoca usluga. Nadalje, trenutna formulacija ne pravi razliku između niskorizičnih (npr. šetnje prirodom) i visokorizičnih aktivnosti (npr. rafting, paraglajding, planinsko penjanje), iako se u praksi primjena bezbjednosnih standarda, nadzora i osiguranja značajno razlikuje u zavisnosti od stepena rizika. Klasifikacija aktivnosti po riziku je uobičajena praksa u savremenim sistemima regulacije aktivnosti u prirodi i turizma avanture (npr. prema standardima EN ISO 21101 i srodnim EU smjernicama), i doprinosi efikasnijem nadzoru i boljoj zaštiti svih učesnika.

ODGOVOR:

Prihvata se. Predlogom zakona definisano da na vidnom i fizički pristupačnom mjestu na ulazu u objekat ili prostor gdje se aktivnost odvija istakne obavještenje i usmeno upozori korisnik o svim rizicima tokom odvijanja aktivnosti; za aktivnosti većih rizika obezbijedi pisanu saglasnost korisnika o prihvatanju rizika na sopstvenu odgovornost.

Predlog br. 14 u vezi sa članom 81 Nacrta zakona – Obavljanje ugostiteljske djelatnosti:

Potrebno je da se izvrši dodatno preciziranje člana 81 stav 3 i 4 Nacrta zakona, na način da se mogućnost obavljanja ugostiteljske djelatnosti za vjerske i humanitarne organizacije uslovi dodatnim ograničenjima, odnosno dozvoli samo u izuzetnim i jasno definisanim slučajevima, u skladu sa posebnim propisima i uz prethodnu saglasnost nadležnog organa.

Obrazloženje predloga br. 14:

Nacrt zakona u članu 81 predviđa širok krug subjekata koji mogu obavljati ugostiteljsku djelatnost, uključujući vjerske i humanitarne organizacije. Međutim, izostaje precizno normiranje pod kojim uslovima te organizacije mogu vršiti ovu djelatnost, što otvara prostor za pravnu nesigurnost i moguće zloupotrebe. Za razliku od ostalih nabrojanih subjekata (npr. ustanove kulture, obrazovne ustanove, sportske organizacije), čija je djelatnost jasno vezana za zatvoreni krug korisnika (članove, učenike, posjetioce i sl), za vjerske i humanitarne organizacije nije eksplicitno propisano da se usluge pružaju isključivo za određenu ciljnu grupu, niti su propisane dodatne proceduralne ili materijalne garancije koje bi spriječile nelojalnu konkurenciju ili obavljanje djelatnosti mimo svojih osnovnih funkcija. U cilju očuvanja tržišne ravnoteže, zaštite potrošača i osiguranja kvaliteta usluga, smatramo da vjerske i humanitarne organizacije mogu obavljati ugostiteljske usluge isključivo u okviru događaja koji su u direktnoj vezi sa njihovom osnovnom svrhom (vjerska služba, humanitarne akcije i sl), bez ostvarivanja profita, uz ispunjenje svih uslova koji važe za druge ugostitelje, u skladu sa posebnim zakonima i isključivo uz prethodnu saglasnost nadležnog organa koja potvrđuje da su ispunjeni uslovi i da se usluge pružaju u okviru zakonom dozvoljenih granica. Ovim pristupom bi se osigurala dosljedna primjena zakona, zaštitili ovlašćeni ugostitelji od moguće nelojalne konkurencije, te obezbijedila institucionalna kontrola nad obavljanjem djelatnosti od strane subjekata čija osnovna funkcija nije ugostiteljska.

ODGOVOR:

Dodatno će se razmotriti predlog.

Primjedba br. 15 u vezi sa članovima 92-97 Nacrta zakona: Smatramo da bi zakonodavni okvir trebalo dodatno unaprijediti u pravcu pojednostavljenja i digitalizacije postupaka kategorizacije, ponovne kategorizacije i određivanja posebnih standarda ugostiteljskih objekata, kako bi se smanjila administrativna opterećenja, posebno za mikro i male ugostitelje.

S tim u vezi, predlaže se:

1. Precizno normiranje rokova za odlučivanje u upravnim postupcima kategorizacije i rekategorizacije;
2. Predviđanje diferenciranog postupka u odnosu na veličinu i vrstu ugostiteljskog objekta (npr. skraćeni postupak za objekte kapaciteta do određene granice);
3. Uspostavljanje jedinstvene digitalne platforme za podnošenje zahtjeva, praćenje postupaka i izdavanje rješenja;

4. Razmatranje mogućnosti da se rekategorizacija, u slučaju da nema bitnih promjena, sprovodi u pojednostavljenoj formi na osnovu izjave i tehničke dokumentacije.

Obrazloženje primjedbe br. 15:

U postojećim odredbama članova 93–97 predviđen je složen i višestepen postupak kategorizacije i rekategorizacije. Iako je cilj uvođenja ovih mehanizama legitiman (prvenstveno osiguranje kvaliteta i transparentnosti u pružanju ugostiteljskih usluga), u praksi ovakav regulatorni okvir može predstavljati značajan administrativni i finansijski teret, naročito za mikro i male ugostitelje, objekte u ruralnim područjima, kao i za preduzetnike u početnim fazama poslovanja. OECD u svojim preporukama za turističku politiku ističe potrebu za smanjenjem regulatornih i administrativnih barijera, posebno za mikro, mala i srednja preduzeća, kao jedan od ključnih faktora za povećanje konkurentnosti i otpornosti sektora turizma. U tom smislu, u praksi država članica Evropske unije prisutan je jasan trend ka primjeni načela proporcionalnosti regulatornih zahtjeva i digitalizaciji upravnih postupaka. Smatramo opravdanim i korisnim da se razmotri implementacija sljedećih konkretnih normativnih rješenja:

Prvo, precizno normiranje rokova za odlučivanje u upravnim postupcima kategorizacije i rekategorizacije doprinijelo bi većoj pravnoj sigurnosti, transparentnosti i efikasnosti postupaka. U nedostatku jasno određenih rokova, postupci često traju duže od potrebnog, što ugrožava planiranje poslovnih aktivnosti ugostitelja, posebno onih koji prvi put ulaze na tržište.

Drugo, predviđanje diferenciranog postupka u odnosu na veličinu i vrstu ugostiteljskog objekta, kroz uvođenje skraćenog postupka za objekte s ograničenim kapacitetima, bilo bi u skladu sa načelom proporcionalnosti i politikom podrške malim biznisima. Ovakvo rješenje omogućava administrativno rasterećenje najmanje zahtjevnih subjekata, bez ugrožavanja ciljeva kvaliteta i bezbjednosti.

Treće, uspostavljanje jedinstvene digitalne platforme za podnošenje zahtjeva, praćenje toka postupka i izdavanje rješenja u oblasti kategorizacije i posebnih standarda predstavlja neophodan korak ka modernizaciji javne uprave i digitalizaciji turizma.

Četvrto, razmatranje mogućnosti da se rekategorizacija u slučaju da nije došlo do bitnih promjena u objektu sprovodi u pojednostavljenoj formi, na osnovu izjave ugostitelja i tehničke dokumentacije, značajno bi rasteretilo ne samo privredne subjekte, već i nadležne organe. U takvim slučajevima, ponavljanje istog postupka nije uvijek neophodno, što potvrđuju i prakse više zemalja članica EU koje omogućavaju pojednostavljene režime obnove kategorizacije za objekte koji ne mijenjaju karakteristike u odnosu na prethodno rješenje.

ODGOVOR:

Djelimično se prihvataju sugestije i inkorporirane su u tekstu Predloga Zakona. Ne prihvata se sugestija koja se odnosi na diferencirani postupak u odnosu na veličinu i vrstu ugostiteljskog objekta (za objekte kapaciteta do određene granice), jer bi se u tom slučaju pravila diskriminacija u odnosu na ugostiteljske objekte. Naime, zakon mora biti jednak za sve. Primjera radi, hotel koji ima manji broj smještajnih jedinica od turističko apartmanskog bloka bi u predloženom slučaju bio kategorisan po skraćenom postupku.

Predlog br. 16 u vezi sa članovima 92-97 Nacrta zakona: Radi unaprjeđenja sistema kategorizacije ugostiteljskih objekata i usklađivanja sa savremenom evropskom praksom, predlaže se razmatranje mogućnosti uvođenja nezavisnog tijela za kategorizaciju i sertifikaciju, odvojenog od inspekcijskih i regulatornih organa, kao i mogućnost angažovanja eksternih, licenciranih ocjenjivača, u skladu sa modelima koji se primjenjuju u pojedinim državama članicama EU (npr. Austrija, Njemačka).

Obrazloženje predloga br. 16:

U aktuelnom sistemu kategorizacije u Crnoj Gori, nadležni organi istovremeno su zaduženi za donošenje propisa, sprovođenje postupka kategorizacije i vršenje inspekcijskog nadzora, što može dovesti do preklapanja funkcija i nedostatka objektivnosti u ocjenjivanju. Savremena praksa u razvijenim evropskim državama pokazuje prednosti hibridnih modela kategorizacije, u kojima nezavisna sertifikaciona tijela (npr. profesionalna udruženja, agencije, akreditovani ocjenjivači) vrše ocjenu kvaliteta i kategorizaciju ugostiteljskih objekata, dok državna tijela imaju ulogu nadzora, kontrole usklađenosti sa zakonom i vođenja registara. Uvođenje nezavisnog tijela i mogućnosti angažovanja eksternih licenciranih ocjenjivača u Crnoj Gori doprinijelo bi: profesionalizaciji i

objektivizaciji procesa kategorizacije, smanjenju opterećenja javne uprave, većem povjerenju ugostitelja i potrošača u dodijeljene kategorije i usklađivanju sa evropskim standardima dobre regulative.

ODGOVOR:

Ne prihvata se predlog. U navednom slučaju riječ je o upravnoj stvari o kojoj se odlučuje u upravnom postupku, u skladu sa zakonom koji uređuje upravni postupak, a nadležnost za provođenje istog propisana je ministarstvu nadležnom za poslove turizma i organima lokalne uprave.

Predlog br. 17 u vezi sa članom 99 Nacrta zakona – Obaveze ugostitelja: Predlažemo da se članom 99 stav 1 tačka 7 (ili posebnim članom) precizno definiše pojam "cjenovnik svih usluga", kao i da se obaveže nadležni organ da donese podzakonski akt kojim će se utvrditi forma, sadržaj, način pripreme, mjesto isticanja i eventualna ovjera tog dokumenta. Potrebno je jasno propisati da li se cjenovnik svih usluga izrađuje za ugostiteljski objekat u cjelini ili po pojedinačnim prodajnim jedinicama, kao i da li mora biti objedinjen dokument ili skup istaknutih pojedinačnih cjenovnika.

Obrazloženje predloga br. 17:

Odredba iz člana 99, kojom se propisuje da ugostitelj „cjenovnike svih usluga koje pruža učini dostupnim korisnicima..." je normativno neprecizna i ostavlja prostor za različita tumačenja u praksi, što proizvodi značajnu pravnu nesigurnost za ugostitelje. Nije jasno:

1. Šta se tačno podrazumijeva pod "cjenovnikom svih usluga", tj. da li je riječ o objedinjenom dokumentu za sve usluge koje objekat pruža ili više zasebnih cjenovnika;
2. Da li je obavezna izrada jedinstvenog dokumenta ili je dovoljno isticanje pojedinačnih cjenovnika na mjestima pružanja usluge;
3. Da li postoji obaveza ovjere tog dokumenta i gdje se mora nalaziti;
4. Da li se cjenovnik izrađuje na nivou pravnog lica, objekta, sektora (npr. recepcija, spa, restoran) ili prodajnog mjesta.

Zbog ovakvih nejasnoća dolazi do različitih interpretacija prilikom nadzora od strane turističke inspekcije, što ugrožava pravnu sigurnost subjekata koji obavljaju ugostiteljsku djelatnost. Jedinstvena i precizna zakonska definicija, praćena jasnim podzakonskim okvirom, doprinijela bi transparentnosti, zaštiti korisnika usluga i ujednačenoj primjeni zakona.

ODGOVOR:

Članom 108 stav 1 alineja 7 Predloga Zakona propisano je: Ugostitelj u pružanju odobrenih ugostiteljskih usluga, dužan je naročito da cjenovnike svih usluga koje pruža učini dostupnim korisnicima, a u cjenovniku usluga smještaja naznači i iznos boravišne takse i osiguranja, da usluge pruža po istaknutim cijenama korisniku, na način utvrđen posebnim propisom izda račun za svaku pruženu uslugu. Smatramo da je norma jasna i precizna, iz kojeg razloga se sugestija ne prihvata.

Predlog br. 18 u vezi sa članom 105 Nacrta zakona – Upravljanje i održavanje hotela po kondo modelu poslovanja i iznajmljivanje smještajnih jedinica: Predlaže se da član 105 Nacrta zakona izričito normira da se upravljanje i održavanje hotela po kondo modelu poslovanja vrši kumulativno na osnovu tri ugovora: (1) ugovora o kupoprodaji smještajne jedinice, (2) ugovora o upravljanju i održavanju i (3) ugovora o iznajmljivanju.

Takođe, predlaže se da se propiše obaveza zaključenja ugovora o upravljanju i održavanju, kao i ugovora o iznajmljivanju sa upravljačem za sve vlasnike pojedinačnih jedinica, uz jasno normiranje da se iznajmljivanje može vršiti isključivo putem upravljača, radi očuvanja funkcionalne cjeline i komercijalne namjene hotela. Uz to, predlaže se i vraćanje normativne razrade sva tri ugovora u tekst Zakona, kako bi se obezbijedila pravna sigurnost, spriječile zloupotrebe i očuvala transparentnost poslovnog modela kondo hotela. Na kraju, posebno naglašavamo da se tako kompleksan pravni institut, kakav je kondo model poslovanja, ne može i ne smije normirati u samo jednom članu zakona, već zahtijeva sistematičniji i detaljniji normativni pristup u više povezanih članova, kako bi se obezbijedila jasnoća, pravna predvidivost i zaštita svih uključenih strana, a spriječile zloupotrebe.

Obrazloženje predloga br. 18:

Kondo model poslovanja, kao specifična forma kombinovanog vlasništva i upravljanja, zahtijeva precizno i kumulativno normiranje tri ključna ugovora: (1) ugovora o kupoprodaji smještajne jedinice, (2) ugovora o upravljanju i održavanju i (3) ugovora o iznajmljivanju. Ovaj model poslovanja, upravo zbog svoje složene strukture i kombinacije privatnog i kolektivnog interesa, podložan je različitim vidovima zloupotreba, uključujući izbjegavanje obaveze iznajmljivanja putem upravljača, narušavanje funkcionalne cjeline hotela, kao i netransparentno korišćenje imovine u turističke svrhe. Iz tih razloga, od suštinskog je značaja da se kondo model razradi upravo na nivou zakona, a ne da se ključni elementi uređuju isključivo podzakonskim aktima. Jasna zakonska pravila doprinose pravnoj sigurnosti, zaštiti tržišta i očuvanju fiskalne discipline. U međunarodnoj i evropskoj praksi (npr. Španija, Hrvatska, Austrija, Ujedinjeni Arapski Emirati) jasno je uspostavljen kumulativni model koji predviđa zaključivanje sva tri ugovora kao preduslov za funkcionisanje hotela po kondo sistemu. Ovakav model osigurava očuvanje funkcionalne cjeline hotela, standardizovan kvalitet usluge, fiskalnu transparentnost i ravnopravnu zaštitu svih učesnika – investitora, korisnika i države. Iako član 105 Nacrta zakona predviđa obavezu zaključenja ugovora o upravljanju istovremeno sa ugovorom o kupoprodaji, ne navodi izričito da sva tri ugovora – ugovor o kupoprodaji, ugovor o upravljanju i održavanju, te ugovor o iznajmljivanju – predstavljaju kumulativni pravni osnov za funkcionisanje ovog modela. U članu 96a važećeg Zakona ova kumulativna osnova je jasno normirana, uz precizno definisanje obaveznih elemenata svih navedenih ugovora, čime se osigurava pravna sigurnost za investitore, operatore i državu. Svaki od ova tri ugovora ima različitu pravnu funkciju, ali svi zajedno čine osnov za stabilno i transparentno upravljanje hotelskim objektom po kondo modelu. Zbog toga je neophodno da zakon sadrži osnovne obavezne elemente svih ugovora i da se njihov sadržaj ne prepušta isključivo podzakonskom normiranju. Uvođenje kumulativnog ugovornog okvira štiti i komercijalnu funkciju kondo jedinica, obezbjeđujući da one ne budu izuzete iz sistema hotelskog poslovanja, već da, kao dio šireg poslovnog modela, kontinuirano generišu prihod i za vlasnike i za državu. Ovo je od naročitog značaja s aspekta fiskalnih prihoda i kontrole prometa u turizmu, te očuvanja reputacije i tržišne prepoznatljivosti hotela koji posluju po ovom modelu.

Dodatno, preporučuje se da se jasno propiše:

1. Obaveza da svi vlasnici jedinica u kondo hotelima zaključe ugovor o iznajmljivanju sa upravljačem;
2. Zabrana samostalnog iznajmljivanja mimo upravljača, kako bi se očuvala funkcionalna i komercijalna cjelina hotela;
3. Da svi elementi koji se odnose na obaveze stranaka, prava korišćenja zajedničkih sadržaja, raspodjelu prihoda i odgovornost za održavanje, budu unaprijed jasno uređeni zakonskim tekstom, a ne samo ugovornim pregovorima.

Na taj način će se obezbijediti održivost ovog modela, zaštita investitora i turističkog proizvoda, ali i stabilni budžetski prihodi po osnovu obavljanja ugostiteljske djelatnosti. U suprotnom, postoji rizik od neujednačene prakse, sudskih sporova, kao i urušavanja kvaliteta turističke ponude.

ODGOVOR:

Inkorporirano u tekstu. Upravljanje i održavanje hotela koji posluje po kondo modelu poslovanja vrši se na osnovu ugovora o upravljanju i održavanju, dok se iznajmljivanje smještajnih jedinica u kondo hotelu vrši na osnovu ugovora o iznajmljivanju. Obavezni elementi ugovora o upravljanju i održavanju i ugovora o iznajmljivanju, biće propisani podzakonskim aktom ministarstva.

Primjedba br. 19 u vezi sa članom 105 i 106 – Upravljanje i održavanje hotela po kondo modelu poslovanja i iznajmljivanje smještajnih jedinica i Mješoviti model poslovanja: Predlaže se da se u tekst Zakona unese izričita norma o ništavosti ugovora zaključenih suprotno odredbama koje regulišu kondo i mješoviti model poslovanja, po ugledu na član 97 stav 6 važećeg Zakona. Naime, u cilju prevencije zloupotreba i zaštite pravne sigurnosti, smatramo da je neophodno normativno predvidjeti da su ugovor o kupoprodaji smještajnih jedinica, ugovor o upravljanju i održavanju, kao i ugovor o iznajmljivanju, ukoliko su zaključeni suprotno zakonskim odredbama, ništavi. Formulacija može glasiti: "Ugovor o kupoprodaji smještajnih jedinica, ugovor o upravljanju i održavanju i ugovor o iznajmljivanju smještajnih jedinica u hotelima koji posluju po kondo i mješovitom modelu poslovanja, zaključen suprotno odredbama ovog zakona, ništav je".

Obrazloženje primjedbe br. 19:

Uvođenje ove norme predstavlja ključni pravni mehanizam za sprječavanje zloupotreba, naročito u slučajevima kada vlasnici pokušaju da izbjegnu obaveze komercijalnog korišćenja jedinica, iznajmljuju mimo upravljača ili zaključuju ugovore koji derogiraju jedinstvenu strukturu kondo hotela. Ova odredba ima preventivnu i zaštitnu funkciju, jer:

1. Onemogućava arbitrarnu praksu pojedinačnih vlasnika koja narušava zajednički model upravljanja;
2. Čuva tržišnu funkciju kondo hotela kao hotelskog sistema, a ne stambenog objekta;
3. Osigurava transparentnost i pravnu sigurnost za sve učesnike – investitore, upravljače i goste.

Ništavost ugovora u slučaju suprotnosti sa zakonom takođe je standard u komparativnoj pravnoj praksi kod regulacije složenih modela imovinskih odnosa, naročito kada je riječ o mješovitim pravnim režimima (npr. turističko-stambeni). Preduslov za efikasnu primjenu ove odredbe jeste da zakon detaljno i precizno normira sadržinu svih relevantnih ugovora (ugovora o kupoprodaji, upravljanju i održavanju, te iznajmljivanju), kako bi se izbjegla pravna neizvjesnost i omogućila dosljedna primjena instituta ništavosti.

ODGOVOR:

Prihvata se.

Predlog br. 20 u vezi sa članom 118 Nacrta zakona – Jedinstvena evidencija turističkog prometa: Neophodno je da se član 118 dopuni i precizira tako da jasno propisuje obavezu uspostavljanja digitalne jedinstvene evidencije turističkog prometa, koja bi bila obavezno povezana s ostalim relevantnim registrima (npr. Centralni turistički registar, evidencije Ministarstva unutrašnjih poslova, Uprave prihoda i carina, lokalnih turističkih organizacija i dr.). Takođe, potrebno je u okviru ovog člana predvidjeti rokove i osnovne standarde interoperabilnosti i bezbjednosti sistema.

Obrazloženje predloga br. 20:

Imajući u vidu da je u članu 3 stav 1 tačka 10 Nacrta zakona, kao jedno od načela na kojima se zasniva turistička djelatnost, jasno istaknuto podsticanje upotrebe digitalnih tehnologija i inovacija u razvoju, promociji i unaprjeđenju turističke ponude, smatramo da je neophodno da to načelo bude primijenjeno i u okviru ovog člana koji se tiče evidencije turističkog prometa. Trenutna formulacija člana 118 je preopšta i ostavlja prostor za neujednačenu primjenu u praksi, zadržavanje zastarjelih mehanizama (ručni unosi, nepovezani sistemi, neautomatizovana razmjena podataka) i različita tumačenja o načinu vođenja evidencije. Takav pristup ne obezbjeđuje pravnu sigurnost, transparentnost ni preciznost u praćenju stvarnog turističkog prometa. Uvođenje digitalne evidencije, koja je međusobno povezana sa drugim bazama podataka, nije samo pitanje efikasnosti, već i pitanje usklađenosti sa međunarodnim i evropskim trendovima, uključujući preporuke UNWTO, OECD i Evropske komisije koje ističu značaj digitalne transformacije turizma kao temelja održivog i otpornog sektora.

ODGOVOR:

U članu 5 Predloga Zakona definisano je da ministarstvo uspostavlja Turistički informacioni sistem i određuje bliži sadržaj i način vođenja, te da drugi državni organi i organi lokalne uprave ostvaruju pravo da elektronski pribavljaju podatke iz Turističkog informacionog sistema, ukoliko su im ti podaci potrebni za obavljanje poslova iz njihove nadležnosti. Dalje, u članu 6 je definisano da Centralni turistički registar predstavlja jedinstven i javan elektronski sistem u sastavu Turističkog informacionog Sistema, dok je u članu 7 predviđeno da Jedinstvenu evidenciju turističkog prometa o broju turista i njihovoj strukturi i broju ostvarenih noćenja vode ugostitelji.

Predlog br. 21 u vezi sa članom 115 stav 2 Nacrta zakona – Program podsticajnih mjera:

Predlaže se dopuna člana 115 stav 2, tako da glasi:

“Program iz stava 1 ovog člana na predlog Ministarstva donosi Vlada, vodeći naročito računa o podsticaju razvoja održivih i selektivnih oblika turizma, posebno zdravstvenog, kulturnog, sportskog, ekološkog, ruralnog i cjelogodišnjeg turizma, u skladu sa strateškim dokumentima i principima održivog razvoja.”

Takođe, potrebno je da se u okviru kriterijuma za dodjelu podsticajnih mjera eksplicitno prepozna razlika između turističkih i ugostiteljskih objekata sa niskim i visokim stepenom uticaja na životnu sredinu, te da se obezbijedi preferencijalni tretman za projekte sa niskim karbonskim otiskom i visokim stepenom usklađenosti sa principima održivosti (npr. energetska efikasnost, upotreba obnovljivih izvora energije, očuvanje biodiverziteta i lokalne prirode).

Obrazloženje predloga br. 21:

Dopunom člana 115 stav 2 stvaraju se pretpostavke za usmjereniju i strateški konzistentnu primjenu Programa podsticajnih mjera, u skladu sa savremenim razvojnim trendovima u turizmu, kao i sa ciljevima utvrđenim u nacionalnim i međunarodnim strateškim dokumentima. Posebno isticanje održivih i selektivnih oblika turizma, kao što su zdravstveni, kulturni, ekološki, ruralni i cjelogodišnji turizam, usklađeno je sa Strategijom razvoja turizma Crne Gore do 2025. godine, koji ove oblike turizma prepoznaje kao razvojne prioritete, kao i sa preporukama organizacija poput UNWTO i OECD. Upravo ovi oblici turizma doprinose diverzifikaciji ponude, smanjenju sezonalnosti, ravnomjernijem regionalnom razvoju i očuvanju prirodne i kulturne baštine, te predstavljaju ključne alate za ostvarenje strateških ciljeva održivog razvoja sektora. Jasnim normiranjem potrebe da se prilikom izrade Programa vodi računa o njima, omogućava se da finansijska, infrastrukturna i tehnička podrška bude usmjerena upravo ka projektima i subjektima koji doprinose ovim ciljevima. Takođe, iako član 115 Nacrta zakona predviđa mogućnost usvajanja Programa podsticajnih mjera za razvoj turizma, isti ne prepoznaje razliku između infrastrukture sa različitim stepenom uticaja na životnu sredinu, niti propisuje mehanizme koji bi omogućili institucionalnu ili finansijsku podršku za projekte koji posluju u skladu sa principima održivog razvoja. Ovakav pristup je u suprotnosti sa savremenim evropskim i globalnim praksama koje favorizuju „zelene“ turističke projekte. Takođe, preporuke UNWTO i direktive EU snažno podstiču države članice da razvijaju politike koje afirmišu „održivi turizam“, uključujući podsticajne mjere zasnovane na kriterijumima ekološke efikasnosti i smanjenja emisija.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Već je propisano da se program podsticajnih mjera donosi „radi unapređenja konkurentnosti i razvoja turizma u skladu sa strateškim dokumentima“. Smatramo da je ovako propisana norma precizna i jasna.

Predlog br. 22 – dodavanje novog člana: Predlaže se da se u zakon uvede institut Plana upravljanja destinacijom, kao obavezni planski dokument koji turističke organizacije, u saradnji sa jedinicama lokalne samouprave i ostalim relevantnim akterima, izrađuju u cilju planiranja održivog razvoja turističkih destinacija.

Obrazloženje predloga br. 22:

Upravljanje destinacijama u savremenim uslovima zahtijeva integrisan i strateški pristup koji obuhvata prostorno, ekonomsko, kulturno i ekološko planiranje.

Uvođenje obaveze izrade Plana upravljanja destinacijom bi unaprijedilo koordinaciju i planiranje turističkog razvoja na lokalnom i regionalnom nivou, osnažilo ulogu turističkih organizacija u razvoju destinacijskog menadžmenta, omogućilo aktivno uključivanje lokalnih zajednica u proces odlučivanja u oblasti turizma i ugostiteljstva, obezbijedilo horizontalnu i vertikalnu usklađenost turističke politike s ostalim sektorima (prostorno planiranje, zaštita životne sredine, kulturna dobra), te doprinijelo ciljanom i održivoj valorizaciji turističkih potencijala. Zato predlažemo da se u Nacrt zakona uvede novi član koji definiše Plan upravljanja destinacijom, uključujući osnovne elemente njegovog sadržaja, postupak donošenja, učesnike u njegovoj izradi i obavezu usklađenosti sa važećim strateškim i prostornim dokumentima. Takođe, preporučuje se da se metodologija izrade i ključni pokazatelji utvrde pravilnikom koji donosi Ministarstvo.

ODGOVOR:

Prihvata se. Inkorporirano u tekst Predloga zakona.

Predlog br. 23 - definisanje novog člana: U cilju modernizacije, digitalizacije i povećanja konkurentnosti turističke ponude Crne Gore, predlaže se propisivanje novog člana koji će predvidjeti uspostavljanje nacionalne digitalne platforme u vlasništvu države, koju razvija i kojom upravlja

Ministarstvo. Nacionalna digitalna platforma predstavlja centralizovani informacijski sistem koji omogućava:

1. Registraciju i verifikaciju svih pružalaca turističkih usluga,
2. Integraciju i razmjenu podataka sa drugim nadležnim organima i registarskim sistemima (npr. poreski organ, lokalne samouprave, nacionalna turistička organizacija),
3. Promociju selektivnih oblika turizma, uključujući kulturni, zdravstveni, ruralni, eko i MICE turizam,
4. Online rezervaciju i prodaju turističkih proizvoda i usluga,
5. Prikupljanje i obradu podataka o turističkom prometu u realnom vremenu.

Svi pružaoci turističkih usluga registrovani u skladu s ovim zakonom dužni su da se evidentiraju na nacionalnoj digitalnoj platformi i ažuriraju podatke o svojoj ponudi, cijenama i dostupnosti. Ministarstvo će posebnim pravilnikom bliže propisati način funkcionisanja platforme, postupak registracije, uslove korišćenja, tehničke i sigurnosne standarde, kao i pravila promocije i rezervacije turističkih proizvoda preko platforme.

Obrazloženje predloga br. 23:

Iako postojeći zakonski okvir prepoznaje obavezu vođenja evidencija i prikupljanja statističkih podataka o turističkom prometu, ne postoji sveobuhvatan i integrisan sistem koji omogućava digitalnu registraciju, upravljanje i promociju turističke ponude na nacionalnom nivou. Odsustvo takvog sistema ograničava transparentnost, onemogućava podatke u realnom vremenu i slabi institucionalnu kontrolu i promociju. Uvođenjem digitalne platforme: omogućava se efikasna registracija i verifikacija pružalaca usluga, obezbjeđuje se bolja vidljivost selektivnih oblika turizma u skladu sa strateškim ciljevima, poboljšava se dostupnost podataka za donošenje odluka u turizmu i povezuje se sa načelom digitalizacije i inovacija iz člana 3 stav 1 tačka 10 Nacrta zakona, doprinosi se ciljevima održivog i pametnog turizma, kako to preporučuju međunarodne institucije poput UNWTO, OECD i Evropske komisije (npr. kroz inicijativu „Digital Europe“ i „Transition Pathway for Tourism“). Ovakva norma dodatno bi osnažila Crnu Goru u pozicioniranju na mapi modernih i digitalno transformisanih destinacija, što je posebno važno u konkurenciji sa turistički razvijenim zemljama EU.

ODGOVOR:

Pogledati odgovor na Predlog broj 20 Privredne komore.

Predlog br. 24 – razdvajanje materije turizma i ugostiteljstva: Potrebno je razmotriti mogućnost normativne reforme u pravcu razdvajanja materije turizma i ugostiteljstva na dva ili više zakona, uz donošenje posebnog, krovnog Zakona o turizmu koji bi regulisao strateško upravljanje turizmom, održivi razvoj i institucionalni okvir sektora.

Obrazloženje:

Nacrt zakona objedinjuje norme koje se odnose na strateško upravljanje turizmom, pružanje usluga u turizmu i ugostiteljsku djelatnost, čime se u jednom aktu kombinuju razvojne, regulatorne i operativne funkcije. Takav pristup može otežati jasnoću pravnog okvira, njegovu implementaciju i usklađivanje s evropskom regulativom, posebno u kontekstu obaveza koje proizlaze iz procesa pristupanja EU.

Preporučuje se razmatranje uspostavljanja posebnog Zakona o turizmu, koji bi bio strateški i sistemski propis, te bi obuhvatio oblasti kao što su:

1. upravljanje razvojem turizma i turističkim prostorom,
2. institucionalni okvir i nadležnosti javnog i privatnog sektora,
3. održivost, investicioni okvir i promocija destinacije.

Dakle, usluge u turizmu i ugostiteljska djelatnost mogli bi biti uređeni posebnim zakonima, po ugledu na praksu članica EU, poput Republike Hrvatske. Na taj način bi se obezbijedila veća pravna jasnoća, funkcionalnija primjena i bolja normativna specijalizacija.

Takođe, iako član 1 Nacrta zakona načelno prepoznaje značaj održivog turizma, navedeni koncept zaslužuje znatno širu regulaciju, što bi bila osnova za usklađivanje sektorske politike s evropskim standardima i ciljevima održivog razvoja.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Ne postoji opravdan razlog za razdvajanje ove dvije oblasti. Dodatno u predloženom slučaju bi došlo do prenormiranja.

Predlog br. 25 – definisanje novog člana o klasifikaciji specijalizovanih ugostiteljskih objekata: Predlaže se definisanje novog člana kojim bi se uspostavio zakonski osnov za posebnu klasifikaciju specijalizovanih ugostiteljskih objekata, uključujući, ali ne ograničavajući se na objekte namijenjene zdravstvenom, wellness, spa, kulturnom, avanturističkom, vinskom, ruralnom i drugim oblicima selektivnog turizma. Kriterijumi za klasifikaciju bili bi bliže uređeni pravilnikom Ministarstva.

Obrazloženje:

Nacrt zakona ne prepoznaje dovoljan stepen specijalizacije u oblasti ugostiteljstva, iako savremeni turistički trendovi i tržišna tražnja idu upravo u pravcu razvoja specijalizovanih i tematskih ugostiteljskih sadržaja. Uvođenje ove norme omogućilo bi formiranje kvalitetnih standarda za pojedine kategorije ugostiteljskih objekata i doprinijelo razvoju selektivnih oblika turizma, u skladu sa načelima održivosti i međunarodnim standardima. Poseban značaj ima klasifikacija objekata u sektoru zdravstvenog, wellness i spa turizma, s obzirom na njihov potencijal za cjelogodišnje poslovanje.

ODGOVOR:

Inkorporirano u tekstu Predloga. Vrste ugostiteljskih objekata iz stava za koje se može utvrditi poseban standard, vrste posebnih standarda, uslove i elemente koji moraju biti ispunjeni za pojedini standard, način utvrđivanja posebnih standarda, izgled oznake i način označavanja posebnog standarda propisuje Ministarstvo (član 106 stav 6 Predloga Zakona).

Predlog br. 26 – Normativno prepoznavanje tematski specijalizovanih oblika turizma: Predlaže se dopuna Nacrta zakona u dijelu koji se odnosi na značenje izraza (član 7) i/ili u dijelu koji definiše posebne oblike turizma (član 8 stav 2), tako što bi se jasno prepoznali i definisali oblici turističke ponude kao što su eko sela, eko hoteli, agroturistička i seoska domaćinstva i slični tematski specijalizovani oblici turizma.

Obrazloženje:

Nacrt zakona prepoznaje ekoturizam kao vid turističke ponude, ali izostaje sistemska podrška za razvoj konkretnih formi koje ga operacionalizuju u praksi – poput eko sela i agroturističkih domaćinstava. Ovi oblici turizma značajno doprinose smanjenju sezonalnosti, diverzifikaciji ponude, očuvanju lokalne tradicije i razvoju ruralne ekonomije. Njihovo eksplicitno normativno prepoznavanje u zakonu stvorilo bi osnov za izradu standarda, podsticajnih mjera i razvojnih politika, što je neophodno kako bi Crna Gora izgradila poziciju prepoznatljive, održive i konkurentne turističke destinacije.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Predlogom su propisane vrste ugostiteljskih objekata, dok će se podzakonskim aktom bliže definisati one vrste ugostiteljskih objekata za koje se može utvrditi poseban standard, kao i vrste standarda.

Predlog br. 27 u vezi sa članom 64 Nacrta zakona – Turistički zastupnik: Neophodno je dopuniti član 64 u dijelu koji se odnosi na uslove koje mora ispunjavati turistička agencija da bi mogla obavljati poslove turističkog zastupanja, naročito u slučaju kada zastupa stranog turoperatora. Potrebno je jasno propisati da u tom slučaju turistički zastupnik može biti isključivo domaći turoperator, koji mora ispunjavati određene kriterijume. Primjera radi, uslovi se mogu odnositi na prepoznatljivost turističke agencije kao DMC, vremenski period obavljanja djelatnosti na teritoriji Crne Gore, ukupan godišnji promet po računu, broj zaposlenih lica sa punim radnim vremenom itd.

Obrazloženje:

Član 64 nacrta zakona ostavlja preširok okvir u pogledu toga ko može obavljati poslove turističkog zastupnika, bez propisivanja konkretnih uslova i kriterijuma. Na ovaj način otvara se mogućnost da zastupnik postane novoosnovana ili nestručna agencija bez adekvatnih kapaciteta, što može ugroziti kvalitet turističke ponude, sigurnost turista i reputaciju destinacije. S obzirom na to da se u praksi

poslovi turističkog zastupanja stranih turoperatora odnose na kompleksne i visokovrijedne turističke aranžmane, koji zahtijevaju ozbiljan logistički, kadrovski i finansijski kapacitet, smatramo da je opravdano ograničiti mogućnost zastupanja na domaće turooperatore – DMC agencije koje ispunjavaju jasne profesionalne kriterijume.

Dodatno, u slučajevima saradnje sa zemljama sa kojima Crna Gora ima zaključen bilateralni sporazum o grupnim putovanjima, nepostupanje u skladu sa pravilima o zastupanju može predstavljati i povredu međunarodnog ugovora. Stoga je neophodno propisati strožu kaznenu politiku, uključujući privremeno oduzimanje licence, kako bi se osigurala odgovornost i poštovanje međunarodnih obaveza države.

Na kraju, Ministarstvo turizma, Ministarstvo vanjskih poslova i Ministarstvo unutrašnjih poslova u prethodnom periodu su sprovodili niz mjera liberalizacije viznog režima u cilju podsticanja turističkih dolazaka, posebno sa tržišta Kazahstana, Saudijske Arabije, UAE, NR Kine i Egipta. Ove mjere, iako pohvalne, podrazumijevaju i određeni stepen sistemskog nadzora kako ne bi došlo do zloupotrebe. Naime, u praksi je uočen pokušaj zloupotrebe liberalnog viznog režima kroz otvaranje turističkih agencija od strane stranih državljana, sa ciljem neorganizovanog izdavanja pozivnih pisama i omogućavanja ulaska lica koja ne dolaze iz turističkih razloga, već iz namjere neregularne migracije. Slične zloupotrebe zabilježene su u drugim državama.

Iz navedenih razloga, predloženi kriterijumi za turističkog zastupnika imaju za cilj i da sistem vizne liberalizacije ostane funkcionalan i zaštićen od zloupotreba, te da se omogućavanje ulaska stranih turista zasniva isključivo na osnovu stvarnih i verifikovanih aranžmana sa profesionalnim domaćim partnerima.

ODGOVOR:

Prihvata se. Predlogom zakona definisano da poslove turističkog zastupanja i prodaju i realizaciju turističkih paket – aranžmana stranog turoperatora mogu obavljati isključivo domaće turističke agencije – turooperatori sa A ili B licencom, koje imaju odobrenje Ministarstva za pružanje usluga pod oznakom DMC, koje zapošljavaju najmanje tri crnogorska državljanina na neodređeno vrijeme i sa punim radnim vremenom.

Predlog br. 28 u vezi sa članom 72 Nacrta zakona – Turističke usluge u kongresnom turizmu:

Potrebno je precizirati i normativno razjasniti član 72 stav 4, koji određuje šta se ne smatra pružanjem turističkih usluga u kongresnom turizmu. Formulacija treba da bude jasnija u pogledu toga ko može organizovati kongrese i događaje koji ne uključuju prateće turističke usluge, kako bi se izbjegla pravna nesigurnost i potencijalna ograničenja za organizatore.

Obrazloženje:

Trenutna formulacija člana 72 stav 4 ostavlja prostor za različita tumačenja, posebno u kontekstu sve češće prakse da organizatori kongresnih događaja (npr. poslovne konferencije, stručni skupovi, sajmovi) ne preuzimaju organizaciju smještaja, transfera i dodatnih turističkih usluga, već to prepuštaju učesnicima, ili takve usluge pruža treće lice. Postoji bojazan da bi neprecizno definisana norma mogla dovesti do zaključka da svaki organizator događaja mora imati licencu turističke agencije ili status ugostitelja, što bi bilo nesrazmjerno i neusklađeno sa realnim potrebama tržišta, naročito u domenu MICE sektora. U praksi se često dešava da privredni subjekti, institucije ili nevladine organizacije organizuju skupove u iznajmljenim prostorima (npr. hotelima, kongresnim centrima), bez pružanja dodatnih usluga iz domena turizma.

Predlaže se da se član dopuni dodatnim pojašnjenjem u smislu da organizacija događaja koja ne uključuje paket turističkih usluga (npr. smještaj + prevoz + izlet) ne podliježe obavezama turističkih agencija, već da takve događaje mogu organizovati i druga pravna lica ili samostalni organizatori, u skladu s opštim propisima. Time bi se osigurala jasna granica između turističke djelatnosti i klasične organizacije poslovnih ili stručnih događaja, bez nepotrebnog administrativnog opterećenja.

ODGOVOR:

Sugestija je već inkorporirana u tekstu. Smatramo da su usluge u kongresnom turizmu jasne i nedvosmislene.

Predlog br. 29 u vezi sa članom 74 Nacrta zakona – Prijava za vršenje usluga: U članu 74 stav 2, predlaže se preciziranje izraza „drugog pravnog osnova“ u vezi s angažovanjem stručnog lica za

sprovođenje sportsko-rekreativnih i avanturističkih aktivnosti, kako bi se izbjegle moguće zloupotrebe. Na primjer, umjesto opšteg izraza može se navesti:

„...dokaz o radnom odnosu, ugovor o djelu, ugovor o privremenim i povremenim poslovima ili drugi ugovor u skladu sa zakonom kojim se uređuju pitanja rada, kojim se angažuje stručno lice...“.

Obrazloženje:

Trenutna formulacija „po drugom pravnom osnovu“ je suviše široka i ostavlja prostor za različita tumačenja, što može dovesti do formalnih i suštinskih zloupotreba u praksi. Naime, postoji rizik da se kao osnov za angažovanje stručnog lica koristi neformalan ili nedovoljno regulisan pravni odnos, što bi moglo ugroziti bezbjednost korisnika usluga i sniziti standarde kvaliteta u pružanju turističkih aktivnosti, koje često podrazumijevaju povećan rizik.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Smatramo da je norma jasno propisana.

Predlog br. 30 u vezi sa članom 75 Nacrta zakona – Obaveze u izvođenju aktivnosti: U članu 75 stav 2 termin „stručno lice“ potrebno je precizirati i zamijeniti terminom „pratilac grupe ili pojedinca“, u slučajevima kada se radi o avanturističkim parkovima i sličnim sadržajima. Takođe, treba dopuniti član dodatnim stavom kojim se jasno definiše nadležnost inspekcije turizma ili drugog nadležnog organa za kontrolu ispunjavanja obaveza iz ovog člana, uključujući mogućnost nadzora na terenu, evidentiranje saglasnosti i obavještenja o rizicima, kao i provjeru statusa angažovanog lica.

Obrazloženje:

S obzirom na to da ne postoji formalni sistem licenciranja instruktora u sektoru avanturističkog turizma u Crnoj Gori, korišćenje takvog termina u zakonu nije utemeljeno u važećem pravnom okviru i može izazvati pravnu nesigurnost. Termin „pratilac“ omogućava preciznije određivanje uloge lica koje je zaduženo za bezbjednost korisnika i pravilno korišćenje opreme, bez stvaranja formalnih prepreka za obavljanje djelatnosti. Takođe, precizno propisivanje nadležnosti za nadzor ovih aktivnosti doprinijelo bi dosljednijoj primjeni zakona i povećanju standarda bezbjednosti u sektoru aktivnog turizma.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Ovako propisana norma jasno upućuje da se u konkretnom slučaju treba raditi o stručnom i osposobljenom licu, na koji način zakon upućuje na obavezno zadovoljenje uslova bezbjednosti. Naime, pratilac može biti bilo koje lice koje je radno angažovano ili po drugom pravnom osnovu angažovano kod pružaoca usluga, dok se za stručno lice zahtijeva dokaz o osposobljenosti ili obučenosti za sprovođenje određene sportsko - rekreativne ili avanturističke aktivnosti (član 82 stav 2).

Predlog br. 31 u vezi sa članom 80 Nacrta zakona – Ugostiteljske usluge: Potrebno je dodatno normativno pojasniti član 80 stav 4, koji se odnosi na mogućnost da ugostitelj vrši prevoz svojih gostiju sopstvenim vozilima. Takođe, treba razmotriti premještanje ove odredbe u poseban član koji se odnosi na dopunske aktivnosti ugostitelja, radi bolje jasnoće i sistematičnosti zakonskog teksta.

Obrazloženje:

U okviru člana 80, koji u osnovi definiše ugostiteljsku djelatnost kroz pružanje usluga smještaja, hrane i pića, stav 4 uvodi dodatnu djelatnost - prevoz gostiju. Iako je intencija zakonodavca vjerovatno da omogući ugostiteljima pružanje dodatne usluge u funkciji osnovne djelatnosti, ova formulacija ostaje neprecizna i nedovoljno razrađena. Nije jasno pod kojim uslovima, u kom obimu i u koje svrhe ugostitelj može vršiti prevoz gostiju (da li se to odnosi isključivo na transfer s aerodroma, do objekta, izletnički prevoz, ili i širi spektar usluga). Takođe, nije jasno da li vozilo mora biti registrovano za posebnu namjenu, da li vozač mora imati posebnu licencu, niti kako se ova djelatnost evidentira.

S obzirom na to da zakon upućuje na propise iz oblasti drumskog saobraćaja, ali ne precizira konkretne obaveze, preporučuje se da se ova odredba izdvoji iz člana koji se bavi osnovnim ugostiteljskim uslugama i da se razradi u posebnom članu, kao dopunska djelatnost, sa jasno

definisanim uslovima i ograničenjima. Time bi se izbjegla pravna nesigurnost i omogućila dosljedna primjena u praksi, uz usklađenost sa zakonodavstvom iz oblasti prevoza.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Usklađeno sa zakonom koji reguliše drumski saobraćaj.

Predlog br. 32 u vezi sa članom 82 Nacrta zakona – Ugostiteljski objekat: Potrebno je dodatno precizirati pravni okvir koji omogućava obavljanje ugostiteljske djelatnosti u stambenim objektima, naročito u dijelu koji se odnosi na dobijanje saglasnosti skupštine stanara ili većine stanara zgrade. Takođe, potrebno je razmotriti uvođenje dodatnih ograničenja ili uslova za pružanje ugostiteljskih usluga u stambenim objektima, kako bi se spriječila neujednačena tržišna konkurencija i narušavanje kvaliteta stanovanja.

Obrazloženje:

Član 82 stav 3 omogućava pružanje ugostiteljskih usluga u objektima stambene namjene, što je razumljivo u kontekstu podrške mikro preduzetništvu i razvoju seoskog i domaćeg turizma. Međutim, masovno izdavanje stambenih jedinica u komercijalne svrhe, bez jasnog nadzora i uslova, naročito u urbanim sredinama, dovodi do negativnih posljedica po lokalne zajednice i tržišnu konkurenciju. Naime, vlasnici stanova često pružaju smještaj bez odgovarajuće kategorizacije, poreske evidencije i obaveza koje imaju registrovani pružaoci smještajnih usluga, čime se narušava jednakost uslova poslovanja. Dodatno, takva praksa može ugroziti funkcionalnost i mir u stambenim zgradama, što dovodi do učestalih pritužbi stanara i konflikata u zajednicama.

Zbog toga se predlaže da se: u zakon unese obaveza pribavljanja prethodne saglasnosti skupštine etažnih vlasnika (ili većine stanara) u stambenim zgradama gdje se planira pružanje ugostiteljskih usluga; da se razmotre mehanizmi za ograničavanje ili kontrolu broja stanova koji se mogu koristiti u te svrhe; u jednoj zgradi ili naselju da se jasno odrede uslovi pod kojima se smještaj u domaćinstvu može pružati u stambenim jedinicama kako bi se obezbijedila ravnoteža između podrške malim izdavaocima i zaštite interesa stanara i tržišne konkurencije. Ovakve mjere su u skladu sa praksom više država članica EU, koje su uvele dodatne kriterijume i ograničenja za kratkoročno iznajmljivanje radi očuvanja funkcije stanovanja.

ODGOVOR:

Obavljanje ugostiteljske djelatnosti u objektima stambene namjene propisana je kao izuzetak.

Predlog br. 33 u vezi sa članom 92 Nacrta zakona – Kategorizacija ugostiteljskih objekata:

Potrebno je precizirati koje su posljedice kršenja obaveze iz člana 92 stav 4, odnosno jasno definisati kaznenu politiku u slučaju da ugostitelj ne podnese zahtjev za kategorizaciju u roku od pet dana. Takođe, preporučuje se razmotriti produženje roka koji je trenutno vrlo kratak, imajući u vidu administrativne i tehničke zahtjeve koje podrazumijeva priprema dokumentacije.

Obrazloženje:

Iako član 92 stav 4 propisuje obavezu ugostitelja da podnese zahtjev za kategorizaciju najkasnije u roku od 5 dana od dana prijema odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti ili prijave iz člana 89, u tekstu Nacrta nije jasno navedeno koje posljedice nastupaju ukoliko se ova obaveza ne ispuni. U praksi, ovakvo normiranje bez odgovarajuće sankcije može dovesti do neujednačenog sprovođenja zakona i pojave subjekata koji obavljaju djelatnost bez validne kategorizacije, čime se direktno ugrožava kvalitet i sigurnost turističke usluge.

Osim toga, rok od 5 dana je izuzetno kratak i teško dostižan za mnoge ugostitelje, posebno u kontekstu pripreme dokumentacije, tehničkih uslova i usklađivanja objekta sa kriterijumima propisanim podzakonskim aktom. Predlaže se produženje roka na minimum 15 dana, kao i jasno propisivanje da će nepoštovanje ove obaveze predstavljati prekršaj, uz navođenje konkretnih kazni u kaznenim odredbama Nacrta zakona.

ODGOVOR:

Članom 136 stav 1 tačka 41 Predloga Zakona propisano je: "Novčanom kaznom u iznosu od 2.000 do 20.000 eura kazniće se za prekršaj privredno društvo ako ugostitelj ne podnese zahtjev za kategorizaciju u roku od pet dana u skladu sa čl. 101 stav 4". Sugestija da se razmotri produženje

roka za podnošenje zahtjeva za kategorizaciju se ne prihvata. Smatramo da je rok dovoljan, obzirom na obavezu ugostitelja da ispuni minimalno tehničke uslove za dobijanje odobrenja za obavljanje djelatnosti.

Predlog br. 34 u vezi sa usklađivanjem inspekcijskog nadzora i kaznene politike sa principima srazmjernosti i edukativnog pristupa: Predlaže se da se odredbe koje se odnose na inspekcijski nadzor (članovi 119–123) dopune tako što će se za manja ili prvi put utvrđena nepravilna postupanja omogućiti razuman rok za otklanjanje nepravilnosti, kao i uvođenje obaveze da inspektori prethodno izdaju usmeno ili pismeno upozorenje u slučaju nenamjernih ili administrativnih propusta. Ujedno, predlaže se da Nacrt zakona eksplicitno prepozna edukativni i savjetodavni karakter inspekcijskog nadzora, naročito u radu sa novoosnovanim, malim i sezonskim privrednim subjektima u turizmu.

Obrazloženje:

Predloženi pristup doprinosi pravnoj sigurnosti i predvidivosti, bez narušavanja kvaliteta nadzora. Fleksibilniji model, uz jasne uslove za njegovo sprovođenje, jača povjerenje privrednika u regulatorni sistem, smanjuje broj sudskih sporova i podstiče formalizaciju poslovanja. Edukativna komponenta nadzora dodatno podstiče usaglašenost sa propisima i prevenira ponavljanje nepravilnosti.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Predlog je predmet regulisanja zakona o inspekcijskom nadzoru.

Predlog br. 35 u vezi sa članom 108 Nacrta zakona – Turistički rizort: Predloženi kriterijumi za definisanje turističkog rizorta, koji uključuju minimalnu površinu od 150 hektara i broj smještajnih jedinica između 60 i 120, stvaraju ograničenja za razvoj manjih turističkih kompleksa koji funkcionišu po principu „boutique“ ili „eko-friendly“ koncepta. Ova formulacija isključuje potencijalno visoko kvalitetne i održive projekte iz formalnog statusa turističkog rizorta, posebno kada je riječ o glamping kampovima i manjim rizortima u ruralnim područjima.

Predlaže se normativno uvođenje fleksibilnijeg modela kategorizacije koji bi prepoznao i omogućio registraciju specifičnih manjih formata, kao što su:

1. Boutique rizorti – luksuzni objekti manjeg kapaciteta sa personalizovanom uslugom,
2. Eco-resorts ili Eco-lodges – objekti koji posluju po principima održivosti, uz minimalan uticaj na životnu sredinu,
3. Glamping kompleksi – turistički sadržaji koji ne ispunjavaju kvantitativne uslove za rizort, ali ispunjavaju kvalitativne i konceptualne standarde.

Obrazloženje:

Uvođenjem dodatne kategorije ili podkategorije omogućio bi se podsticaj za razvoj inovativnih i održivih projekata, čime bi se doprinosilo diversifikaciji ponude i jačanju konkurentnosti Crne Gore kao destinacije selektivnog turizma. Ovakav pristup je u skladu sa savremenim trendovima u turizmu koji favorizuju autentična i personalizovana turistička iskustva.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Standardi za kategorizaciju ugostiteljskih objekata biće uređeni podzakonskim aktom ministarstva.

Predlog br. 36 u vezi sa članom 114 Nacrta zakona – Usluge kampovanja: Predlažemo da se preformuliše član 114 stav 2 na sljedeći način:

„U kampu se pružaju usluge obezbjeđenjem i iznajmljivanjem gostu dijela prostora (kamp mjesto, kamp parcela) za smještaj sredstava i opreme za kampovanje u njegovom posjedu (šator, kamp prikolica, pokretna kućica i sl), ili na način da se gostu obezbijedi smještaj u opremi pružaoca usluga, odnosno u postavljenom ili izgrađenom objektu (pokretna kuća – mobil home, pokretna glamping kuća, mobil glamping home i sl);“

Takođe, predlažemo da se doda novi stav 7: „Bliže načine i uslove pružanja usluga u kampovima, uključujući tehničke i sigurnosne standarde za smještajne jedinice i opremu propisuje Ministarstvo“.

Obrazloženje:

Usluge kampovanja predstavljaju rastući segment turističke ponude, a glamping (luksuzno kampovanje) sve više dobija na značaju kao selektivni oblik turizma koji odgovara zahtjevima savremenih turista za iskustvom u prirodi, ali uz visok nivo komfora. Terminologija u tekstu Nacrta zakona nije dovoljno inkluzivna i ažurna, jer koristi izraz „bungalov“, koji nije standardizovan niti precizno definisan u domaćoj regulativi, dok istovremeno ne prepoznaje savremene forme kao što su glamping kućice i specijalizovana glamping oprema.

U tom smislu, izmjenom stava 2 osigurava se terminološka jasnoća i usklađivanje sa tržišnim praksama i međunarodnim razvojem turizma.

Dodavanjem stava 7 jasno se daje ovlaštenje Ministarstvu da podzakonskim aktom bliže uredi uslove pružanja usluga u kampovima, uključujući definisanje tehničkih i bezbjednosnih standarda za opremu i objekte. Ova norma odgovara i preporukama za normativno uređivanje oblasti koja je trenutno djelimično regulisana, bez jasnih referenci na međunarodne ili EU standarde (npr. EN ISO 18513:2021 – standardi kvaliteta za kampove i kamp opremu).

ODGOVOR:

Prihvata se.

Predlog br. 37 u vezi sa članom 114 Nacrta zakona – Usluge kampovanja:

Takođe predlažemo mijenjanje stava 5:

(5) Na zemljišnom prostoru, koje prostornim planom nije predviđeno za namjenu kampovanja, nadležni organ može na period od godinu dana izdati privremeno odobrenje, uz mogućnost produženja, u skladu sa programom postavljanja privremenih objekata uz saglasnost nadležnog organa lokalne samouprave ili upravljača zaštićenog područja ili morskog dobra.

Predlažemo brisanje daljeg teksta u tom stavu: „uz saglasnost nadležnog organa lokalne samouprave ili upravljača zaštićenog područja ili morskog dobra“. Imajući u vidu da se na plan privremenih objekata svakako dobija saglasnost nadležnog organa, tražiti dodatnu saglasnost prilikom dobavljanja odobrenja je suvišno.

Predlažemo da se ovaj predlog u cjelosti briše:

Predlaže se izmjena formulacije tako da se precizira da je za izdavanje privremenog odobrenja za kampove neophodna saglasnost oba subjekta – i nadležne lokalne samouprave i upravljača zaštićenog područja, kada se kamp nalazi u zoni zaštićenog prirodnog dobra. Takođe, potrebno je propisati da se takvo privremeno odobrenje može izdati isključivo na osnovu prethodne planske i ekološke procjene kapaciteta prostora, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita prirode.

Obrazloženje:

Predložena formulacija u Nacrtu ostavlja prostor za prekomjernu i neplanski vođenu urbanizaciju prirodnih područja, što može imati ozbiljne posljedice po očuvanje prirodnih vrijednosti i održivost turističke ponude. Upotreba veznika "ili" omogućava da lokalna samouprava odlučuje bez obavezne saglasnosti upravljača, čime se potkopava postojeći sistem zaštite prirode. Uz to, prema Zakonu o zaštiti prirode ("Sl. list CG", br. 54/16, 18/19), isključivu nadležnost za odlučivanje o aktivnostima u zaštićenim područjima ima Agencija za zaštitu životne sredine, pa se član zakona mora uskladiti s ovim zakonom kako bi se obezbijedila pravna sigurnost i zaštita javnog interesa.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Zadržava se postojeće rješenje iz razloga što izdavanje odobrenja i postavljanje kampa u zaštićenoj zoni mora biti usklađeno sa posebnim uslovima koje propisuje nadležni organ. Na ovaj način se obezbjeđuje zaštita prirodnog dobra i pravna sigurnost, uz poštovanje važećih propisa.

Predlog br. 38 u vezi sa članom 117 Nacrta zakona – Centralni turistički registar: Smatramo da je potrebno dodatno razraditi normativni okvir Centralnog turističkog registra (CTR), s obzirom na njegovu centralnu ulogu u sprovođenju Zakona o turizmu i ugostiteljstvu. Posebno bi bilo korisno da se već u uvodnim odredbama Nacrta zakona (npr. u okviru Glave I – Osnovne odredbe) uvede član koji definiše CTR, njegov značaj i osnovne funkcije.

Obrazloženje:

CTR je infrastrukturno i funkcionalno ključno sredstvo za implementaciju zakonskih rješenja, kao i za obezbjeđenje transparentnosti, nadzora i analitike u sektoru turizma i ugostiteljstva. Iako se

njegovo postojanje formalno normira članom 117, prethodni članovi Nacrta zakona često referišu na ovaj registar, što može dovesti do pravne i praktične konfuzije ako se njegova uloga ne definiše ranije i sveobuhvatnije. Dodatno, neophodno je provjeriti da li su do sada donijeti svi relevantni podzakonski akti i da li se CTR funkcionalno koristi u praksi. Ako podzakonski akti ne postoje ili se CTR ne koristi na zadovoljavajući način, tekst Nacrta zakona bi trebalo da sadrži preciznije rokove i obaveze za njegovu punu operacionalizaciju.

Takođe se preporučuje da se kroz tekst Nacrta zakona istakne značaj CTR-a za međuinstitucionalnu razmjenu podataka i digitalizaciju sektora, uz jasno definisane obaveze svih nadležnih organa i korisnika sistema. Time bi se osiguralo da on ne ostane mrtvo slovo na papiru, već efikasno sredstvo za modernizaciju i upravljanje turizmom u Crnoj Gori.

ODGOVOR:

Pogledati odgovor na Predlog broj 20 Privredne komore. Ministarstvo će podzakonskim aktom bliže urediti oblik, način vođenja i unosa podataka, kao i mogućnost njihovog korišćenja.

Predlog br. 39 – zadržavanje odredbe iz člana 95 stav 8 aktuelnog Zakona u vezi sa obavezom da smještajna jedinica bude u funkciji jedinstvenog turističkog proizvoda kojim upravlja hotelski operator: Predlaže se da se u Nacrt zakona ponovo unese norma kojom se propisuje da smještajne jedinice u okviru hotelskih rizorta i sličnih objekata moraju biti u sastavu ugostiteljskog objekta koji predstavlja jedinstvenu cjelinu u pogledu poslovanja, upravljanja i održavanja, te da se na tržištu mogu nuditi isključivo preko upravljača, odnosno hotelskog operatora. Time bi se u suštini ponovo normirala odredba iz člana 95 stav 8 aktuelnog Zakona o turizmu i ugostiteljstvu.

Obrazloženje:

Brisanjem pomenute odredbe otvara se mogućnost da vlasnici pojedinačnih smještajnih jedinica djeluju van sistema hotela, čime se podriva integritet, održivost i kvalitet ukupnog turističkog proizvoda koji nudi hotel kao jedinstveni brend. Ovakva praksa ugrožava ujednačenost usluga, otežava upravljanje i održavanje objekta, negativno utiče na korisničko iskustvo i dovodi u pitanje opravdanost investicionih ulaganja u hotelske komplekse. Zadržavanje ove norme je u interesu očuvanja profesionalnih hotelskih standarda, pravne sigurnosti investitora i zaštite reputacije Crne Gore kao kvalitetne i pouzdane destinacije.

ODGOVOR:

Smještajne jedinice kod kondo i mješovitih hotela moraju biti u komercijalnoj funkciji najmanje deset mjeseci u toku godine, s tim što se vrši zabilježba tereta komercijalne upotrebe i zabilježba tereta da jedinicom upravlja upravljač, u skladu sa posebnim propisom.

Predlog br. 40 – definisanje instituta difuznog smještaja: Predlaže se dodavanje novog člana kojim se uvodi model difuznog smještaja kao poseban oblik organizovanog smještaja u okviru Zakona o turizmu i ugostiteljstvu. Difuzni smještaj obuhvata više fizički odvojenih, ali funkcionalno povezanih smještajnih jedinica, koje se nalaze unutar jedne destinacije (najčešće u okviru starog grada, ruralnog naselja ili sličnog prostora), a koje su objedinjene kroz jedinstveno upravljanje, recepciju i ponudu turističkih usluga.

Obrazloženje:

Difuzni smještaj predstavlja savremen i održiv model razvoja turističke ponude u starim gradskim jezgrima i ruralnim sredinama, gdje često nije moguće ili poželjno graditi nove objekte. Ovaj model omogućava revitalizaciju napuštenih ili zapuštenih objekata kroz njihovu turističku valorizaciju, uz očuvanje lokalne arhitekture i kulturno-istorijskog identiteta. Istovremeno podstiče uključivanje lokalne zajednice u turizam, doprinosi lokalnoj ekonomiji i smanjuje pritisak na centralizovane smještajne kapacitete. Normativno prepoznavanje ovog modela stvorilo bi osnov za njegovu primjenu u Crnoj Gori, u skladu sa praksama mediteranskih i evropskih zemalja koje već bilježe uspjehe u njegovoj implementaciji (npr. Italija, Španija, Hrvatska).

ODGOVOR:

Prihvata se. Inkorporirano u tekst Predloga zakona.

Predlog br. 41 – Neprihvatljive promjene u vezi sa regulisanjem hostela: Predlaže se da se iz Nacrta zakona uklone izmjene u vezi sa regulisanjem hostela, te da se zadrže sva postojeća pravna rješenja iz važećeg zakona.

Obrazloženje:

Smatramo da su predložene promjene neprihvatljive, jer predstavljaju korak unazad u odnosu na prethodni zakon, kojim je — nakon višegodišnjeg dijaloga sa Ministarstvom turizma — uspješno riješeno pitanje pravne nesigurnosti i sive zone u sektoru hostela. Ovaj model je pokazao efikasnost u formalizaciji poslovanja i nadzoru nad pružanjem usluga u hostelima, čime je ovaj segment turističke privrede u velikoj mjeri uveden u legalne tokove. Vraćanjem na stara rješenja gotovo sigurno bi se ponovo otvorio prostor za neformalno poslovanje i narušavanje tržišne konkurencije.

ODGOVOR:

Dodatno će se razmotriti predlog.

Predlog br. 42 – Uvođenje podsticaja za usvajanje sertifikata održivosti priznatih u EU:

Predlaže se dopuna Nacrta zakona kojom bi se stvorila zakonska osnova za uvođenje podsticajnih mjera za pružaoce turističkih usluga koji posjeduju međunarodno priznate sertifikate održivosti, kao što su EU Ecolabel, Green Key, Travelife i drugi.

Obrazloženje:

Uvođenje sertifikata održivosti predstavlja važan korak ka pozicioniranju Crne Gore kao odgovorne i ekološki osviještene turističke destinacije. Evropska unija kroz različite politike i instrumente (Digital Europe, Green Deal, Transition Pathway for Tourism) podstiče prelazak na održive poslovne modele u turizmu. Zakonsko prepoznavanje i podsticanje usvajanja navedenih sertifikata doprinijelo bi većoj konkurentnosti privrede, boljem pozicioniranju na evropskom tržištu i usklađenosti sa evropskim zelenim i digitalnim tranzicijama. Takva odredba mogla bi biti dodatno razrađena kroz podzakonske akte koji bi definisali vrste podsticaja (npr. poreske olakšice, bespovratna sredstva, marketinška vidljivost na nacionalnoj digitalnoj platformi i sl).

ODGOVOR:

Pogledati odgovor na Predlog broj 25 Privredne komore.

Predlog br. 43 - definisanje novog člana: U cilju modernizacije, digitalizacije i povećanja konkurentnosti turističke ponude Crne Gore, predlaže se propisivanje novog člana koji će predvidjeti uspostavljanje nacionalne digitalne platforme u vlasništvu države, koju razvija i kojom upravlja Ministarstvo.

Nacionalna digitalna platforma predstavlja centralizovani informacioni sistem koji omogućava:

1. Registraciju i verifikaciju svih pružalaca turističkih usluga,
2. Integraciju i razmjenu podataka sa drugim nadležnim organima i registarskim sistemima (npr. poreski organ, lokalne samouprave, nacionalna turistička organizacija),
3. Promociju selektivnih oblika turizma, uključujući kulturni, zdravstveni, ruralni, eko i MICE turizam,
4. Online rezervaciju i prodaju turističkih proizvoda i usluga,
5. Prikupljanje i obradu podataka o turističkom prometu u realnom vremenu.

Svi pružaoци turističkih usluga registrovani u skladu s ovim zakonom dužni su da se evidentiraju na nacionalnoj digitalnoj platformi i ažuriraju podatke o svojoj ponudi, cijenama i dostupnosti. Ministarstvo će posebnim pravilnikom bliže propisati način funkcionisanja platforme, postupak registracije, uslove korišćenja, tehničke i sigurnosne standarde, kao i pravila promocije i rezervacije turističkih proizvoda preko platforme, poštujući ciljeve EU Digital Decade strategije (2021–2030).

Obrazloženje:

Iako postojeći zakonski okvir prepoznaje obavezu vođenja evidencija i prikupljanja statističkih podataka o turističkom prometu, ne postoji sveobuhvatan i integrisan sistem koji omogućava digitalnu registraciju, upravljanje i promociju turističke ponude na nacionalnom nivou. Odsustvo takvog sistema ograničava transparentnost, onemogućava podatke u realnom vremenu i slabi institucionalnu kontrolu i promociju.

Uvođenjem digitalne platforme: omogućava se efikasna registracija i verifikacija pružalaca usluga, obezbjeđuje se bolja vidljivost selektivnih oblika turizma u skladu sa strateškim ciljevima, poboljšava se dostupnost podataka za donošenje odluka u turizmu i povezuje se sa načelom digitalizacije i inovacija iz člana 3 stav 1 tačka 10 Nacrta zakona, doprinosi se ciljevima održivog i pametnog turizma, kako to preporučuju međunarodne institucije poput UNWTO, OECD i Evropske komisije (npr. kroz inicijativu „Digital Europe“ i „Transition Pathway for Tourism“). Ovakva norma dodatno bi osnažila Crnu Goru u pozicioniranju na mapi modernih i digitalno transformisanih destinacija, što je posebno važno u konkurenciji sa turistički razvijenim zemljama EU.

ODGOVOR:

Pogledati odgovor na Predlog broj 20 Privredne komore.

Predlog br. 44 – definisanje novog člana u vezi sa glampingom: Potrebno je predvidjeti donošenje posebnih standarda za glamping, kako bi se uspostavila jasna pravila za:

1. tehničke i funkcionalne karakteristike objekata i opreme,
2. standarde bezbjednosti i održivosti,
3. uslove za pružanje usluga visokog kvaliteta u prirodnom okruženju.

U tom cilju, preporučuje se da se u tekstu Nacrta zakona obaveže Ministarstvo da donese podzakonski akt kojim bi se uspostavili minimalni kriterijumi za kvalitet i kategorizaciju glamping objekata, po uzoru na već postojeće standarde za slične oblike smještaja u prirodi.

Pritom, potrebno je voditi računa o tome da su glamping kapaciteti u najvećem broju slučajeva u vlasništvu manjih privrednika, te da standarde i procedure ne treba postavljati na način koji bi ih administrativno prekomjerno opteretio i obeshrabrio za formalizaciju poslovanja.

Obrazloženje:

Ovakvo normativno uređenje doprinijelo bi pravnoj sigurnosti, boljoj pripremljenosti pružalaca usluga, lakšoj primjeni zakona u praksi, kao i zaštiti potrošača. Jasno definisani standardi takođe bi osigurali da se glamping razvija u skladu sa principima održivog turizma, očuvanja prostora i međunarodnim očekivanjima u pogledu kvaliteta turističke ponude.

ODGOVOR:

Prihvata se. Bliže načine i uslove pružanja usluga u kampovima, uključujući tehničke i sigurnosne standarde za smještajne jedinice i opremu Ministarstvo će urediti podzakonskim aktom.

Predlog broj 45 – preciznije definisanje stava 2 člana 74: Član 74 stav 2 glasi: „dokaz o radnom ili po drugom pravnom osnovu angažovanog stručnog lica, sa dokazom o osposobljenosti ili obučenosti tog lica za sprovođenje određene sportsko - rekreativne ili avanturističke aktivnosti; Predlažemo brisanje ovog uslova kada su u pitanju avanturistički parkovi na način da ovaj stav za avanturističke parkove glasi: „dokaz o radnom ili po drugom pravnom osnovu angažovanog stručnog lica.”

Obrazloženje:

Ovo predlažemo iz razloga što u Crnoj Gori ne postoji ustanova ili institucija koja izdaje odobrenje ove vrste. Posebno iz razloga što navedena lica ne obavljaju poslove na visini, rizične poslove i sl. već se njihov opis posla svodi na pružanje asistencije korisnicima parka (uvezivanje opreme, nadzor nad upotrebom infrastrukture parka itd).

ODGOVOR:

Pogledati odgovore na Predloge broj 29 i 30 Privredne komore.

Predlog broj 46 – Prekomjerna administrativna opterećenja: Predviđena kategorizacija (član 93–97) i dodatni zahtjevi za svaku vrstu ugostiteljskih objekata (npr. glamping) mogu znatno otežati poslovanje, posebno za manje privrednike. Kolegijalni organi, zapisnici, izvještaji o samokategorizaciji i procedure rekategorizacije (član 95) uvode dodatne troškove i administraciju. Prijedlog: Predložiti fleksibilnije procedure za objekte kao što su glamping kampovi, koji su inovativni i često rade sezonski, uz mogućnost elektronskog vođenja procedura (e-inspekcija, e-podnošenje).

ODGOVOR:

Pogledati odgovor na Predlog broj 15 Privredne komore. Standardi za kategorizaciju će se propisati podzakonskim aktom Ministarstva.

Predlog broj 47 – Nedefinirani posebni standardi za glamping: Glamping kao tip ugostiteljskog objekta jeste naveden (član 85), ali nisu detaljno definisani uslovi za kategorizaciju, standardi kvaliteta ili posebni modeli poslovanja (član 97).

Prijedlog: Predložiti precizno definisanje standarda za glamping kroz posebne standarde (kao „wild beauty standard“) kako bi se preduprijedile nedoumice kod inspekcija i kategorizacije.

ODGOVOR:

Pogledati odgovore na Predloge broj 15 i 46 Privredne komore.

Predlog broj 48 - Posebni modeli poslovanja i turistički rizorti: Zakon predviđa da turistički rizort mora imati minimum 5ha i 60–120 smještajnih jedinica (član 107), što isključuje većinu manjih glamping kampova iz modela „turistički rizort“, i time potencijalno ograničava razvoj luksuznog glampinga koji ne dostiže te kapacitete.

Prijedlog: Predložiti fleksibilniji pristup koji prepoznaje „boutique“ ili „eko-friendly“ kampove sa manjim kapacitetima, a koji nude visok kvalitet i inovativan koncept.

ODGOVOR:

Turistički rizort svakako isključuje kampove iz tog modela. Bliže načine i uslove pružanja usluga u kampovima, uključujući tehničke i sigurnosne standarde za smještajne jedinice i opremu Ministarstvo će urediti podzakonskim aktom.

Predlog broj 49 - Inspekcijski nadzor i kaznene odredbe: Inspekcijski nadzor (članovi 109–113) predviđa česte kontrole i rigorozne upravne mjere u slučaju nepravilnosti. Ovo može stvoriti nesigurnost kod privrednika, posebno u sezonskom poslovanju.

Prijedlog: Predložiti razumnije rokove za otklanjanje nepravilnosti, bolju komunikaciju sa inspektorima i edukativan pristup u slučaju manjih nepravilnosti.

ODGOVOR:

Pogledati odgovor na Predlog broj 34 Privredne komore. Predlog je predmet regulisanja zakona o inspekcijskom nadzoru.

Predlog broj 50 - Brisanje obaveze da se smještajna jedinica koristi isključivo u sastavu ugostiteljskog objekta: Član 95 st. 8 aktuelnog Zakona o turizmu i ugostiteljstvu, jasno je propisivao da jedinice moraju biti u funkciji jedinstvenog turističkog proizvoda, u smislu poslovanja, upravljanja i održavanja isključivo preko upravljača. Njegovo brisanje omogućava vlasnicima da djeluju van sistema hotela, što podriva održivost i jedinstvenost turističkog proizvoda i usluge, ugrožavajući na taj način kompletnu investiciju. Insistiramo da se ova odredba uvrsti i u novom Zakonu.

ODGOVOR:

Pogledati odgovor na Predlog broj 39 Privredne komore.

Predlog broj 51 - Brisanje zabrane promjene namjene hotela: Član 95 st. 10 aktuelnog Zakona je eksplicitno zabranjivao promjenu djelatnosti hotela prodajom jedinica. Ova odredba je ključna za očuvanje kondo modela poslovanja, sprječavanje eventualnih zloupotreba i arbiternog djelovanja. Insistiramo da se ova odredba hitno vrati u zakon.

ODGOVOR:

Ne prihvata se, jer nema pravnog osnova za propisivanje zabrane otuđenja smještajnih jedinica. Pravo svojine je apsolutno pravo njegovog imaoца, koji ga koristi neograničeno. Pružalac usluga dužan je da pruža usluge u skladu sa izdatim odobrenjem, a u slučaju odstupanja, dužan je da uskladi poslovanje, u suprotnom gubi odobrenje.

Predlog broj 52 - član 103 Nacrta: Na osnovu ugovora o kupoprodaji smještajnih jedinica iz člana 102 ovog zakona, vrši se zabilježba tereta komercijalne upotrebe i zabilježba tereta da jedinicom upravlja upravljač, u skladu sa posebnim propisom. Nejasno je zašto se derogira odredba iz aktuelnog zakona, koja će sada biti u skladu sa „posebnim propisom“. Zahtijevamo da se zabilježba izvršava u skladu sa zakonom, jer upravo zakon propisuje šta je kondo hotel. Takođe, potrebno je da se ponovo navede da se zabilježba upisuje u katastru nepokretnosti. Zakon je pravno jači akt od podzakonskog akta (posebnog propisa) stoga zakon treba da definiše kompletnu instituciju kondo hotela.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Zabilježba tereta se vrši u skladu sa posebnim propisom, odnosno Zakonom o državnom premjeru i katastru nepokretnosti.

Predlog broj 53 - Zabrana prodaje zajedničkih djelova hotela: aktuelnom zakonu (čl. 95 st. 4) jasno slovi da zajednički djelovi hotela ne mogu biti predmet prodaje. U Nacrtu ne postoji ovakva, ni slična odredba. Eventualna prodaja zajedničkih djelova hotela može ozbiljno narušiti jedinstvenu cjelinu u pogledu poslovanja, upravljanja i održavanja, odnosno jedinstveni turistički proizvod - kondo hotel. Ova odredba pruža pravnu sigurnost upravljaču od arbiternog djelovanja vlasnika i doprinosi očuvanju jedinstvenosti turističkog proizvoda. Insistiramo na vraćanju ove zabrane u Zakon.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Pogledati odgovor na Predlog broj 51 Privredne komore.

Predlog broj 54 - Član 104 Nacrta: U Nacrtu, članu 104 st. 2 propisano je da se upravljanje i održavanje hotela po kondo modelu poslovanja vrši se na osnovu ugovora o upravljanju i održavanju, dok je u aktuelnom zakonu to bilo i po osnovu ugovora o kupoprodaji. Smatramo da se izostavljanjem ugovora o kupoprodaji kao jednom od osnova za upravljanjem i održavanjem jedinica u kondo hotelu, ostavlja prostor za eventualnim zaobilaženjem obaveze stavljanja jedinice u komercijalnu funkciju hotela i zloupotrebom propisa. Insistiramo da sva tri ugovora ponovo budu kumulativno uvrštena kao osnovi za upravljanje i održavanje hotela i hotelskih jedinica koje mogu biti predmet prodaje. Takođe insistiramo na jasnom i detaljnom definisanju elemenata ugovora o kupoprodaji smještajne jedinice, ugovora o upravljanju i održavanju i ugovora o iznajmljivanju kao što je slučaj u aktuelnom zakonu, kako bi se zaštitili investitori i njihovi turistički proizvodi, tako i država u pogledu prihoda koji će se ostvarivati komercijalnom funkcijom jedinica kondo hotela. Takođe, predlažemo da se jasno propiše obaveza zaključenja ugovora o upravljanju održavanju kao i ugovora o iznajmljivanju sa upravljačem za sve vlasnike, kao i da se zakonom propiše obaveza da se iznajmljivanje jedinica u smislu komercijalne funkcije može vršiti isključivo preko upravljača, kako bi se vlasnici spriječili da naruše jedinstvenu cjelinu kondo hotela i arbiterno djeluju, odnosno iznajmljuju svoje jedinice mimo upravljača i hotela.

ODGOVOR:

Inkorporirano u tekstu. Upravljanje i održavanje hotela koji posluje po kondo modelu poslovanja vrši se na osnovu ugovora o upravljanju i održavanju, koji se zaključuje u pisanoj formi istovremeno sa ugovorom o kupoprodaji smještajne jedinice. Iznajmljivanje smještajnih jedinica u kondo hotelu vrši na osnovu ugovora o iznajmljivanju. Obavezni elementi ugovora o upravljanju i održavanju i ugovora o iznajmljivanju, biće propisani podzakonskim aktom ministarstva.

Predlog broj 55 - Ništavost ugovora suprotnih zakonu: Insistiramo da se odredba iz čl. 97 st. 6 aktuelnog Zakona, po kojoj su ugovori zaključeni mimo zakona ništavi. Ovo je osnovna zaštita protiv zloupotreba i arbiternog ponašanja. Ugovore i elemente ugovora koji se tiču kondo hotela kao jedinstvene cjeline u pogledu poslovanja, upravljanja i održavanja, treba da uređuje i štiti Zakon, a ne poseban propis manje pravne snage.

ODGOVOR:

Prihvata se. Inkorporirano u tekstu.

Predlog broj 56 - Nepostojanje odredbi koji uređuju odnos upravljača i vlasnika u pogledu komercijalnih funkcija jedinica. U Nacrtu se ostavlja pravna praznina i neuređena oblast. Zahtijevamo da se u novom zakonu uvrste ovakve odredbe, koje će istovremeno štititi upravljača i vlasnika jedinice.

ODGOVOR:

Ugovor je saglasnost izjava volja ugovornih strana. Ugovorne strane su slobodne da uređuju međusobne odnose ugovorom. Obavezne elemente ugovora o upravljanju i održavanju i ugovora o iznajmljivanju, Ministarstvo će propisati podzakonskim aktom.

Predlog broj 57 - u odnosu na aktuelni Zakon o turizmu i ugostiteljstvu:

- Član 34 stav 4 mijenja se i glasi „Poslove turističkog vodiča ne može da obavlja strano fizičko lice koje nema crnogorsko državljanstvo.“

- Član 35 mijenja se i glasi „Za organizovane grupe turista/izletnika na turističkim lokalitetima A kategorije važi poseban režim rada, koji podrazumijeva obavezno angažovanje lokalnog turističkog vodiča sa pružanje usluga obilaska.“

- Dodati Plan upravljanja destinacijom.

Zašto je maknut termin „integralni hotel“ (član 4 aktuelnog zakona) u nacrtu novog zakona? Novi zakon prepoznaje termin „integralni (udruženi) model poslovanja“ koji između ostalog podrazumijeva udruživanje 3 ili više hotela. U aktuelnom zakonu termin „Integralni hotel“ je vrsta ugostiteljskog objekta koji između ostalog čini više udruženih objekata (ne samo hotela, već postoji i mogućnost udruživanja privatnih smještajnih jedinica).

Obrazloženje:

Vrlo česta pojava u praksi je da nestručni turistički vodiči bez licence (obično stranci, a ponekad i iz Crne Gore) na neadekvatan način prezentuju turističku i drugu ponudu turističkih gradova u Crnoj Gori. Posebno treba biti obazriv prema gradovima/mjestima A kategorije. Integralni hotel (udruženje više privatnih smještajnih jedinica sa zajedničkom recepcijom) predstavlja mogućnost bolje reklame, raznovrsnije ponude i bolje popunjenosti privatnih (manjih) smještajnih jedinica, kao i prevazilaženje nedostatka hotelskog smještaja u destinaciji. Plan upravljanja predstavlja operativni dokument koji se bazira na razvoju održive destinacije, čuvajući prirodne i kulturne resurse, prepoznajući njene prednosti i nedostatke kao i prilike na tržištu. Plan treba biti usklađen sa strateškim dokumentima na lokalnom i nacionalnom nivou. On identifikuje važna pitanja o turizmu u destinaciji i predstavlja osnovu za donošenje drugih akata koji se odnose na upravljanje razvojem održivog turizma.

ODGOVOR:

Djelimično se prihvata.

Predlog broj 58 - Usklađivanje sa Direktivom (EU) 2015/2302 – ažurirano tumačenje 2024/2025:

Predlažemo preciznije definisanje prava putnika i obaveza organizatora putovanja i posrednika, posebno: o Jasno propisivanje prava na repatrijaciju i zaštitu u slučaju insolventnosti, uz automatsku kompenzaciju korisniku bez dodatne procedure; Obaveza registracije svih pružalaca paket aranžmana i povezanih usluga u javno dostupni nacionalni registar garantnih šema; Obaveza pružanja predugovornih informacija i jasnog opisa prava potrošača u skladu sa najnovijim smernicama Evropske komisije.

Digitalizacija turističkog sektora – u skladu sa EU Digital Decade strategijom (2021–2030):

Uvođenje obaveze korišćenja centralne nacionalne digitalne platforme za: elektronsku prijavu i odjavu gostiju, naplatu boravišne takse i fiskalnu kontrolu, automatsku izradu statistika za planiranje kapaciteta. Platforma treba biti interoperabilna i kompatibilna sa eIDAS standardima i EU interoperabilnim okvirima.

Održivi turizam – u skladu sa EU Green Deal i Tourism Transition Pathway (2022):

Obaveza turističkih kompleksa sa više od 50 ležaja da godišnje podnose izvještaj o ekološkom uticaju, uključujući potrošnju energije, vode i upravljanje otpadom. Uvođenje podsticaja za usvajanje sertifikata održivosti priznatih u EU: EU Ecolabel, Green Key, Travelife. Usklađivanje sa politikama kružne ekonomije i klimatske neutralnosti u turizmu do 2050.

Usklađivanje sa GDPR – (EU) 2016/679 i ePrivacy regulativom u najavi (verzija 2025): Jasna definicija „trećih lica“ u članu 33. Obavezna prethodna saglasnost korisnika za obradu podataka. Uvođenje Službenika za zaštitu podataka (DPO) u svim turističkim subjektima koji obrađuju podatke više od 5000 korisnika godišnje. Usklađivanje sa predstojećim pravilima o elektronskoj privatnosti (ePrivacy Regulation, finalizacija u 2025).

Standardi pristupačnosti – Direktiva (EU) 2019/882 i EN 301 549 v3.2.1 (2022-12): Obavezna primjena standarda EN 301 549 za sve objekte sa 4+ zvjezdica i javne turističke prostore. Usklađenost sa Direktivom o pristupačnosti proizvoda i usluga (EU) 2019/882, uključujući: fizičku pristupačnost objekata, pristupačne digitalne sadržaje (web sajt, info sistemi), obuku osoblja za rad sa osobama sa invaliditetom.

Kategorizacija i nadzor – u skladu sa dobrom praksom EU država članica o Uvođenje nezavisnog tijela za kategorizaciju i sertifikaciju, odvojenog od inspekcijskih i regulatornih organa. Mogućnost uključivanja eksternih, licenciranih ocjenjivača, po uzoru na evropske hibridne modele.

Višejezična dostupnost informacija: Obaveza da svi promotivni, ugovorni i bezbjednosni materijali budu dostupni na: crnogorskom, engleskom, i najmanje jednom jeziku EU tržišta koje čini više od 10% ukupne klijentele (npr. njemački, italijanski ili francuski).

ODGOVOR:

Shodno aktivnostima u okviru pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji a koje se odnose na usaglašavanje sa EU pravnom tekovinom, predlog zakona usaglašen je sa Direktivama (EU) 2015/2302 Evropskog parlamenta i Savjeta Evrope od 25. novembra 2015. godine o putovanjima u paket-aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima, izmijenjenom Uredbom (EZ) br.2006/2004 i Direktivom 2011/83/EU. Ova usaglašavanja posebno se odnose na zaštitu korisnika usluga, na način da se obezbjeđuje veća transparentnost i pravna sigurnost za putnike, kao korisnike usluga turističkih agencija, kroz jasno precizirane obaveze pružaoca turističko-ugostiteljskih usluga.

Predlog broj 59 - Turistički vodiči: Ova odredba (obavezna nacionalna stručna kvalifikacija) eliminiše

mogućnost priznanja sertifikata od strane ustanova visokog obrazovanja po programima cjeloživotnog učenja, što je u sukobu sa preovlađujućim rješenjima u vodećim turističkim zemljama Evrope, posebno Mediterana, da se vodiči obrazuju na visokim učilištima đe se izučava turizam (član 60, tačka 2).

ODGOVOR:

Pogledati odgovor na Predlog broj 9 Privredne komore.

Predlog broj 60 - Poslovanje u objektima: U statistici i turističkom zakonodavstvu se ovi objekti definišu kao osnovni (primarni, komercijalni, kolektivni). Ugostiteljske objekta iz tačke 2) člana 85 Zakona bi takođe trebalo pridružiti osnovnom smještaju. U četvrtoj tački (porodična kuća...) se radi o porodičnom smještaju, mogli bi i turistički apartmani dijelom da pripadaju porodičnom smještaju. Nije uzet u obzir nekomercijalni smještaj, najviše sekundarno stanovanje, kao uzrok guranja turizma u proces tihog odumiranja.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Smatramo da je postojećom zakonskom odredbom predmetno pitanje jasno definisano uz inkorporiranje i difuznog smještaja.

Predlog broj 61 - Posebni modeli poslovanja ugostiteljskih objekata, član 101:

Kondo model poslovanja je najviše zloupotrebljavan model iza koga se skrivalo sekundarno stanovanje, a dobijali podsticaji kao za hotele sa 5 zvjezdica. Taj model je rijetko stavljen u zakone većine turističkih zemalja Mediterana.

Mješoviti model poslovanja je prije svega rezidencijalni, a ne turistički. Ovo je, po mišljenju istraživača najveća prijetnja održivom turizmu. Ovo treba preseliti u sektor nekretnina i ograničiti posebnom szategijom i Zakonom.

Integralni (udruženi) model poslovanja je odličan model za saniranje naših strukturnih gepova u sektoru smještaja. Treba dodati i model difuznog smještaja, koji je pogodan za integraciju difuznog smještaja u starim gradovima i ruralnim predjelima.

Turistički rizort. Odredbe podržavamo.

Centralni turistički registar (CTR, član 116): CTR je postojao u nekoliko predhodnih zakona o turizmu, ali nije zaživio. Treba, po modelu hrvatskog e visitor-a napraviti integralni informativno-upravljački informacijski sistem, bez kojega nema efikasnog destinacijskog upravljanja. To nije dovoljan uslov, već pretpostavlja i novi sistem destinacijskog organizovanja zasnovanog na javno-privatnom partnerstvu javnih i privatnih dionika u turizmu.

ODGOVOR:

Djelimično se prihvata. Predlog zakona predviđa modele poslovanja. U tekst Predloga zakona inkorporiran pojam difuznog smještaja. Ministarstvo uspostavlja Turistički informacijski sistem i određuje bliži sadržaj i način vođenja. Drugi državni organi i organi lokalne uprave ostvaruju pravo da elektronski pribavljaju podatke iz Turističkog informacijskog sistema, ukoliko su im ti podaci potrebni za obavljanje poslova iz njihove nadležnosti.

Predlog broj 62: Ovom zakonu bi trebao da predhodi, kao krovni propis o turizmu, Zakon o turizmu koj reguliše upravljanje održivim turizmom i turističkim sistemom. Uređenje turističke i ugostiteljske djelatnosti bi trebao biti predmet ovog Zakona (ili dva zakona, jedan o turizmu i drugi o ugostiteljstvu. Krovni Zakon o turizmu: Njegova osnovna sadržina bi trebala biti: DIO PRVI – ZAJEDNIČKE ODREDBE, DIO DRUGI – UPRAVLJANJE RAZVOJEM TURIZMA, DIO TREĆI – UPRAVLJANJE I PROMOCIJA DESTINACIJE, DIO ČETVRTI – PODSTICANJE ULAGANJA U TURIZMU, DIO PETI – PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE.

Zakon o pružanju usluga u turizmu (Zakon o turističkoj djelatnosti) bi mogao imati slijedeću osnovnu strukturu: DIO PRVI – OPŠTE ODREDBE, DIO DRUGI – PRUŽANJE USLUGA U TURIZMU (turističke agencije, vodiči...), DIO TREĆI – UGOVOR O PUTOVANJU U PAKET-ARANŽMANU I UGOVOR O POVEZANOM PUTNČKOM ARANŽMANU, DIO ČETVRTI – ZAŠTITA PUTNIKA U SLUČAJU INSOLVENTNOSTI ORGANIZATORA, DIO PETI – NADZOR I KAZNENE ODREDBE, DIO ŠESTI – PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE.

Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti bi mogao imati slijedeću osnovnu sadržinu: I. OPŠTE ODREDBE, II. USLOVI ZA OBAVLJANJE UGOSTITELJSKE DJELATNOSTI, III. PRUŽANJE UGOSTITELJSKIH USLUGA U DOMAĆINSTVU I SELJAČKOM DOMAĆINSTVU. IV. NADZOR I KAZNENE ODREDBE, V. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Struktura poglavlja i sadržaj već su koncipirani u skladu sa značajem zakona koji uređuje ovu oblast.

Predlog broj 63: Član 73 – Prijava za vršenje usluga:

Prednosti: Regulisana obaveza prijave i registracije – aktivnosti se ne mogu vršiti bez prethodne registracije i upisa u Centralni turistički registar. Dokumentacioni zahtjevi – jasno se traže dokazi o stručnosti, osposobljenosti, osiguranju i atestima.

Nedostaci: Nedostatak roka za rješavanje prijave – zakon ne navodi rok u kojem nadležni organ mora da odluči o upisu. Nije predviđena kontrola tačnosti dokumenata – nema mehanizma za provjeru autentičnosti dostavljenih sertifikata. Neprecizno navedena forma "drugog pravnog osnova" – moglo bi doći do zloupotrebe ako nije jasno definisano šta se sve smatra validnim osnovom angažovanja stručnog lica.

ODGOVOR:

Postupak prijave i uslovi za upis u CTR jasno su propisani. Priznaju se sertifikati izdati od nadležnih organa u skladu sa važećim propisima, čiju vjerodostojnost kontrolišu organi koji su ih izdali.

Predlog broj 64: Član 74 – Obaveze u izvođenju aktivnosti:

Prednosti: Naglašena bezbjednost korisnika – mora postojati upozorenje o rizicima, saglasnost za rizične aktivnosti i roditeljska dozvola za maloljetnike. Obaveza prisustva dokaza o angažovanju – instruktor mora imati dokaz kod sebe o osnovu angažovanja.

Nedostaci: "Prikadno mjesto" nije precizirano – može se tumačiti različito, pa nije jasno gdje i kako tačno treba da se istakne obaveštenje o rizicima. Nedostatak nadzora nad poštovanjem uslova – zakon ne propisuje ko i kako provjerava da li su ove obaveze ispunjene. Ne precizira se oblik pisane

saglasnosti – nije navedeno da li je dovoljno da korisnik nešto potpiše ili je potreban formular sa jasno opisanim rizicima. Imajući u vidu da u Crnoj Gori nije moguće dobiti licencu za instruktora niti postoje propisi koji definišu uslove koje mora da ispunjava, predlažemo da se umjesto termina Instruktor unese termin – Pratilac grupe ili pojedinca u AV parku. Njegov opis posla bi bio da korisnike Parka upozna sa načinom korišćenja opreme i staza u parku.

ODGOVOR:

Prihvata se. Predlogom zakona definisano da na vidnom i fizički pristupačnom mjestu na ulazu u objekat ili prostor gdje se aktivnost odvija istakne obavještenje i usmeno upozori korisnik o svim rizicima tokom odvijanja aktivnosti; za aktivnosti većih rizika obezbijedi pisanu saglasnost korisnika o prihvatanju rizika na sopstvenu odgovornost.

Predlog broj 65: U članu 113, stav 2, dodati glamping kućica, glamping oprema umjesto bungalov, tako da stav 2 glasi: "U kampu se pružaju usluge obezbjeđenjem i iznajmljivanjem gostu dijela prostora (kamp mjesto, kamp parcela) za smještaj sredstava i opreme za kampovanje u njegovom posjedu (šator, kamp prikolica, pokretna kućica – mobilhome i sl.), ili gostu obezbijedi smještaj u opremi pružaoca usluga, odnosno u postavljenom ili izgrađenom objektu (kućica u kampu, pokretna kućica - mobilhome, glamping kućica, glamping oprema i sl.);"

Takođe, u članu 113 dodati novi stav 7 koji glasi:

"Bliže načine i uslove pružanja usluga u kampovima propisuje Ministarstvo."

Opšti zaključci i preporuke: Uočen problemi: Preširoki i neprecizni izrazi ("stručno lice", "drugi pravni osnov", "prikladno mjesto"); Nedostatak kategorizacije po riziku – sve aktivnosti tretirane jednako, iako razlike u riziku i tehničkim zahtjevima postoje; Bez definisanih standarda za sertifikate/opremu – moguće je da se koriste različiti, nespojivi standardi; Bez vremenskih okvira i nadzornog tijela – ne zna se koliko traje registracija i ko provjerava ispunjenje uslova u praksi; Nedostatak digitalne evidencije i javne dostupnosti registra – nije pomenuto da li je registar javan i elektronski dostupan. Preporuke: Uvesti kategorizaciju aktivnosti po nivou rizika; Jasnije definisati stručne kvalifikacije potrebne za svaku vrstu aktivnosti; Naveći međunarodne standarde za opremu i sertifikaciju (npr. UIAA, CE, ISO); Propisati rok za rešavanje prijave (npr. 30 dana); Predvideti mehanizme kontrole i inspekcije u praksi; Standardizovati formu saglasnosti korisnika i napraviti obavezan informativni formular.

Prednosti: Precizno nabrojane aktivnosti – jasno se definiše koje aktivnosti spadaju u rekreativne i avanturističke (planinarenje, ronjenje, canyoning, bungee jumping itd.), Naglašena stručnost pružalaca – usluge moraju pružati stručno osposobljena i licencirana lica, Bezbjednosni standardi – predviđa se da oprema i sredstva imaju odgovarajući atest ili sertifikat.

Nedostaci: Nedovoljna klasifikacija po riziku – sve aktivnosti su tretirane ravnopravno, bez razlike između niskorizičnih i visokorizičnih aktivnosti, što može imati posljedice na nadzor i osiguranje. Nejasno definisano "drugo stručno lice" – pojam "druga lica obučena..." je širok i neprecizan. Nije jasno koje su tačno kvalifikacije dovoljne. Nedostatak tehničkih normi – ne navodi se koji konkretni standardi (npr. EN, ISO) se priznaju za opremu.

ODGOVOR:

Prihvata se. Inkorporirano u tekst Predloga zakona.

Predlog broj 66: PREVOZ NA IZLETIMA Član 19: U alineji (1), treba precizirati da kada je prevoz na izletima u pitanju, radi se o prevozu za sopstvene potrebe kako bi bilo jasno da takav prevoz ne predstavlja javni prevoz putnika u drumskom saobraćaju i da ako prevozna sredstva koja koriste tur operateri u cilju pružanja svojih usluga a koja imaju polisu osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja i gubitka i oštećenja prtljaga su legitimna sredstva za rad kako bi se dalje izbjegle sve pravne nedoumice kod inspekcija za drumski saobraćaj koji trenutni zakon tumačena način koji u potpunosti ograničava turističku privredu a samim tim i ponudu države Crne Gore kao turističke destinacije.

ODGOVOR:

Definisano na način da ako je programom paket aranžmana, odnosno izleta predviđen prevoz korisnika usluga, turistička agencija, na način propisan zakonom kojim se uređuje prevoz putnika u

drumskom saobraćaju, može prevoz obavljati samostalno ili posredstvom drugog prevoznika. U toku obavljanja prevoza na navedeni način, ovlašćeni predstavnik turističke agencije mora da ima spisak korisnika usluga (putnika).

Predlog broj 67: TURISTIČKI VODIČ Član 56: Dodavanjem ovog člana jasno je naznačeno na koji način turistički vodič može obavljati svoju djelatnost te ne ostvalja mogućnost za zloupotrebu i pogrešno tumačenje, jer trenutni predlog u Nacrtu može navesti na pogrešan zaključak da turistički vodič kao fizičko lice samostalno može obavljati djelatnost, što je u suprotnosti sa važećim Zakonima o radu, Zakon o privrednim društvima itd. Navedeni član je potpuno bespotreban, jer je u praksi nemoguće "obavezati" turističku agenciju da angažuje turističkog vodiča prilikom posjete nekom lokalitetu, jer ona ima slobodu da kreira izlet u skladu sa sopstvenim planom, na šta joj i sam Zakon o Turizmu daje pravo.

Član 58 TREBA DODATI I ALINEJU: Turistički vodič dužan je za pruženu uslugu izdati račun korisniku usluge ako pružanje usluge ne organizuje turistička agencija ili drugi prodavac odnosno posrednik u prodaji. Svaki registrovani preduzetnik je dužan za pruženu uslugu da izda račun, u skladu sa zakonom, pa tako i turistički vodič!

ODGOVOR:

Ne prihvata se, jer su obaveze izdavanja računa za pružene usluge već propisane važećim zakonskim propisima koji se primjenjuju i na turističke vodiče.

Predlog broj 68 USLUGE U NAUTIČKOM TURIZMU: U vezi sa predloženim zakonskim rješenjem u Radnom Nacrtu Zakona o turizmu i ugostiteljstvu smatramo da postoje određene nepreciznosti u regulisanju nautičkog turizma koje mogu dovesti do pravne nesigurnosti i nelojalne konkurencije u sektoru turističkih agencija. Ključni problem prepoznamo u Članovima 69 i 70, gdje postoje dvoznacnosti koje omogućavaju da se nautičke turističke usluge pružaju od strane subjekata koji ne posjeduju licencu turističke agencije - organizatora putovanja. Konkretno: Član 69, stav 3 predviđa da se prodaja i rezervacija usluga u nautičkom turizmu može vršiti neposredno na plovnom objektu ili preko turističke agencije. Međutim, nije eksplicitno navedeno da se prodaja i rezervacija mogu vršiti isključivo preko turističke agencije sa licencom organizatora putovanja, što otvara prostor da broderske firme i drugi subjekti, koji ne podležu istim zakonskim obavezama i kontrolama kao turističke agencije, obavljaju ovu djelatnost.

Član 70 propisuje da turističke usluge u nautičkom turizmu mogu pružati privredna društva, druga pravna lica ili preduzetnici upisani u Centralni registar privrednih subjekata (CRPS), ali ne zahtijeva da isti posjeduju licencu turističke agencije - organizatora putovanja. Ovakva formulacija otvara mogućnost da subjekti koji nisu turističke agencije pružaju nautičke turističke usluge, što nije u skladu sa standardima turističkog sektora i može dovesti do neregulisanih poslovnih praksi. Ove nepreciznosti mogu dovesti do ozbiljnih problema, uključujući: Nelojalnu konkurenciju – Broderske firme i prevoznici koji ne podležu istim zakonskim obavezama i poreskim stopama (PDV 7%) kao turističke agencije (PDV 21%) mogu ostvariti nepoštene tržišne prednosti; Izbjegavanje regulative – Subjekti koji ne bi smjeli pružati turističke usluge mogu se pozvati na nepreciznost zakona i zaobići pravila koja važe za licencirane turističke agencije; Finansijski i sigurnosni rizik za putnike – Turističke agencije su obavezne da imaju jemstvo i osiguranje za zaštitu putnika, dok subjekti koji zaobilaze ovu regulativu nisu dužni da pružaju iste garancije.

Predlog izmjena:

Precizirati Član 69, stav 3, kako bi bilo jasno da prodaju i rezervaciju usluga u nautičkom turizmu mogu vršiti isključivo turističke agencije sa licencom organizatora putovanja; Dopuniti Član 70, tako da se izričito zahtijeva da subjekti koji pružaju turističke usluge u nautičkom turizmu posjeduju licencu turističke agencije - organizatora putovanja; Ujednačiti poreski tretman – Ukoliko se broderskim firmama i prevoznicima dozvoli pružanje turističkih usluga, neophodno je da se podvrgnu istom PDV režimu kao turističke agencije (21%), kako bi se spriječila nelojalna konkurencija. Ove izmjene bi doprinijele većoj pravnoj sigurnosti, zaštitile licencirane turističke agencije i osigurale jednak tretman svih subjekata koji pružaju usluge u nautičkom turizmu.

ODGOVOR:

Ne prihvata se, postojeće zakonske odredbe jasno propisuju uslove i način pružanja usluga u nautičkom turizmu dok će bliži uslove za pružanje usluga na plovnim objektima u nautičkom turizmu biti propisani podzakonskim aktom.

Predlog broj 69: Da se napravi jasna razlika kod turističkih agencija i da se klasifikuju na turoperatore

(odlazni turizam), posredničke turističke agencije i receptivne turističke agencije (turoperatore za dolazni turizam), kao i online turističke agencije. Obzirom da bi ovo bila značajna novina smatrali smo da je potrebno posebno razraditi. Ukoliko turističku agenciju u Crnoj Gori otvara stranac potrebno je da zaposli minimum 3 državljanina Crne Gore čija bruto plata iznosi najmanje visinu isplaćene prosječne bruto plate u Crnoj Gori u prethodnoj godini prema podacima Monstata.

U novom zakonu je potrebno definisati da samo agencije (turoperator) koje se bave dolaznim turizmom mogu biti turistički zastupnici.

ODGOVOR:

Djelimično se prihvata. Uvedena klasifikacija turističkih agencija prema vrsti usluga koje pružaju.

Predlog broj 70: U članu koji definiše „degustaonicu“, navedeno je da se radi o objektu u kojem se gostima pripremaju i uslužuju vina, voćna vina, ostala alkoholna pića, sirevi, namazi i slični proizvodi, koji se temelje na lokalno proizvedenim namirnicama, i time afirmišu tradicionalni i regionalni gastronomski identitet. Takođe se ne navodi da degustaonica može biti dio poljoprivrednog gazdinstva, seoskog domaćinstva ili vinarije registrovane za pružanje specijalizovanih turističkih usluga. Međutim, tekst zakona u ovakvom obliku ostaje ograničen i formalistički, jer u potpunosti izostavlja aspekte koji su ključni za pozicioniranje degustaonice kao dijela održivog i kulturnointerpretativnog turističkog sistema. Prije svega, nigdje se ne pominje edukacija posjetilaca. Ne postavljaju se zahtjevi za sadržajima koji omogućavaju gostima da razumiju porijeklo proizvoda, proces proizvodnje, lokalne specifičnosti ili značaj autohtonih sorti i tradicionalnih metoda pripreme. Time se propušta prilika da degustaonice postanu platforma za valorizaciju lokalne kulturne baštine kroz turizam. Posebno je važno naglasiti da zakon ne pravi razliku između infrastrukture sa niskim i visokim ekološkim uticajem. Ne postoji mehanizam za razvrstavanje objekata prema stepenu uticaja na životnu sredinu, niti su propisane mjere koje bi omogućile institucionalnu ili finansijsku podršku objektima sa niskim karbonskim otiskom.

Ovakav pristup je suprotan savremenim evropskim praksama koje podrazumijevaju preferencijalni tretman za objekte koji posluju u skladu sa principima energetske efikasnosti, obnovljivih izvora energije i očuvanja biodiverziteta. Takođe se ne prepoznaje potreba da se turistički proizvodi razvijaju na tematski specijalizovan način – poput eko-turizma, ruralnog, kulturnog ili gastronomskog turizma. Iako je to već definisano u strateškim dokumentima Crne Gore, zakon ne sadrži nijednu normu koja bi podstakla stvaranje i promociju specijalizovanih proizvoda, niti omogućila njihovu institucionalnu verifikaciju i povezivanje u okviru održivih turističkih lanaca vrijednosti. Pored toga, zakon mora sistemski omogućiti razvoj tematski specijalizovanih turističkih proizvoda, uključujući eko sela, eko hotele, agroturistička/seoska domaćinstva i druge oblike turizma koji afirmišu lokalnu ekonomiju, smanjuju sezonalnost i jačaju otpornost destinacija. Takav okvir je neophodan kako bi Crna Gora izgradila poziciju prepoznatljive, odgovorne i konkurentne turističke destinacije. (prepoznat eko turizam, nigdje eko sela, eko hotela i sl).

ODGOVOR:

Prihvata se. Predlogom zakona degustaonica je definisana kao objekt ili funkcionalni dio objekta ili prostora u okviru vinarije ili seoskog domaćinstva u kojem se gostima pripremaju i uslužuju vina i/ili voćna vina i/ili proizvodi od vina i/ili voćnih vina i/ili ostala alkoholna i bezalkoholna pića i/ili naresci i/ili drugi poljoprivredni proizvodi (suhomesnati proizvodi, sirevi, masline i slično) i/ili namazi, pretežno iz sopstvene proizvodnje.

7. Primjedbe, predlozi i sugestije Američke privredne komore u Crnoj Gori;

Primjedba, predlog, sugestija 1: UKIDANJE ZABRANE OTUĐENJA SMJEŠTAJNIH JEDINICA U UGOSTITELJSKIM OBJEKTIMA;

Obrazloženje:

Članom 72 (2) važećeg Zakona, predviđeno je da se smještajne jedinice u ugostiteljskim objektima iz čl. 71 stav 1 tačka 1 al. 1 (*hotel i slični objekti - turističko naselje, motel, pansion, eco lodge i wild beauty resort*) i 4 (*kamp - sa 16 i više smještajnih jedinica*) ne mogu otuđiti. Međutim, u Nacrtu Zakona nije predviđena odredba kojom bi se zabranilo otuđenje smještajnih jedinica unutar ugostiteljskih objekata, što smatramo ozbiljnim propustom. Naime, izostanak takve zakonske zabrane otvara prostor za potencijalne zloupotrebe, uključujući pravnu nesigurnost, fragmentaciju vlasništva nad ugostiteljskim objektom i narušavanje osnovne funkcije takvih ugostiteljskih kapaciteta. Dodatno, smatramo da je u okviru predmetne materije neophodno posebno urediti pravni tretman apart hotela, tj. imajući u vidu njihovu specifičnu prirodu, neophodno je nedvosmisleno propisati da li je dopuštena individualna prodaja smještajnih jedinica – apartmana u okviru ovog objekta, trećim licima, te ukoliko jeste, precizirati uslove i eventualna ograničenja pod kojima se takvo raspolaganje može vršiti. Smatramo da bi zadržavanje suštinskog sadržaja norme iz člana 72 stav 2 važećeg Zakona predstavljalo važan doprinos očuvanju integriteta ugostiteljske djelatnosti i prevenciji potencijalnih zloupotreba u praksi.

ODGOVOR:

Ne prihvata se, jer nema pravnog osnova za propisivanje zabrane otuđenja smještajnih jedinica. Pravo svojine je apsolutno pravo njegovog imaoaca, koji ga koristi neograničeno. Pružalac usluga dužan je da pruža usluge u skladu sa izdatim odobrenjem, u slučaju odstupanja dužan je da uskladi poslovanje, u suprotnom gubi odobrenje.

Primjedba, predlog, sugestija 2: KONDO I MJEŠOVITI MODELI POSLOVANJA;

Obrazloženje:

U pogledu normi Nacrta Zakona koje uređuju pitanje kondo i mješovitog modela poslovanja, prvenstveno ukazujemo na potrebu eksplicitnog regulisanja pitanja koje se odnosi na pravo svojine na smještajnim jedinicama i zajedničkim djelovima u okviru hotela koji posluju po ovom modelu. Naime, postojeće rješenje sadržano u čl. 95 stavovi 3 i 4, kao i čl. 96 stavovi 4 i 5 važećeg Zakona, na vrlo precizan način uređuje ovo pitanje. Ove norme jasno propisuju da se pravo svojine može steći isključivo na neto površini pojedinačne smještajne jedinice i pripadajućem parking prostoru, dok zajednički djelovi hotela ne mogu biti predmet pravnog raspolaganja. Na taj način se nedvosmisleno isključuje mogućnost sticanja etažne svojine na zajedničkim djelovima, kao što je to slučaj kod stambenih zgrada. Izostavljanje ovakve formulacije iz Nacrta Zakona, koja se u važećem Zakonu pokazala kao funkcionalno i nomotehnički izuzetno rješenje, može u praksi dovesti do pravne nesigurnosti, različitih tumačenja i potencijalnih zloupotreba, uključujući pokušaje prenamjene smještajnih jedinica u stambene, kao i zahtjeve za etažiranje zajedničkih djelova hotela u korist pojedinačnih vlasnika smještajnih jedinica. Stoga smatramo da je neophodno da Nacrt Zakona zadrži postojeće formulacije koje precizno određuju granice prava svojine u okviru hotela sa kondo i mješovitim modelom poslovanja, te da dodatno, a imajući u vidu pravnu prirodu i funkcionalnu strukturu ovih objekata, u tekstu Zakona izričito navede da vlasnici smještajnih jedinica ne mogu sticati etažnu svojinu na zajedničkim djelovima hotela, na način kako je to propisano za stambene zgrade, kao i da se smještajne jedinice u okviru kondo i mješovitih hotela ne smatraju stambenim prostorima u smislu propisa o stanovanju i etažnom vlasništvu. Smatramo da bi se na taj način obezbijedila dosljedna primjena ovog zakona, te spriječile devijacije u praksi i u krajnjem očuvala ugostiteljska namjena ovih objekata.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Predmet regulisanja drugog zakona. Bliži uslovi i način poslovanja propisaće se podzakonskim aktom.

Primjedba/predlog/sugestija 3: PROMJENA MODELA POSLOVANJA U KONDO I MJEŠOVITIM HOTELIMA;

Obrazloženje:

Pored navedenih sugestija vezanih za kondo i mješoviti način poslovanja, u ovom dijelu ukazujemo na potrebu zadržavanja osnovne ideje predviđene članom 99 važećeg Zakona, a koja je izostavljena u Nacrtu Zakona. Navedenim članom predviđena je promjena modela poslovanja, na način da: „Hoteli koji imaju odobrenje za obavljanje ugostiteljske djelatnosti mogu vršiti promjenu poslovanja u kondo ili mješoviti model poslovanja samo u slučaju rekonstrukcije postojećeg hotela kategorije jedne i dvije zvjezdice, radi podizanja kategorije u nivo od najmanje četiri zvjezdice u sjevernom i središnjem regionu osim Glavnog grada, odnosno od najmanje pet zvjezdica u primorskom regionu i Glavnom gradu.“ Imajući u vidu da je Nacrtom Zakona izostavljena ovakva ili identična odredba, mišljenja smo da je od značaja zadržati istu, uz određene dopune. Smatramo da bi Nacrt Zakona trebalo da sadrži jasnu odredbu kojom se propisuje vremenski okvir u kojem je investitor dužan da se izjasni o izabranom modelu poslovanja hotela, radi osiguranja transparentnosti postupka - na primjer, najkasnije do momenta izdavanja građevinske dozvole. Istovremeno, trebalo bi omogućiti promjenu izabranog modela poslovanja sve do momenta dobijanja dozvole za rad hotela, pod uslovom da su za tu promjenu ispunjeni svi relevantni zakonski uslovi.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Ne može se na predloženi način uticati na volju investitora. Postojeće zakonsko rješenje omogućava promjenu modela poslovanja hotela uz poštovanje propisanih uslova.

Primjedba/predlog/sugestija 4: TURISTIČKI RIZORT;**Obrazloženje:**

U pogledu normativnog uređenja turističkih rizorta, posebno skrećemo pažnju na promjenu zakonodavnog pristupa koja je predviđena Nacrtom Zakona u dijelu koji se odnosi na upravljanje, održavanje i iznajmljivanje turističkih vila u tim objektima. Naime, prema članu 98 stav 6 važećeg Zakona, na turističke rizorte su se do sada shodno primjenjivale odredbe koje regulišu hotele sa mješovitim modelom poslovanja. Suprotno tome, član 107 stav 2 Nacrta Zakona propisuje upućivanje na pravila koja se odnose na hotele sa kondo modelom poslovanja. Smatramo da ovakva izmjena nije utemeljena na specifičnoj prirodi turističkih rizortova niti na iskustvima iz dosadašnje primjene zakona. Turistički rizort, kao kompleksan i infrastrukturno zaokruženi objekat, u pravilu funkcioniše na način koji je bliži mješovitom modelu, u okviru kojeg su jasno definisane uloge upravljača i pojedinačnih vlasnika smještajnih jedinica. Stoga ocjenjujemo da je postojeće rješenje, kojim se turistički rizorti normativno tretiraju kroz institut hotela sa mješovitim modelom poslovanja, funkcionalno i odgovara stvarnim potrebama prakse, te da ga treba zadržati. Pored navedenog, smatramo da je, bez obzira na odabrani model poslovanja koji se koristi kao referentni okvir, sa nomotehničkog aspekta neophodno u tekstu Zakona eksplicitno normirati pravni režim koji se primjenjuje na turističke rizorte. U cilju pravne sigurnosti i transparentnosti, predlažemo da se odustane od upućivanja na druge norme i da se u posebnoj zakonskoj odredbi jasno i neposredno propišu pravila koja se odnose na upravljanje, održavanje i iznajmljivanje smještajnih jedinica u okviru turističkih rizorta.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Predviđeno da će se bliži uslovi i način poslovanja propisati podzakonskim aktom.

Primjedba/predlog/sugestija 5: TURISTIČKE VILE;**Obrazloženje:**

Imajući u vidu da pomenuti član 107 (2) Nacrta Zakona pominje turističke vile u okviru turističkog rizorta, smatramo da je tom prilikom neophodno detaljnije urediti pitanje pravnog tretmana istih. Normativno rješenje iz Nacrta Zakona otvara niz pitanja koja ostaju neregulisana ili nedovoljno razrađena. Prije svega, nisu jasno definisane obaveze i prava vlasnika turističkih vila u odnosu na upravljača rizorta, posebno u pogledu korišćenja, održavanja i finansiranja zajedničke infrastrukture i usluga. Takođe, ostaje nejasno da li se turističke vile, u okviru turističkog rizorta, smatraju smještajnim jedinicama u smislu odredbi koje se odnose na kondo ili mješoviti model poslovanja, kao i da li (i u kojem obimu) ulaze u ukupan smještajni kapacitet rizorta. Uzimajući u obzir važeći

pravni okvir, kao i funkcionalne i operativne karakteristike turističkih vila, smatramo da bi se na ovo pitanje trebalo odgovoriti potvrdno, budući da turističke vile predstavljaju integralni dio sistema turističkog rizorta i kao takve učestvuju u njegovom ukupnom kapacitetu, te bi trebalo da se tretiraju kao smještajne jedinice. Ipak, radi izbjegavanja svake sumnje u praksi, predlažemo da se u Nacrtu Zakona izričito navede pravni status turističkih vila u ovom kontekstu.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Predviđeno da će se bliži uslovi i način poslovanja propisati podzakonskim aktom.

Primjedba/predlog/sugestija 6: ZAPOČETI POSTUPCI

Obrazloženje:

Članom 120 (2) Nacrta Zakona propisano je da: „(2) Na hotele čija je izgradnja započeta po mješovitom modelu poslovanja u skladu sa Zakonom o turizmu i ugostiteljstvu (02/18, 04/18, 13/18, 25/19, 67/19 i 76/20) prije stupanja na snagu ovog zakona, primjenjivaće se odredbe tog zakona koje uređuju djelatnost, upravljanje, poslovanje i status takvih hotela.” Smatramo da je u konkretnom slučaju predmetnu normu neophodno dopuniti na način da obuhvata i hotele sa kondo modelom poslovanja, kao i turističke rizorte čija je izgradnja započeta na opisani način.

ODGOVOR:

Prihvata se.

8. Primjedbe, predlozi i sugestije “ABACO” DOO Bar;

Primjedba, predlog, sugestija 1: Predmet naše pažnje I analize bio je član 70 Nacrta, koji je u direktnoj koliziji sa Zakonom o jahtama. Odredbom člana 35 stav 3 Zakona o jahtama ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 46/07, "Službeni list Crne Gore", br. 73/10, 40/11, 42/15, 16/16) propisano je da iznajmljivač koje mora biti registrovano privredno društvo u Crnoj Gori može iznajmljivati jahtu koja vije domaću ili stranu zastavu. Kada se citirana odredba dovede u vezu sa uslovima za obavljanje usluga u nautičkom turizmu, među kojima je i iznajmljivanje plovniha objekata, dolazi do kolizije, budući da su prema Nacrtu, djelatnost iznajmljivanja jahti veže samo za jahte registrovane u crnogorskom Registru jahti. Dakle, iznajmljivanje jahti koje viju stranu zastavu i koje je kao takvo predviđeno Zakonom o jahtama ne bi se smatralo dozvoljenom djelatnošću u oblasti nautičkog turizma.

Ograničavanje djelatnosti pružanja usluga nautičkog turizma samo u odnosu na plovila upisana u crnogorske register ne djeluje stimulatивно na pomorske privredu i znatno će umanjiti konkurentnost Crne Gore kao nautičke destinacije. Nisu jasni razlozi zbog kojih se predlagač odlučio da ograniči djelatnost pružanja usluga nautičkog turizma samo na plovne objekte upisane u crnogorske register odnosno upisnika. Ne samo da Zakon o jahtama pruža mogućnost iznajmljivanja stranih jahti u Crnoj Gori, već istu mogućnost pruža i Zakon o moru. Naime, u praksi se pokazalo da je veliki broj stranih kompanija zainteresovan za djelatnost iznajmljivanja jahti u Crnoj Gori, pri čemu se mahom radi o iznajmljivanju jahti koje viju zastavu drugih država. Ukoliko bi crnogorska zastava bila preduslov za obavljanje ove vrste djelatnosti u Crnoj Gori, zainteresovana lica bi imala na raspolaganju samo dvije opcije: registraciju sasvim nove tek izgrađene jahte u crnogorskom register ili promjenu zastave jahte, odnosno njenu preregistraciju u crnogorski register. Budući da je djelatnost iznajmljivanja jahti pretežno sezonske prirode, te da se uz to često veže za više jurisdikcija, teško je zamisliti da bi zainteresovani vlasnici jahti bili dovoljno motivisani da vrše preregistraciju jahti iz stranih registara u crnogorski register, radi njihovog jednokratnog pa i dugovječnog iznajmljivanja na crnogorsko primorje.

Osnivanje privrednog društva u Crnoj Gori kao preduslov za obavljanje usluga u nautičkom turizmu predstavlja bespotreban teret i takođe ne djeluje stimulatивно za strane vršioci usluga iz ove oblasti. Odredba Nacrta kao i važeće zakonsko rješenje čl. 51 Zakona o turizmu i ugostiteljstvu, kao uslov za obavljanje djelatnosti u nautičkom turizmu predviđaju da je pružalac usluga privredno društvo registrovano u CRPS-u. Smatramo da navedeni uslov nema svoje naročito opravdanje u ekonomskom ili političkom smislu, dok sa druge strane, zainteresovane pružaoci usluga odvrata od

obavljanja djelatnosti u Crnoj gori. Drugim riječima, zakonodavac na ovaj način odvrća strane vlasnike jahti da legalizuju svoju djelatnost u Crnoj Gori. Vjerujemo da se racio navedene obaveze registracije u CRPS-u ogleda u omogućavanju olakšane poreske kontrole i naplate poreza na dodatu vrijednost od obavljanja djelatnosti. Međutim navedeno se može postići i korišćenjem instituta poreskog punomoćnika koga poznaju crnogorski poreski zakoni i koga bi imenovao vlasnik strane jahte radi urednog izvršavanja poreskih obaveza. Na navedeni način pozitivno vi se uticalo na javne prihode a istovremeno djelatnost iznajmljivanja stranih jahti u Crnoj Gori bi ostala dovoljno atraktivna za strane privredne subjekte koji već posluju na međunarodnom tržištu i nemaju namjeru da svoja predstavništva osnivaju i u Crnoj Gori. Ukoliko bi to bio slučaj, svaka strana jahta koja prevozi putnike uz nakanadu u Crnoj Gori bi morala preko poreskog punomoćnika da prijavi i uplati PDV na tako pruženu uslugu, što već primjenjuju sve zemlje regiona.

Obrazloženje:

Vjerujemo da se kroz naprijed navedeni pregled nedostataka analiziranih odredbi daje šira slika potreba i perspective nautičkog turizma i implikacija koje sporne odredbe mogu imati u praksi ukoliko bi se sprovelo kroz usvajanje novog zakona. Cijenimo i da naprijed izloženi razlozi predstavljaju dovoljnu argumentaciju za izmjene člana 70 Nacrta na način da isti više odgovara potrebama privrede i interesima Crne Gore te unapređenju njene buduće vidljivosti na svjetskoj mapi popularnih nautičkih destinacija. Nužno je navesti da izmjena sporne odredbe iz člana 70 Nacrta Zakona neće značajnije unaprijediti nautički turizam u Crnoj Gori. Samo napomene radi, upravni postupak upisa u turistički registar korisnika plovnog objekta i samog plovnog objekta akojeg sprovede lokalna samouprava traje neprimjereno dugo, a često se desi da postupajući službenici od podnosioca zahtjeva traže da ispuni dodatne uslove koji nisu spropisani zakonom. U tom smislu smatramo da ova problematika zahtijeva multi-sektorski pristup, te da se djelatnost iznajmljivanja stranih jahti u Crnoj Gori mora uvesti u zakonske okvire imenom Zakona o jahtama i Zakona o turizmu i ugostiteljstvu na način koje slijede druge tradicionalne pomorske zemlje. Navedeno bi podrazumijevalo:

- Da se domaće jahte registrovane za privrednu djelatnost mogu iznajmljivati isključivo od strane domaćeg privrednog subjekta bez ograničenja u pogledu broja takvih privrednih subjekata i nakon što se takvi subjekti upišu u turistički registar i ishoduju takav upis za konkretno plovilo;
- Da se strane jahte registrovane za privrednu djelatnost mogu iznajmljivati što podrazumijeva ukrcaj i iskrcaj putnika isključivo nakon ishodaovanog odobrenja za kabotažu, saglasno Zakonu o moru i to preko domaćeg privrednog subjekta ili stranog vlasnika jahte isključivo na osnovu jednokratnog odobrenja za kabotažu i imenovanja poreskog zastupnika;
- Odobrenje za kabotažu bi bilo vremenski ograničeno na vrijeme trajanja ugovora o zakupu u slučaju da stranu jahtu registrovanu za privrednu djelatnost iznajmljuje domaći pravno lice;
- Odobrenje za kabotažu bi bilo vremenski ograničeno na period od godinu dana ukoliko bi se strana jahta registrovana za privrednu djelatnost iznajmljivala u Crnoj Gori od strane njenog vlasnika koji nije domaći privredni subjekat pod uslovom da je isti prethodno imenovao poreskog zastupnika;
- Odobrenja o kabotaži bi se izdavala prema unaprijed utvrđenoj godišnjoj kvoti i na osnovu ograničenja u pogledu dužine plovila na način da se štite interesi domaćih subjekata koji obavljaju ovu djelatnost.

ODGOVOR:

Prihvata se. Shodno Zakonu o jahtama, jahte se upisuju u Registar. Član 70 biće dopunjen u skladu sa posebnim propisima. U vezi sa primjedbom da je neophodno kao uslov propisati osnivanje privrednog društva, napominjemo da je članom 70 stav 1 Nacrta propisano da „Turističke usluge u nautičkom turizmu može da pruža privredno društvo ili drugi oblik obavljanja privrednih djelatnosti“, što podrazumijeva i preduzetnike. Druge ugestije bi eventualno trebalo razmotriti u pravcu eventualnih izmjena i dopuna Zakona o jahtama, kako bi se obezbijedila zaštita interesa domaćih subjekata.

9. Primjedbe, predlozi i sugestije “Bigova Bay” doo Kotor;

Primjedba, predlog, sugestija 1: Nacrtom Zakona o turizmu I ugostiteljstvu definicija turističkog rizorta je u potpunosti uklonjena I turistički rizort je predstavljen kao jedan od posebnih modela poslovanja ugostiteljskih objekata (član 102 nacrta). Na ovaj način se praktično eliminiše mogućnost izbora modela poslovanja hotela u turističkom rizortu, što ograničava fleksibilnost investitora u odnosu na tržište I projektne specifičnosti. S tim u vezi potrebno je omogućiti zakonsko rješenje kojim bi se investitorima nedvosmisleno pružila mogućnost izbora modela poslovanja hotela u okviru turističkog rizorta. Takođe, predmetnim nacrtom je predviđeno da će se na upravljanje I održavanje turističkog rizorta I iznajmljivanje turističkih vila u okviru turističkog rizorta primjenivati odredbe člana 105 nacrta Zakona, odnosno odredbe koje se odnose na upravljanje I održavanje hotela po kondo modelu poslovanja I iznajmljivanje smještajnih jedinica.

Obrazloženje:

Imajući u vidu specifičnost turističkih rizorta kao kompleksnih I infrastrukturno zahtjevnih cjelina, koje pored hotela obavezno sadrže raznovrsan sadržaj ponude, te je vrlo nezahvalno I u praksi teško sprovodljivo turistički rizort predvidjeti kao model poslovanja ugostiteljskih objekata. Sam turistički rizort članom 108 nacrta zakona je definisan kao ugostiteljski objekat što je u koliziji sa članom 102 koji ga definiše kao model poslovanja ugostiteljskih objekata. Stoga predlažemo da se sagledajući njegovu kompleksnost u odnosu na ostale modele poslovanja, turistički rizort preciznije definiše odnosno normira kao primarni ugostiteljski objekat shodno važećem zakonu, sa zasebno utvrđeni odredbama o upravljanju, održavanju I funkcionisanju bez oslanjanja na pravila namijenjena kondo modelu poslovanja. Upućujuće odredbe koje predviđaju primjenu odredbi kondo modela poslovanja na upravljanje I održavanje turističkog rizorta I iznajmljivanje turističkih vila stavljaju dodatnu konfuziju pri tumačenju poslovanja I funkcionisanja turističkog rizorta. Polazeći od premise nacrta zakona da hotel u okviru turističkog rizorta nema mogućnost izbora modela poslovanja, smatram tim mogu postojati oprečna tumačenja u identifikovanju smještajnih jedinica na koje se te odredbe odnose. Ugovore o upravljanju I održavanju kao I ugovore o iznajmljivanju u hotelima koji posluju po kondo modelu poslovanja zaključuju upci smještajnih jedinica sa upravljačem, te izostaje razumijevanje koje potpisnik tih ugovora kod turističkog rizorta. Oslanjanje isključivo na kondo model poslovanja smanjuje investicionu atraktivnost I ekonomsku isplativost razvoja rizorta sa svim pratećim sadržajima, te dovodi u pitanje njegovu dugoročnu održivost. Turistički rizort osim hotelskih kapaciteta obuhvata I značajnu infrastrukturu kao I komercijalne I rekreativne sadržaje koji su ključni za turističku ponudu, ali ne pripadaju nužno okviru hotelskog poslovanja.

ODGOVOR:

Djelimično se prihvata. Predlog će biti inkorporiran u tekst predloga zakona kroz preciziranje definicije turističkog rizorta kao modela poslovanja.

Primjedba, predlog, sugestija 2: U dijelu regulisanja pitanja koja se odnose na upravljanje, održavanje I iznajmljivanje turističkih vila izražavamo zabrinutost povodom upućivanja na shodnu primjenu odredbi koje se odnose na upravljanje I održavanje hotela po kondo modelu poslovanja I iznajmljivanje smještajnih jedinica, a koje su sadržane u članu 105.

Obrazloženje:

Smatramo da se iznajmljivanje vila u okviru turističkih rizorta ne može u potpunosti poistovijetiti sa komercijalnim režimom hotela sa kondo modelom poslovanja, jer to može dovesti do tumačenja da vlasnici vila imaju obavezu stavljanja objekata u komercijalnu funkciju, najmanje 10 mjeseci godišnje. Turističke vile predstavljaju specifičan oblik smještajnih kapaciteta, koji prema članu 93 Nacrta nisu podložni obaveznoj kategorizaciji, za razliku od drugih objekata u sastavu turističkog rizorta. Iz tog razloga smatramo i da je potrebno posebnim zakonskim odredbama utvrditi pravila koja se odnose na turističke vile, bez oslanjanja na pravila namijenjena kondo modelu poslovanja, uz mogućnost pojedinačne prodaje I dobrovoljnog izdavanja u zakup.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Smatramo da odredbe koje uređuju iznajmljivanje vila u okviru turističkog rizorta imaju specifičnu namjenu i ne odnose se isključivo na komercijalnu upotrebu.

10. Primjedbe, predlozi i sugestije Unije slobodnih sindikata Crne Gore;

Primjedba, predlog, sugestija 1: Uskladiti upotrebu termina i pravne posljedice upotrebe termina iz Nacrta zakona o turizmu i ugostiteljstvu sa Zakonom o izgradnji objekata.

Obrazloženje:

U Nacrtu zakona o turizmu i ugostiteljstvu koristi se niz termina koji nijesu usklađeni sa pozitivnim propisima koji uređuju oblast planiranja prostora i izgradnje objekata. Na primjer, upotrebljavaju se izrazi poput: „objekat stambene namjene“, „porodična kuća“ i „građevinski objekat odnosno kompleks“, dok su u važećem Zakonu o planiranju prostora i izgradnji objekata precizno definisani termini: „porodična stambena zgrada“, „zgrada“, „stambeni objekat“, „stambeno-poslovni objekat“ i „poslovni objekat“. Pojam „porodična kuća“ ne postoji u zakonu i njegova upotreba može izazvati pravnu nepreciznost i praktične probleme u primjeni propisa. Dodatno, Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata propisuje da se obavljanje poslovne djelatnosti, uključujući ugostiteljsku, u objektima stambene namjene može dozvoliti isključivo ako se za to izvrši prenamjena prostora u skladu sa važećim planskim dokumentima i tehničkim normativima. Time se jasno ograničava mogućnost da se ugostiteljska djelatnost vrši u stambenim jedinicama bez odgovarajuće planske osnove, što je u interesu pravne sigurnosti, zaštite susjedskih prava i komunalne uređenosti.

Polazeći od navedenog, predlaže se da Zakon o turizmu i ugostiteljstvu precizno diferencira:

- povremeno pružanje ugostiteljskih usluga fizičkih lica u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu, koje se tradicionalno odvija u okviru stambenih objekata i ima posebnu zakonsku logiku i društvenu ulogu;
- od profesionalnog obavljanja ugostiteljske djelatnosti, koje se mora vršiti u objektima ili dijelovima objekata poslovne namjene, u skladu sa zakonima koji uređuju planiranje i izgradnju, kako bi se ispunili propisani tehnički, komunalni i infrastrukturni uslovi.

Usklađivanje zakonske terminologije i pravnih režima je nužno kako bi se izbjegla pravna nesigurnost u postupcima izdavanja dozvola, kategorizacije i inspeksijskog nadzora.

ODGOVOR:

Ne prihvata se.

Primjedba/predlog/sugestija 2: Precizirati značenje i uslove poslovanja objekata koji se u Nacrtu zakona imenuju kao: "apartman za iznajmljivanje turistima", "turistički apartman", "studio apartman", "turistički apartmanski blok" i "stan za iznajmljivanje turistima".

Obrazloženje:

U Nacrtu zakona o turizmu i ugostiteljstvu prisutan je niz terminoloških nejasnoća kada je riječ o različitim oblicima smještaja koji se nude turistima. Nedovoljno precizno razgraničenje ovih pojmova stvara prostor za: pravnu nesigurnost prilikom primjene zakona, administrativne nedoumice u postupcima kategorizacije i inspeksijskog nadzora i potencijalne zloupotrebe kroz formalno izigravanje planskih i poreskih režima.

Posebno ističemo sljedeće probleme:

- Turistički apartman je u članu 7 stav 42 definisan kao ugostiteljski objekat, ali u tekstu nacrta ne postoji jasno funkcionalno ili tehničko razgraničenje u odnosu na studio apartman. Potrebno je precizirati razliku u sadržaju, načinu upotrebe i obavezama pružalaca usluga. Takođe, nedostaje jasan pravni status za studio apartman — da li se tretira kao posebna kategorija ugostiteljskog objekta ili kao podvrsta turističkog apartmana?
- Pojmovi „apartman za iznajmljivanje turistima“ i „stan za iznajmljivanje turistima“ se koriste naizgled kao sinonimi, iako se radi o različitim pravnim i funkcionalnim kategorijama. Ako oba označavaju stambene jedinice koje se povremeno izdaju turistima, potrebno je normativno ujednačiti terminologiju i izbjegavati dupliranje koje može voditi ka neujednačenoj praksi i nerazumijevanju kod fizičkih i pravnih lica.
- U članu 82 stav 3 predviđena je mogućnost da se turistički apartmanski blok nalazi u stambenoj zgradi, što je u suprotnosti sa osnovnim planerskim i pravnim principima. Ako je u pitanju objekat sa deset ili više apartmana koji se turistički izdaju i funkcionišu kao jedinstvena ugostiteljska cjelina, takav objekat mora imati status ugostiteljskog, tj. poslovnog objekta — a ne stambenog.

- Ukoliko se želi omogućiti postojanje turističkog apartmanskog bloka, on mora biti organizovan u okviru objekta (ili dijela objekta) koji je planski i zakonski predviđen za obavljanje ugostiteljske djelatnosti. U tom smislu, neophodno je predvidjeti prethodnu prenamjenu objekta (ili njegovog dijela) iz stambene u poslovnu namjenu, u skladu sa važećim zakonima o planiranju prostora i izgradnji.

Predlažemo: jasno razgraničenje svih navedenih termina; propisivanje tehničkih, planskih i pravnih uslova za obavljanje djelatnosti u svakom od slučajeva; i striktno povezivanje poslovanja turističkih apartmanskih blokova sa objektima poslovne (ugostiteljske) namjene. Ovo je neophodno radi zaštite pravne sigurnosti svih učesnika u sektoru, ali i očuvanja prostornog poretka i javnog interesa.

ODGOVOR:

Ne prihvata se.

Primjedba/predlog/sugestija 3: Nejasna i nedovoljno definisana priroda prava vlasnika, nepreciziran redosljed pravno-formalnih koraka, komercijalna funkcija i njen izostanak u praksi, pravo korišćenja zavisno od ugovora sa upravljačem u članu 103 - Kondo model poslovanja. Predloženi član 103 u ovom obliku ostavlja značajan prostor za pravnu nesigurnost, zloupotrebe i kršenje prava svojine. Bez dopuna i preciziranja, njegova primjena može imati štetne posljedice po vlasnike, lokalne zajednice i turističku infrastrukturu. Stoga se predlaže izmjena i dopuna člana 103 u skladu sa sledećim primjedbama i preporukama.

Obrazloženje:

Stav 1 - Nejasna i nedovoljno definisana priroda prava vlasnika

Formulacija da vlasnici smještajnih jedinica imaju „ograničeno pravo korišćenja“ nije pravno precizna. Nije jasno da li se ograničenje odnosi na trajanje korišćenja, da li postoji zabrana izdavanja mimo ugovora sa upravljačem, ili se ono odnosi na pristup zajedničkim sadržajima (repcija, restoran, bazen itd.). Bez taksativnog navođenja prava i obaveza, dolazi se u zonu pravne nesigurnosti i moguće kolizije sa Ustavom Crne Gore (član 58 – pravo svojine) i članom 1 Protokola br. 1 uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima.

Preporuka: Zakon mora jasno propisati koja su konkretna ograničenja prava vlasnika; koji su njihovi minimumi prava korišćenja; da li i u kojoj mjeri upravljač može ograničiti pristup i upotrebu smještajne jedinice.

Stav 2 - Nepreciziran redosljed pravno-formalnih koraka

Član 103 ne uređuje jasan redosljed ključnih faza u razvoju i prodaji kondo objekata. U praksi to omogućava reklamiranje i prodaju smještajnih jedinica dok objekat još nije kategorizovan kao hotel sa 5* i dok nije dobio odobrenje za rad po ovom modelu.

Preporuka: Uvesti jasno propisan slijed: Izrada i odobrenje projekta hotela; Izgradnja i tehnički prijem; Kategorizacija hotela (npr. 5*); Izdavanje odobrenja za rad po kondo modelu; Tek potom – početak prodaje smještajnih jedinica.

Stav 3 - Komercijalna funkcija i njen izostanak u praksi

Iako se u članu 103 navodi da smještajne jedinice moraju biti u komercijalnoj upotrebi najmanje 10 mjeseci godišnje, u praksi se ova obaveza zaobilazi putem fiktivnog oglašavanja po nerealnim cijenama. Tako se objekti koji formalno funkcionišu kao hoteli, u stvarnosti koriste isključivo kao stanovi, uz izbjegavanje poreskih i zakonskih obaveza.

Preporuka: Definirati „komercijalnu funkciju“ (npr. minimalni broj fiskalizovanih noćenja godišnje); Propisati minimalni broj dana stvarnog iznajmljivanja; Uvesti kaznene mjere za neispunjenje uslova (npr. gubitak prava na poreske olakšice); Uvesti progresivno oporezivanje za jedinice koje nijesu u turističkoj funkciji uprkos kategoriji objekta.

Stav 4 - Pravo korišćenja zavisno od ugovora sa upravljačem

Ako zakon dozvoljava da pravo korišćenja zavisi od ugovora sa upravljačem, vlasnik postaje suštinski ograničen u upotrebi sopstvene imovine. U slučaju prestanka poslovanja upravljača (stečaj, likvidacija), vlasnici ostaju bez organizovanog sistema upravljanja, a objekat bez funkcionalne infrastrukture. U praksi, vlasnici ne mogu samostalno preuzeti upravljanje jer po Zakonu o svojinsko-pravnim odnosima nijesu suvlasnici nad zajedničkim prostorijama – što dodatno komplikuje situaciju. Preporuka: Predvidjeti mogućnost imenovanja privremenog upravljača; Zakonski regulisati formiranje skupštine vlasnika s posebnim statusom; Propisati da u slučaju prestanka rada upravljača stupa na snagu prelazni režim upravljanja; Pokrenuti inicijativu za izmjene Zakona o svojinsko-

pravnim odnosima i Zakona o katastru, kako bi se vlasnicima omogućilo da postanu suvlasnici nad zajedničkim sadržajima – ukoliko država odluči da ovaj model zadrži kao trajni dio turističke politike. DODATNO PITANJE: Šta se dešava ako upravljač prestane da postoji?

Nacrt zakona ne predviđa mehanizam za slučaj kada upravljač objekta prestane da postoji — bilo usljed stečaja, likvidacije, gubitka licence ili drugih razloga. U takvoj situaciji objekat ostaje bez upravljačke strukture, bez sistema održavanja i bez formalnog subjekta odgovornog za ispunjavanje obaveza iz kategorije, tehničkog održavanja i ugostiteljskih standarda. Poseban problem predstavlja činjenica da vlasnici smještajnih jedinica nijesu u poziciji da samostalno preuzmu upravljanje objektom. Naime, po važećim zakonskim rješenjima, kupci smještajnih jedinica stiču isključivo neto površinu apartmana (i eventualno pripadajuće garažno mjesto), dok su svi zajednički dijelovi objekta — hodnici, stepeništa, liftovi, recepcija, dvorište, bazeni, spa i slični sadržaji — u isključivom vlasništvu pravnog lica koje upravlja objektom, tj. upravljača. Ovakva pravna konstrukcija znači da vlasnici: nemaju nikakav formalni udio u zajedničkoj imovini, ne mogu donijeti odluke o održavanju, korišćenju ili rekonstrukciji zajedničkih sadržaja, i nemaju pravni osnov za formiranje skupštine stanara u klasičnom smislu.

Ukoliko upravljač prestane da postoji, objekat faktički ostaje bez upravljačke, tehničke i pravne osnove za funkcionisanje. Takav status stvara pravni vakuum, a posljedice se direktno odražavaju na: vlasnike koji ostaju bez mogućnosti korišćenja objekta u predviđenoj namjeni, lokalnu zajednicu zbog neodržavanja, fiskalnih gubitaka i narušavanja urbanističkog reda, i turističku privredu zbog urušavanja standarda i imidža lokacije.

Preporuka: Zakon mora predvidjeti obavezan mehanizam za imenovanje privremenog upravljača u slučaju prestanka rada postojećeg; Treba omogućiti formiranje skupštine vlasnika sa posebnim pravnim statusom, koja bi mogla ući u pravne odnose sa trećim licima, upravljati održavanjem i odlučivati o imovini; U slučaju prestanka upravljača, objekat bi morao automatski biti prekategoriзован (ili izgubiti status turističkog objekta); isključen iz kondo modela poslovanja, uz primjenu prelaznog režima.

Dodatno, ukoliko država ima namjeru da zadrži kondo model kao legitimni dio turističkog sistema, neophodno je inicirati izmjene Zakona o svojinsko-pravnim odnosima i Zakona o katastru, kako bi se omogućilo: da vlasnici smještajnih jedinica postanu suvlasnici zajedničkih dijelova objekta i time steknu pravo da aktivno učestvuju u odlučivanju o upravljanju, održavanju i daljoj upotrebi objekta. Bez ovih izmjena, model ostaje pravno neodrživ i dugoročno rizičan za sve učesnike — od investitora i vlasnika, do lokalnih samouprava i državnih institucija.

ODGOVOR:

Ne prihvata se.

Primjedba/predlog/sugestija 4: Član 104 predviđa zabilježbu „tereta komercijalne upotrebe“ i upravljanja u katastru, ali nije jasno pravno utemeljen ni precizno normiran. Time se uvodi faktičko ograničenje prava svojine bez jasno utvrđenog javnog interesa, bez definisanih uslova za upis i brisanje, te bez garantovane pravne zaštite za vlasnike.

Obrazloženje:

Član 104 propisuje mogućnost da se, na osnovu ugovora o kupoprodaji, u katastar upisuje teret komercijalne upotrebe i upravljanja nad smještajnim jedinicama. Međutim, ovaj institut: nije jasno pravno utemeljen, ne sadrži precizne kriterijume sadržaja i trajanja tereta, i uvodi ograničenje prava svojine bez jasno utvrđenog javnog interesa, protivno načelima iz člana 58 Ustava Crne Gore i člana 1 Protokola 1 uz EKLJP.

Pitanja koja ostaju otvorena: Ima li zabilježba stvarnopravni ili obligacioni karakter?

Može li se osporiti i pod kojim uslovima?

- Da li ostaje upisana ako vlasnik ne izdaje jedinicu?
- Da li i kako može biti izbrisana?

Preporuka: Jasno definisati što se podrazumijeva pod „teretom komercijalne upotrebe“ (npr. obavezno oglašavanje, minimalni broj dana izdavanja, zabrana korišćenja u stambene svrhe); Propisati precizan postupak za upis i brisanje zabilježbe; Predvidjeti mogućnost osporavanja i sudskog preispitivanja od strane vlasnika; Uskladiti ovu normu sa Ustavom, zakonima o svojini i međunarodnim standardima pravne sigurnosti.

Zaključno, bez dopuna i preciziranja članova 103 i 104, postoji realan rizik da kondo model posluži kao instrument za: prikrivenu stambenu izgradnju u turističkim zonama, derogaciju prava svojine, i destabilizaciju turističke infrastrukture.

Zato je od izuzetne važnosti da zakonodavni okvir predvidi balans između interesa države, tržišta i pojedinca, uz poštovanje ustavnih i međunarodnih pravnih standarda.

ODGOVOR:

Ne prihvata se.

Primjedba/predlog/sugestija 5: Predloženi član 105 ne osigurava dovoljnu pravnu predvidljivost i zaštitu ni za vlasnike smještajnih jedinica ni za stabilnost kondo modela kao posebnog režima upravljanja. Ne postavlja jasne garancije u slučaju raskida ili nepostojanja ugovora, ne reguliše odnos snaga između upravljača i vlasnika, niti definiše osnovne pravne standarde ugovora koji se odnose na upravljanje i iznajmljivanje. Time se ostavlja značajan prostor za zloupotrebe, pravnu nesigurnost i povrede prava svojine. Potrebno je izvršiti dopune koje bi osigurale jasne zakonske okvire, ograničile proizvoljnost ugovornih odnosa i omogućile vlasnicima efikasnu pravnu zaštitu.

Obrazloženje:

Predloženi član 105, koji se odnosi na upravljanje i održavanje hotela po kondo modelu poslovanja, kao i na iznajmljivanje smještajnih jedinica, ne obezbjeđuje dovoljno jasan i stabilan pravni okvir za funkcionisanje odnosa između vlasnika i upravljača. U postojećem obliku, član sadrži formalne odredbe, ali propušta da reguliše ključne pravne situacije i obaveze koje proizlaze iz ugovornog odnosa. Ističemo sljedeće nedostatke:

1. Nejasan status u slučaju raskida, izostanka ili ništavosti ugovora

Zakon ne predviđa šta se dešava ako vlasnik odbije da zaključi ugovor; kakav je status ako ugovor prestane da važi (raskidom, istekom roka ili ništavosti); ko preuzima funkciju upravljanja i održavanja u slučaju da ugovor ne postoji. Ovakva pravna praznina stvara rizik da čitav objekat ostane bez organizovanog sistema upravljanja, što ima posljedice po održavanje, bezbjednost, komunalni red i inspeksijsku kontrolu. Ujedno se otvara prostor za arbitrarnost i neujednačenu primjenu propisa u praksi.

2. Diskreciona ovlašćenja Ministarstva bez osnovnih zakonskih standarda

Stav 3 člana 105 predviđa da Ministarstvo propisuje obavezne elemente ugovora. Iako je uobičajeno da se podzakonskim aktima razrađuju tehnički aspekti, osnovni principi koji se tiču imovinsko-pravnih odnosa i prava vlasnika moraju biti sadržani u samom Zakonu. U suprotnom, postoji rizik od: neustavne delegacije zakonodavne nadležnosti, proizvoljnosti u kreiranju ugovora od strane upravljača, pravne nesigurnosti za vlasnike jedinica.

3. Ne postoji zaštita vlasnika od zloupotreba i neravnopravnih odnosa

Zakon ne predviđa: pravne mehanizme zaštite u slučaju da upravljač jednostrano mijenja uslove iz ugovora, zaštitu od situacija u kojima upravljač nudi nepovoljne komercijalne uslove ili koristi monopolsku poziciju, mogućnost da vlasnik koristi jedinicu za lične potrebe bez obaveze ugovora o iznajmljivanju — niti pravno utemeljene kriterijume pod kojima se takvo pravo može ostvariti. Ugovorni odnos u okviru kondo modela, iako u osnovi privatan, direktno se odražava na javni interes i funkcionalnost turističke infrastrukture, zbog čega mora biti minimalno normiran na zakonskom nivou.

Preporuke:

1. Zakon mora sadržavati osnovne pravne standarde ugovora između vlasnika i upravljača, uključujući: minimalna prava i obaveze obje strane, trajanje ugovora i uslove raskida, način utvrđivanja i izmjene naknada, minimalne standarde usluga održavanja i upravljanja.

2. U slučaju nepostojanja validnog ugovora, Zakon treba predvidjeti primjenu supstitutivnih odredbi — opštih normi koje bi privremeno uređivale odnos strana do postizanja novog sporazuma, radi očuvanja funkcionalnosti objekta.

3. Ugovori moraju biti usklađeni sa odlukama skupštine vlasnika (ako postoji), kao i sa odredbama lokalnih planskih dokumenata koji uređuju komercijalnu funkciju objekta.

4. Neophodno je uvesti mehanizme pravne zaštite vlasnika, uključujući: pravo na upravni ili sudski postupak u slučaju zloupotreba ili diskriminatornog postupanja upravljača; mogućnost revizije ugovora u slučaju očigledne neravnoteže ugovornih obaveza; Zaštitu prava vlasnika da koristi svoju jedinicu za lične potrebe, u zakonom utvrđenim okvirima.

Zaključak:

Bez zakonske norme koja bi obuhvatila minimum pravnih garancija u odnosu vlasnik–upravljač, član 105 ostaje neodrživ iz ugla pravne sigurnosti i zaštite prava svojine. U cilju stabilnosti modela, pravičnosti u ugovornim odnosima i efikasnog funkcionisanja turističkih kapaciteta, neophodno je ovu odredbu dopuniti tako da vlasnici smještajnih jedinica ne ostanu faktički obespravljeni u odnosu na upravljača koji često ima monopolsku poziciju u okviru kompleksa.

ODGOVOR:

Ne prihvata se.

Primjedba/predlog/sugestija 6: Brisanje člana 106 i potpuno ukidanje mješovitog modela poslovanja iz Nacrta zakona o turizmu i ugostiteljstvu.

Obrazloženje:

Predloženi član 106, koji predviđa tzv. mješoviti model poslovanja, u osnovi predstavlja koncept koji se do danas nije primijenio u zakonitoj formi u Crnoj Gori. Uprkos postojanju desetina projekata koji se formalno pozivaju na ovaj model, nijedna dozvola za poslovanje po mješovitom modelu nikada nije izdata, niti su ispunjeni uslovi koje takav model formalno podrazumijeva. U praksi, ovaj model funkcionise kao pravni paravan za stambenu izgradnju pod hotelskim imenom, čime se: izbjegavaju standardi kategorizacije predviđeni Pravilnikom o vrstama, minimalnim tehničkim uslovima i kategorizaciji ugostiteljskih objekata; ignorišu obaveze koje važe još u fazi projektovanja hotelskih kapaciteta (npr. kapacitet restorana, recepcije, prateći sadržaji, omjer jedinica koje se prodaju i jedinica koje se iznajmljuju, itd.); a po završetku objekta, smještajne jedinice se knjiže kao stanovi i apartmani, iako su ranije koristile poreske i urbanističke olakšice namijenjene hotelima visoke kategorije.

Ključni razlozi za ukidanje mješovitog modela poslovanja:

1. Model nije zaživio u zakonitoj formi, ali je masovno zloupotrijebljen.

Ne postoji nijedna kategorizacija niti validno odobrenje za ovaj model, dok se desetine stambenih kompleksa reklamiraju kao "hoteli 5*" sa mješovitim poslovanjem.

2. Model služi kao sredstvo zaobilaženja pravnih i planskih normi.

Uz korišćenje hotelske forme, ostvaruju se stambeni kvadrati na lokacijama rezervisanim za ugostiteljske objekte, uz izbjegavanje zakonskih i poreskih obaveza.

3. Pitanje imovine i upravljanja nije riješeno.

Vlasnici smještajnih jedinica imaju pravo isključivo na neto kvadraturu apartmana i garažnog mjesta, dok su svi zajednički prostori (hodnici, recepcija, bazen, liftovi, dvorište) u vlasništvu upravljača. U slučaju da upravljač prestane da postoji (stečaj, likvidacija), ne postoji zakonit mehanizam koji bi omogućio vlasnicima da preuzmu upravljanje ili održe funkcionalnost objekta.

4. Model stvara pravnu i plansku neizvjesnost.

U praksi se formiraju objekti nejasnog statusa – nisu ni hoteli, ni klasične stambene zgrade. Takav pravni hybrid opterećuje lokalnu infrastrukturu bez jasnog doprinosa turističkoj ekonomiji, otežava poreski i inspekcijski nadzor, onemogućava dugoročno planiranje razvoja prostora i turizma.

5. Nema javnog interesa, a postoji javna šteta.

Mješoviti model ne doprinosi povećanju turističkog prometa, niti zapošljavanju u ugostiteljstvu. Naprotiv, omogućava da najvrijednije lokacije – na obali, u zimskoj turističkoj zoni i urbanim jezgrima – budu zauzete luksuznim stambenim objektima pod maskom hotelijerstva.

Preporuka: S obzirom na izostanak zakonski validne primjene, masovne zloupotrebe modela u praksi, pravnu, fiskalnu i prostornu štetu koju model uzrokuje i narušavanje osnovnih principa pravne sigurnosti, urbanizma i poštovanja prava svojine, predlaže se potpuno brisanje člana 106 iz Nacrta zakona o turizmu i ugostiteljstvu i ukidanje mješovitog modela poslovanja kao zakonske kategorije. Ako postoji potreba za definisanjem alternativnih modela mješovitog karaktera, oni moraju biti jasno razgraničeni od hotelskih objekata, posebno regulisani drugim zakonskim okvirom, sa novim nazivom, statusom i obavezama, u skladu sa prostorno-planskom i poreskom politikom države.

ODGOVOR:

Ne prihvata se.

Primjedba/predlog/sugestija 7: Preispitati opravdanost postojanja člana 107, uz ozbiljno razmatranje njegove eliminacije iz Nacrta zakona.

Obrazloženje:

Član 107 uvodi tzv. „integralni model poslovanja” koji nema jasnu definiciju, utemeljenje u postojećoj pravnoj praksi niti potvrđenu potrebu u domaćem turističkom sektoru. Model ostavlja brojna otvorena pitanja:

- Nije jasno definisano koji su to „drugi objekti” iz stava 1 koji se mogu udružiti sa hotelima – da li se misli na apartmane, vile, restorane, zgrade?
- Model nije kompatibilan sa prostorno-planskom dokumentacijom i kategorizacijom hotela;
- Nema preciziranih kriterijuma ni instrumenata kontrole zajedničkog upravljanja – što otvara prostor za zloupotrebu u smislu stvaranja novih stambenih kvadrata maskiranih u turističku ponudu;
- Praksa nije pokazala potrebu za ovim modelom – do sada nijedan takav model nije formalno implementiran u Crnoj Gori odnosno u CTR nije evidentiran ni jedan integralni (udruženi) hotel u skladu sa važećim Zakonom o turizmu i ugostiteljstvu;
- Ne definiše se vlasnička struktura nad ključnim elementima objekta: recepcija, restorani, garaže – niti ko snosi trošak njihovog održavanja;
- Zakonom se daje mogućnost udruživanja bez ikakvog mehanizma nadzora, kriterijuma za razdruživanje, ni osiguranja interesa krajnjih korisnika, radnika i države.

Preporuka: Zbog nedovoljno razrađenih zakonskih rješenja, rizika zloupotreba i činjenice da integralni model nije potkrijepljen praksom, predlaže se brisanje člana 107 iz Nacrta zakona. Ukoliko se model zadrži, mora se temeljno preformulisati i jasno normirati: koji tipovi objekata mogu biti uključeni, kako se definišu zajednička prava, troškovi i obaveze, koji su uslovi za upravljanje i prestanak zajedničkog modela kako se obezbjeđuje javni interes i nadzor nad njegovom primjenom.

ODGOVOR:

Ne prihvata se.

Primjedba/predlog/sugestija 8: Potrebno je izvršiti detaljnu normativnu i institucionalnu doradu člana 108 kako bi se spriječila zloupotrebe i osigurala stvarna funkcija turističkih rizorta kao cjelovitih i komercijalnih turističkih destinacija.

Obrazloženje:

Predloženi član 108 pokušava definisati turistički rizort kao funkcionalnu cjelinu koja se sastoji od hotela i dodatnih sadržaja (vile, wellness, sportski tereni, marina itd.). Međutim, tekst ostavlja značajan prostor za zloupotrebe, pogrešnu interpretaciju i odstupanje od stvarne svrhe – razvoja komercijalnih turističkih destinacija. Umjesto stvaranja održivih turističkih zona, postoji ozbiljan rizik da ovaj model posluži kao još jedan zakonski okvir za stambenu izgradnju u osjetljivim zonama, posebno duž obale i u planinskim centrima.

Ključni problemi u važećem tekstu člana 108:

1. Neriješena pitanja vlasništva i upravljanja

- Nije propisano ko može biti vlasnik dodatnih sadržaja rizorta, uključujući vile, sportske i rekreativne zone, marine, parkinge i dr.
- Ukoliko se dijelovi kompleksa prodaju fizičkim ili pravnim licima, nije jasno kako se uređuje upravljanje zajedničkom infrastrukturuom (npr. održavanje pristupnih puteva, sistema sigurnosti, komunalne usluge).
- Ne postoji mehanizam koji reguliše nastavak funkcionisanja rizorta ako upravljač prestane da postoji – što je posebno važno kod kompleksnih sistema sa većim brojem vlasnika.

2. Rizik od stambene konverzije

- Kao i kod kondo i mješovitog modela, i ovdje postoji stvarna opasnost da se vile i drugi kapaciteti namijenjeni turističkoj funkciji trajno koriste kao stambene jedinice, bez obaveze izdavanja i bez evidentiranja turističkog prometa.
- U postojećem tekstu nema instrumenata koji bi onemogućili da se komercijalno planirani kvadrati preimenuju i funkcionišu kao luksuzna naselja.

3. Nejasan institucionalni okvir i normativni minimalizam

- Zakon prepušta Ministarstvu da naknadno propiše uslove za funkcionisanje turističkih rizorta, bez da u samom zakonu definiše osnovne obaveze i kriterijume (npr. obaveznu kategorizaciju hotela, obim zajedničkih sadržaja, režim upravljanja).

- Takva pravna neodređenost ostavlja prostor za proizvoljnost, nesistemska primjenu i derogaciju planskih ciljeva.

4. Ekonomska i infrastrukturna održivost nije adresirana

- Rizorti se često planiraju u prirodno i infrastrukturno osjetljivim područjima, a zakon ne propisuje dodatne uslove u pogledu: ekološke zaštite, energetske i saobraćajne održivosti, javne dostupnosti dijela sadržaja.

- Ne postoji ni mehanizam za praćenje stvarne upotrebe kapaciteta unutar rizorta (npr. da li se izdaju, koliko noćenja se realizuje, da li se koriste za lično stanovanje), što otvara prostor za poreske i planske zloupotrebe.

Preporuke: Član 108 se može zadržati, ali isključivo uz precizne izmjene i dopune koje bi spriječile zloupotrebe i osigurale razvoj turističkih rizorta u skladu sa javnim interesom:

1. Jasno propisati da se sve smještajne jedinice unutar turističkog rizorta moraju koristiti u skladu sa turističkom funkcijom, uz ograničenu mogućnost lične upotrebe u propisanim granicama.

2. Propisati garancije za svaku smještajnu jedinicu koja se otuđi – uključujući vile i apartmane – da će objekat u cjelosti zadržati turističku namjenu.

3. U sam Zakon unijeti minimalne kriterijume za definisanje turističkog rizorta, uključujući: obaveznu kategorizaciju hotela kao osnovnog dijela kompleksa, minimalni procenat zajedničkih sadržaja u odnosu na ukupnu površinu, režim upravljanja zajedničkom infrastrukturom i sistem odlučivanja.

4. Uspostaviti efikasan mehanizam nadzora i sankcija, uključujući: gubitak poreskih olakšica u slučaju trajnog nekorišćenja u turističke svrhe, zabranu reklamiranja i kategorizacije ukoliko objekat ne funkcioniše kao komercijalna cjelina.

5. Zabraniti individualnu uknjižbu vila i sadržaja prije dobijanja odobrenja za rad rizorta i bez upisa zabilježbe obaveza iz zakona, čime bi se spriječila stambena konverzija kroz formu formalno turističkih naselja.

Zaključno:

U postojećem obliku, član 108 ne pruža dovoljne pravne, planske i institucionalne garancije da će turistički rizorti zaista služiti razvoju turizma. Bez jasnih ograničenja i instrumenata nadzora, ovaj model može postati novo sredstvo za masovnu stambenu izgradnju pod povlašćenim uslovima, što je direktno suprotno strateškim ciljevima turističke politike i održivog prostornog razvoja.

ODGOVOR:

Ne prihvata se.

Nakon razmatranja iznesenih primjedbi, predloga i sugestija, ocijenjeno da Predlog zakona već propisuje odgovarajuće mehanizme, definicije i ograničenja u skladu sa posebnim propisima kao i da pojedne teme iz primjedbi zahtijevaju eventualne izmjene drugih sistemskih zakona, te predložene izmjene nijesu prihvaćene. Smatramo da važeće zakonsko rješenje osigurava jasne definicije, nadležnosti i mehanizme za sprovođenje, te pruža dovoljan pravni okvir za zaštitu interesa svih učesnika.

11. Primjedbe, predlozi i sugestije “Ugosti.me” doo Bar;

Primjedba/predlog/sugestija 1: Predlažemo da Zakon posebno reguliše poslovanje digitalnih platformi za oglašavanje izdavanja smještaja i prodaju karata za turističke, ugostiteljske, kulturne i druge usluge. Postojeći Zakon, članom 4, već predviđa oglašavanje ovim putem.

Obrazloženje:

Digitalne platforme predstavljaju realnost savremenog turističkog tržišta Crne Gore. Trenutno našim tržištem dominiraju strane platforme za oglašavanje (Airbnb, Booking.com, i dr.) koje djeluju bez ikakvog regulatornog okvira i nerijetko ignorišu lokalne propise. Kompletan zarada ovih platformi ne podliježe poreskim propisima Crne Gore čime se stvara višestruki gubitak po Državu i Privredu. Ovaj, iako prisutan u cijelom svijetu, problem dovodi da strane platforme uberu i do 25% od ukupnog

turističkog prometa Crne Gore ovim kanalima. Kako ove platforme nisu obavezne da usklade svoje poslovanje sa zakonima Crne Gore – u najvećem procentu posluju sa neregistrovanim i nelegalnim pružaocima turističkih i ugostiteljskih usluga čime pospješuju sivu ekonomiju i izbjegavanje plaćanja poreza. Svjetski trendovi i stanje na tržištu diktiraju da će učešće digitalnih platformi ubrzano rasti jer one aktivno rade na razvoju inovativnih pristupa i tehnologija vještačke inteligencije za povezivanje turista i pružaoca usluga i to kroz unakrsnu prodaju različitih usluga, bez uvezivanja istih u paket aranžmane. Ove platforme povezuju turiste sa izdavaocima smještaja kao i pružaocima drugih izdvojenih turističkih usluga (usluge na plovnim objektima, rekreativne i avanturističke aktivnosti i slično) i to nudeći povoljnije cijene bez formiranja paket aranžmana – kako je definisano zakonom. Paralelno, potrebno je podržati inovacije na domaćem tržištu gde lokalni projekti nastoje da, poslujući po zakonima Crne Gore (i kroz porez doprinoseći državnom budžetu) razviju lokalna rješenja koja mogu značajno unaprijediti održivost turizma u Crnoj Gori kao i smanjiti stopu sive ekonomije u cjelokupnoj privredi. Iako se radi o globalnom problemu, mišljenja smo da bi izostanak zakonske regulative ove materije omogućio dodatne trendove kretanja turističke industrije ka sivoj zoni i istovremeno omogućio nelojalno ponašanje inostranih platformi čime bi se sputale domaće razvojne inicijative. Jasna zakonska regulacija doprinijela bi većoj transparentnosti, fiskalnoj odgovornosti, sigurnosti turista i razvoju domaćeg digitalnog sektora u turizmu.

ODGOVOR:

Ministarstvo uspostavlja Turistički informacioni sistem i određuje bliži sadržaj i način vođenja. Drugi državni organi i organi lokalne uprave ostvaruju pravo da elektronski pribavljaju podatke iz Turističkog informacionog sistema, ukoliko su im ti podaci potrebni za obavljanje poslova iz njihove nadležnosti.

Primjedba/predlog/sugestija 2: Predlažemo da Zakon eksplicitno propiše da sve digitalne platforme za oglašavanje turističkih i ugostiteljskih usluga smiju poslovati isključivo sa registrovanim pružaocima usluga, uz obavezu poštovanja poreskih propisa Crne Gore i omogućavanje pristupa podacima nadležnim državnim organima.

Obrazloženje:

Iako je implicitno Zakon već propisao obavezu da se mogu oglašavati samo registrovani pružaoci, i donosi odlične inovacije u vezi sa registracijom pružalaca usluga kao i brojem smještajnih jedinica u domaćinstvima, u cilju zaštite tržišta, turista i fiskalnog sistema, potrebno je eksplicitno propisati obavezu da sve digitalne platforme koje omogućavaju oglašavanje smještaja ili drugih turističkih i kulturnih usluga posluju transparentno, te da evidentiraju i nadležnim organima prijavljuju podatke o oglašenim subjektima, prijavljenim i objavljenim gostima kao i analitiku turista u Crnoj Gori. Smatramo da je neophodno definisati obavezu za ove platforme kao i mehanizme za kontrolu da li su oglašeni subjekti registrovani za pružanje turističkih usluga, kao i standard za izvještavanje lokalnih samouprava i državnih organa (npr. dnevna, nedjeljna ili mjesečna dostava podataka o broju rezervacija, prihodima, broju turista, njihovoj starosnoj ili drugoj strukturi i sl.). Ovakvi izvještaji bi omogućili Ministarstvu, NTO kao i lokanim organima moćne alate za kontrolu i praćenje trendova u turizmu kao i mogućnost da blagovremeno djeluju na negativna globalna ili regionalna kretanja. Dodatno, smatramo da bi Zakon trebao da ovlasti Ministarstvo Turizma da može propisivati standarde za razmjenu ovih informacija kako bi isto imalo alate da vrši kontrolu primjene zakona i obaveže digitalne platforme (bez obzira na njihovo sjedište) na poštovanje ovih odredbi i usklađivanje sa standardima. Ovo bi pomoglo u suzbijanju nelojalne konkurencije i povećalo javne prihode i omogućilo da tržište samo ponudi alternativna rješenja koja će biti usklađena sa Zakonom.

ODGOVOR:

Ovim zakonom uređuju se usluge u turizmu i ugostiteljstvu, način i uslovi za pružanje usluga u turističkoj i ugostiteljskoj djelatnost, kao i druga pitanja od značaja za turizam i ugostiteljstvo. Reklamiranje i/ili javno objavljivanje ponuda turističkih ili ugostiteljskih usluga mogu vršiti samo subjekti kojima je izdato odobrenje za obavljanje djelatnosti u turizmu i ugostiteljstvu, u skladu sa odobrenim uslugama i u skladu sa propisom kojim je uređena zaštita prava potrošača.

Primjedba/predlog/sugestija 3: Na osnovu iskustva sa terena, dajemo sugestiju da Zakon jasno propiše (ili da ovlasti Ministarstvo Turizma da to uradi podzakonskim aktom) da se upis u Centralni

turistički registar ne može uslovljavati izmirenjem drugih imovinsko-pravnih obaveza koje nijesu neposredno vezane za pružanje turističkih usluga.

Obrazloženje:

Iako Nacrt definiše jedinstvenu evidenciju CTR-a, smatramo da je potrebno detaljnije propisati (ili ovlastiti Ministarstvo da propiše) dokumentaciju potrebnu za upis u CTR. Naime, kako je turizam strateška privredna djelatnost Crne Gore, pristup tom tržištu trebalo bi da bude omogućen svakom subjektu koji ispunjava minimalne tehničke i profesionalne uslove za pružanje usluga, a koji su definisani unificirano na državnom nivou. U praksi se dešava da nadležni organi uslovljavaju izdavanje odobrenja ili upis u registar izmirenjem drugih dugovanja (npr. komunalije, porezi i sl.), što je protivno principu slobode preduzetništva i obeshrabruje legalizaciju djelatnosti. Dodatno, kako su propisi i praksa nadležnih organa neujednačeni stvara se pravna nesigurnost kod potencijalnih pružalaca usluga.

Trend uslovljavanja registracije u CTR je rezultat legitimnog nastojanja nadležnih organa da se kroz ovu privrednu djelatnost izmire eventualna druga postojeća potraživanja, ali ova praksa predstavlja kočnicu za razvoj održivog turizma u Crnoj Gori. Usvajanjem ove sugestije bi se jasno propisala zabrana takve prakse i omogućilo da se svi uslovi za upis odnose isključivo na tehničke i organizacione pretpostavke za pružanje konkretne turističke usluge.

ODGOVOR:

Navedeno ne može biti regulisano Zakonom o turizmu i ugostiteljstvu.

12. Primjedbe, predlozi i sugestije “ADRIATICAGENT” DOO;

Primjedba/predlog/sugestija 1: ČLAN 50 dodati: Djelatnost turističkog vodiča može obavljati pravno lice, preduzetnik ili izuzetno fizičko lice.

Obrazloženje:

Ne postoji razlog da se djelatnost turističkih vodiča ograniči samo na preduzetnike i fizička lica. Djelatnost turističkog vodiča je prepoznata važećim Zakonom o klasifikaciji djelatnosti - šifra 7990 i zašto bi se pravno lice, registrovano za pretežno obavljanje ove djelatnosti kao DOO, ograničavalo ovim zakonom. Ova mogućnost će sigurno doprinijeti da turistički vodiči registruju obavljanje svoje djelatnosti kao DOO i unaprijede svoj položaj, riješe uplatu radnog staža, zdravstvenog osiguranja, fakturisanja svojih usluga, plaćanje poreza. Takođe, imaće bolje uslove na tržištu, efikasniju saradnju sa turističkim agencijama i neće zavisiti od posrednika. Poznato vam je da većina vodiča sada koristi Ugovor o djelu, koji se ne bi smio koristiti za svakodnevno obavljanje djelatnosti te se ovakav način poslovanja nalazi u “sivoj” zoni. Fizička lica se ne mogu registrovati u CRPS, ne mogu dobiti PIB te je nejasno na koji način će obavljati djelatnost turističkog vodiča a da nisu registrovani u skladu sa Zakonom o privrednim društvima.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Shodno Zakonu o klasifikaciji djelatnosti, djelatnost turističkih vodiča je već prepoznata kao vrsta usluge u okviru djelatnosti putničkih agencija, turoperatora, usluga rezervacije i pratećih aktivnosti te nije potrebno dodatno normirati mogućnost njenog obavljanja od strane pravnog lica. Prepoznato je kao vrsta usluga.

13. Primjedbe, predlozi i sugestije Udruženja uzgajivača školjki “marikultura” Crne Gore;

Primjedba/predlog/sugestija 1: Predlažu vrstu ugostiteljskih usluga na uzgajalištu morskih organizama.

ODGOVOR:

Prihvata se. Predložena vrsta ugostiteljskih usluga na uzgajalištu morskih organizama u skladu je sa ciljevima unaprjeđenja turističke ponude. Ova usluga doprinosi promociji lokalne gastronomije, razvoju specifičnih oblika turizma, te je inkorporirana u tekst predloga zakona.

14. Primjedbe, predlozi i sugestije Advokatske kacerarije “Komnenić & Partners”;

Primjedba/predlog/sugestija 1: Ukidanje zabrane otuđenja smještajnih jedinica u ugostiteljskim objektima.

Obrazloženje:

Članom 72 (2) važećeg Zakona, predviđeno je da se smještajne jedinice u ugostiteljskim objektima iz člana 71 stav 1 tačka 1 alineja 1 ne mogu otuđiti. Međutim, u Nacrtu Zakona nije predviđena odredba kojom bi se zabranilo otuđenje smještajnih jedinica unutar ugostiteljskih objekata, što smatramo ozbiljnim propustom. Naime, izostanak takve zakonske zabrane otvara prostor za potencijalne zloupotrebe, uključujući pravnu nesigurnost, fragmentaciju vlasništva nad ugostiteljskim objektom i narušavanje osnovne funkcije takvih ugostiteljskih kapaciteta. Dodatno smatramo da je u okviru predmetne materije neophodno posebno urediti pravni tretman apart hotela, tj. imajući u vidu njihovu specifičnu prirodu, neophodno je nedvosmisleno propisati da li je dopuštena individualna prodaja smještajnih jedinica – apartmana u okviru ovog objekta, trećim licima, te ukoliko jeste, precizirati uslove i eventualna ograničenja pod kojima se takvo raspolaganje može vršiti. Smatramo da bi zadržavanje suštinskog sadržaja norme iz člana 72 stav 2 važećeg Zakona predstavljalo važan doprinos očuvanju integriteta ugostiteljske djelatnosti i prevenciji potencijalnih zloupotreba u praksi.

ODGOVOR:

Nije usvojeno. Pogledati odgovor na predlog broj 51 dat Privrednoj komori.

Primjedba/predlog/sugestija 2: Kondo i mješoviti modeli poslovanja;

Obrazloženje:

U pogledu normi Nacrta Zakona koji uređuju pitanje kondo i mješovitog modela poslovanja, prvenstveno ukazujemo na potrebu eksplicitnog regulisanja pitanja koja se odnose na pravo svojine na smještajnim jedinicama i zajedničkim dijelovima u okviru hotela koji posluju po ovom modelu. Postojeće rješenje sadržano u članu 95 stav 3 i 4 kao i u članu 96 stav 4 i 5 Zakona, na vrlo precizan način uređuje ovo pitanje. Ove norme jasno propisuju da se pravo svojine može steći isključivo na neto površini pojedinačne smještajne jedinice i pripadajućem parking prostoru, dok zajednički dijelovi hotela ne mogu biti predmet pravnog raspolaganja. Na taj način se nedvosmisleno isključuje mogućnost sticanja etažne svojine na zajedničkim dijelovima, kao što je to slučaj kod stambenih zgrada. Izostavljanje ovakve formulacije iz Nacrta Zakona koja se u važećem Zakonu pokazala kao funkcionalno i normotehnički izuzetno rješenje, može se u praksi dovesti do pravne nesigurnosti, različitih tumačenja i potencijalnih zloupotreba, uključujući pokušaje prenamjene smještajnih jedinica u stambene, kao i zahtjeve za etažiranje zajedničkih dijelova hotela u korist pojedinačnih vlasnika smještajnih jedinica. Smatramo da je neophodno da Nacrt Zakona zadrži postojeće formulacije koje precizno određuju granice prava svojine u okviru hotela sa kondo i mješovitim modelom poslovanja, te da se dodatno, a imajući u vidu pravnu prirodu i funkcionalnu strukturu ovih objekata, u tekstu Zakona izričito navede da vlasnici smještajnih jedinica ne mogu sticati etažnu svojinu na zajedničkim dijelovima hotela, na način kako je to propisano za stambene zgrade, kao i da se smještajne jedinice u okviru kondo i mješovitih hotela ne smatraju stambenim prostorima u smislu propisa o stanovanju i etažnom vlasništvu. Smatramo da bi se na taj način obezbijedila dosljedna primjena ovog zakona, te spriječile devijacije u praksi i u krajnjem očuvala namjena ovih objekata.

ODGOVOR:

Prihvata se, u tekst Predloga zakona biće precizirano da se pravo svojine može steći na neto površini.

Primjedba/predlog/sugestija 3: Promjena modela poslovanja u kondo i mješovitim hotelima;
Ukazujemo na potrebu zadržavanja osnovne ideje predviđene članom 99 važećeg Zakona, a koja je izostavljena u Nacrtu Zakona. Navedenim članom predviđena je promjena modela poslovanja na način da: Hoteli koji imaju odobrenje za obavljanje ugostiteljske djelatnosti mogu vršiti promjenu poslovanja u kondo ili mješoviti model poslovanja samo u slučaju rekonstrukcije postojećeg objekta kategorije jedne I dvije zvjezdice, radi podizanja kategorije u nivo najmanje četiri zvjezdice u sjevernom I središnjem regionu, osim Glavnog grada, odnosno od najmanje pet zvjezdica u primorskom regionu I Glavnom gradu. Imajući u vidu da je Nacrtom Zakona izostavljena ovakva odredba, mišljenja smo da je od značaja zadržati istu uz određene dopune. Smatramo da bi Nacrt Zakona trebalo da sadrži jasnu odredbu kojom se propisuje vremenski okvir u kojem je investitor dužan da se izjasni o izabranom modelu poslovanja hotela, radi osiguranja transparentnosti postupka. Istovremeno bi trebalo omogućiti promjenu izabranog modela poslovanja do momenta dobijanja dozvole za rad hotela pod uslovom da su za tu promjenu ispunjeni svi relevantni zakonski uslovi.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Postojeće zakonsko rješenje omogućava promjenu modela poslovanja hotela uz poštovanje propisanih uslova.

Primjedba/predlog/sugestija 4: Turistički rizort;

Obrazloženje:

Posebno skrećemo pažnju na promjenu zakonodavnog pristupa koja je predviđena Nacrtom u dijelu koji se odnosi na upravljanje, održavanje i iznajmljivanje turističkih vila u tim objektima. Naime, prema članu 98 stav 6 Zakona na turističke rizorte su se do sada shodno primjenjivale odredbe koje regulišu hotele sa mješovitim modelom poslovanja. Suprotno tome, član 107 stav 2 Nacrta propisuje upućivanje na pravila koja se odnose na hotele sa kondo modelom poslovanja. Smatramo da ovakva izmjena nije utemeljena na specifičnoj prirodi turističkih rizorta niti na iskustvima iz dosadašnje primjene zakona. Turistički rizort kao kompleksan I infrastrukturno zaokruženi objekat u pravilu funkcioniše na način koji je bliži mješovitom modelu, u okviru kojeg su jasno definisane uloge upravljača I pojedinačnih vlasnika smještajnih jedinica. Stoga ocjenjujemo da je postojeće rješenje kojim se turistički rizort normativno tretira kroz institute hotela sa mješovitim modelom poslovanja funkcionalno i odgovara stvarnim potrebama prakse te ga treba zadržati. Pored navedenog, smatramo da je bez obzira na odabrani model poslovanja koji se koristi kao referentni okvir neophodno u tekstu Zakona eksplicitno normirati pravni režim koji se primjenjuje na turističke rizorte. U cilju pravne sigurnosti i transparentnosti predlažemo da se odustane od upućivanja na druge norme I da se u posebnoj zakonskoj odredbi jasno I neposredno propišu pravila koja se odnose na upravljanje, održavanje I iznajmljivanje smještajnih jedinica u okviru turističkih rizorta.

ODGOVOR:

Nije usvojeno. Postojećim rješenjem se jasno uređuje pravni režim upravljanja i održavanja turističkog rizorta. Bliže uslove i način poslovanja turističkog rizorta propisuje Ministarstvo.

Primjedba/predlog/sugestija 5: Turističke vile;

Obrazloženje:

Normativno rješenje iz Nacrta Zakona otvara niz pitanja koja ostaju neregulisana ili nedovoljno razrađena. Prije svega, nisu jasno definisane obaveze i prava vlasnika turističkih vila u odnosu na upravljača rizorta, posebno u pogledu korišćenja, održavanja i finansiranja zajedničke infrastrukture i usluga. Takođe, ostaje nejasno da li se turističke vile u okviru turističkog rizorta smatraju smještajnim jedinicama u smislu odredaba koje se odnose na kondo ili mješoviti model poslovanja te da li i u kojem obimu ulaze u ukupan smještajni kapacitet rizorta. Uzimajući u obzir važeći pravni okvir kao i funkcionalne i operative karakteristike turističkih vila, smatramo da bi na ovo pitanje trebalo odgovoriti potvrdno, nudeći da turističke vile predstavljaju integralni dio sistema turističkog rizorta i kao takve učestvuju u njegovom ukupnom kapacitetu, te bi trebalo da se tretiraju kao smještajne jedinice. Ipak, radi izbjegavanja svake sumnje u praksi, predlažemo da se u Nacrtu Zakona izričito navede pravni status turističkih vila u ovom kontekstu.

ODGOVOR:

Turističke vile su dio smještajnih kapaciteta, obzirom da su u sastavu rizorta. Regulirano ugovorom o upravljanju i održavanju i ugovorom o iznajmljivanju.

Primjedba/predlog/sugestija 6: Započeti postupci;**Obrazloženje:**

Smatramo da treba dopuniti član 120 Nacrta Zakona na način da obuhvata i hotele sa kondo modelom poslovanja kao i turističke rizorte čija je izgradnja započeta prije stupanja na snagu zakona.

ODGOVOR:

Prihvata se, u tekstu Predloga zakona izvršena je dopuna tako da obuhvati i hotele sa kondo modelom poslovanja i turističke rizorte.

15. Primjedbe, predlozi i sugestije Advokatice Lane Vukmirović Mišić;

Primjedba/predlog/sugestija 1: Zadržati postojeće rješenje kojim se turistički rizort reguliše kao vrsta ugostiteljskog objekta, a ne poseban model poslovanja;

Obrazloženje:

Članom 102 stav 1 tačka 4 Nacrta Zakona predviđeno je da turistički rizort predstavlja poseban model poslovanja ugostiteljskih objekata. S druge strane, članom 108 stav 1 Nacrta turistički rizort se definiše kao ugostiteljski objekat. Smatramo da Nacrt nije usaglašen u ovom dijelu budući da je ugostiteljski objekat definisan kao funkcionalno povezan, posebno uređen i opremljen prostor koji ispunjava propisane minimalno tehničke uslove. Iz navedenog je jasno da ugostiteljski objekat nije isto što i model poslovanja ugostiteljskog objekta. Mišljenja smo da treba zadržati postojeće zakonsko rješenje i turistički rizort definisati kao vrstu ugostiteljskog objekta, a ne model poslovanja.

ODGOVOR:

U važećem Zakonu turistički rizort jeste prepoznat kao vrsta ugostiteljskog objekta, koji ne podliježe kategorizaciji. Prema važećem Zakonu, ali i prema Nacrtu, hoteli su vrsta ugostiteljskog objekta. Prema Nacrtu, turistički rizort je model poslovanja, u ugostiteljskom objektu, izgrađenom na zemljištu minimalne površine od 5ha, a maksimalne površine od 150ha, koji predstavlja funkcionalnu i poslovnu cjelinu, sa minimum jednim hotelom kapaciteta sa minimum 60 smještajnih jedinica kategorije najmanje četiri zvjezdice u sjevernom i središnjem regionu, osim Glavnog grada, odnosno kapaciteta minimum 120 smještajnih jedinica kategorije najmanje pet zvjezdica u primorskom regionu i Glavnom gradu, koji u svom sastavu može imati turističke vile. Dakle, prema Nacrtu turistički rizort više nije vrsta objekta, već model poslovanja, u čijem sastavu se, između ostalog obavezno nalazi hotel određenih karakteristika, kao vrsta ugostiteljskog objekta.

Primjedba/predlog/sugestija 2: Definirati šta se podrazumijeva pod mješovitim modelom poslovanja;

Obrazloženje:

Član 106 stav 1 Nacrta predviđa u kojim se objektima može obavljati mješoviti model poslovanja, međutim, Nacrt ne definiše šta se podrazumijeva pod mješovitim modelom poslovanja kako je to propisano članom 103 stav 1 Nacrta koji se odnosi na kondo model poslovanja. Smatramo da je neophodno jasno i precizno definisati pojam mješovitog modela poslovanja, kako bi se na taj način popunila postojeća pravna praznina i doprinijelo povećanju stepena pravne sigurnosti.

ODGOVOR:

Definicija mješovitog modela poslovanja nije bila promijenjena (ista je kao u važećem Zakonu), sugestija usvojena, precizirano.

Primjedba/predlog/sugestija 3: Turistički rizort treba definisati shodno pravilima o mješovitom modelu poslovanja;

Obrazloženje:

Prednosti poslovanja turističkog rizorta prema mješovitom modelu poslovanja se prevashodno ogledaju u većem stepenu fleksibilnosti investitora, budući da im se omogućava da kroz prodaju određenog broja smještajnih jedinica ostvaruju povrat ulaganja u ranoj fazi projekta. S druge strane, mana poslovanja turističkog rizorta prema pravilima za kondo model poslovanja jeste što je vlasnik smještajne jedinice u obavezi da stavi smještajnu jedinicu u komercijalnu upotrebu najmanje 10 mjeseci godišnje. Ovakvo ograničenje vlasničkih prava na smještajnim jedinicama u okviru turističkog rizorta ima odvratajući efekat na potencijalne kupce koji žele veći stepen autonomije u pogledu korišćenja smještajne jedinice. Nasuprot tome, poslovanje turističkog rizorta prema pravilima o poslovanju mješovitog modela omogućava dobrovoljno izdavanje smještajnih jedinica i veći stepen slobode vlasnika smještajnih jedinica. Važećim odredbama zakona omogućeno je da turistički rizort posluje u okviru mješovitog modela i mišljenja smo da takvo rješenje treba i zadržati.

ODGOVOR:

Ne prihvata se, prema Nacrtu zakona turistički rizort definisan je kao model poslovanja.

Primjedba/predlog/sugestija 4: Nejasno upućivanje na primjenu odredaba kondo modela poslovanja na turistički rizort;

Obrazloženje:

Članom 108 stav 2 Nacrta predviđeno je da se na upravljanje i održavanje turističkog rizorta i iznajmljivanje turističkih vila u okviru turističkog rizorta primjenjuju odredbe člana 105 Nacrta. Član 105 Nacrta odnosi se na upravljanje i održavanje hotela po kondo modelu poslovanja. Nejasno je da li je namjera zakonodavca bila da se na turistički rizort primjenjuje kondo model poslovanja kao takav, ili da se upravljanjem i održavanjem hotela i iznajmljivanjem smještajnih jedinica u okviru turističkog rizorta vrši na način na koji se to čini kod kondo modela poslovanja. S toga smatramo da treba preformulisati navedenu odredbu, tako da ista upućuje na primjenu mješovitog modela poslovanja na turistički rizort.

ODGOVOR:

Upravljanje i održavanje turističkog rizorta vrši se shodnom primjenom odredbi člana koji se odnosi na upravljanje i održavanje kondo modela poslovanja, a predmetno pitanje je jasno definisano.

Primjedba/predlog/sugestija 5: Preciznije definisati poslovanje turističkog rizorta;

Obrazloženje:

Članom 98 stav 6 važećeg Zakona o turizmu i ugostiteljstvu propisano je da se na upravljanje i održavanje turističkog rizorta i iznajmljivanje smještajnih jedinica u njegovom okviru primjenju odredbe koje regulišu mješoviti model poslovanja, uključujući i ograničenje iz člana 96 stav 6, prema kojem najviše 50% smještajnih jedinica hotela može biti predmet prodaje. Naš stav je da ovo ograničenje treba tumačiti tako da se odnosi isključivo na hotel kao ugostiteljski objekat u okviru turističkog rizorta, a ne na cjelokupni kapacitet rizorta koji obuhvata i druge jedinice koje nijesu predmet kategorizacije. Imajući u vidu da nepreciznost normi može izazvati dileme u praksi i otežati planiranja i realizaciju investicija, smatramo da Nacrt novog zakona treba izričito propisati da se procentualno ograničenje prodaje jedinica primjenjuje samo na hotel unutar turističkog rizorta kao obaveznu funkcionalnu cjelinu, dok se na druge tipove smještaja u okviru rizorta ograničenje ne odnosi. Ovakvo rješenje bi doprinijelo većoj pravnoj sigurnosti i jasnoći u primjeni zakona bez narušavanja regulatorne kontrole nad hotelskim smještajem u turističkoj funkciji.

ODGOVOR:

Članom 108 Nacrta procentualno ograničenje prodaje smještajnih jedinica uopšte nije propisano, dok će bliže uslove i način poslovanja turističkog rizorta propisati Ministarstvo.

Primjedba/predlog/sugestija 6: Zadržati zakonsko rješenje kojim se reguliše pitanje prava svojine na smještajnim jedinicama i zajedničkim djelovima hotela koji posluju po kondo ili mješovitom modelu poslovanja;

Obrazloženje:

Zakon o turizmu i ugostiteljstvu u članovima 95 i 96 jasno uređuje pitanja svojine u hotelima koji posluju po kondo i mješovitim modelu poslovanja. Takvo zakonsko rješenje je jasno, funkcionalno efikasno jer sprječava fragmenataciju zajedničkih sadržaja i onemogućava pokušaje prenamjene u stambeni prostor. S obzirom na specifičnu pravnu i tehničku strukturu kondo i mješovitih hotela smatramo da Nacrt novog zakona mora zadržati ovo pravno rješenje uz dodatnu normativnu preciznost. Naime, pored zabrane otuđenja zajedničkih djelova predlažemo da se eksplicitno propiše da vlasnici smještajnih jedinica ne mogu sticati etažnu svojinu na zajedničkim djelovima zgrade i da se smještajne jedinice u hotelima sa kondo ili mješovitim modelima ne smatraju stambenim prostorom u smislu propisa o stanovanju i etažnom vlasništvu. Na ovaj način bi se osigurao stabilan režim upravljanja, spriječilo urušavanje turističke funkcije objekata, te zaštitili interesi drugih vlasnika, korisnika i investitora. Dodatno, ovakva norma bi doprinijela pravnoj izvjesnosti i unaprijedila zaštitu javnog interesa u segmentu planiranja i razvoja turističke infrastrukture.

ODGOVOR:

Prihvata se, u tekst Predloga zakona biće precizirano da se parvo svojine može steći na neto površini.

16. Primjedbe, predlozi i sugestije Asocijacije turističkih vodiča Crne Gore;

Primjedba/predlog/sugestija 1: Član 56 stav 2. Lice uz stave 1 ovog člana je fizičko lice, preduzetnik ili samostalno pravno lice (doo). Turistički vodiči su u najvećem broju sezonski radnici koji prihode ostvaruju samo tokom nekoliko mjeseci turističke sezone. Predlažemo da se nađe nekoliko modela po kojima bi turistički vodiči mogli biti prijavljeni u CRPS (zaposleni od strane turističke agencije, preduzetnici – fizička lica, pravna lica, sezonsko, šestomjesečno preduzetništvo itd).

Obrazloženje:

U vršenju usluga iz navedenog člana, turistički vodič sve potrebne informacije saopštava na lokalnom ili nekom od stranih jezika za koje je licenciran. Potrebno je da posjeduje jednak nivo znanja stranog i jednog od lokalnih jezika koji su priznati od strane države Crne Gore. Smatramo da vodič u potpunosti mora da razumije jezik države u kojoj posjeduje licencu za turističkog vodiča. Bilo bi od velikog značaja da se onemogući građanima pojedinih zemalja da polažu za licencu turističkog vodiča u našoj zemlji, osobama koji su državljani zemalja gdje našim građanima nije moguće da polože za licencu turističkog vodiča. Treba da insistiramo na sistemu reciprociteta. U skoro svim zemljama izvan EU zakon ne dozvoljava stranim državljanima da polažu za licencu turističkog vodiča jer su oni kulturni ambasadori svog naroda i države.

ODGOVOR:

Djelimično se prihvata sugestija u dijelu koja se odnosi na reciprocitet, dok se predlog za upisivanje u CRPS ne prihvata.

Primjedba/predlog/sugestija 2: Počasni turistički vodič može obavljati poslove vodiča samo povremeno i uz potpisan ugovor o saradnji sa turističkom agencijom.

ODGOVOR:

Inkorporirano u tekst predloga da poslove može obavljati povremeno.

Primjedba/predlog/sugestija 3: Legitimacija turističkog vodiča je izuzetno lošeg kvaliteta. Ona je kao takva podložna falsifikovanju i postoje sumnje da je jedan broj falsifikovan. Asocijacija je već nekoliko puta predlagala da Ministarstvo turizma promijeni obrazac i kvalitet izrade. Na taj način bi

limitirali eventualne falsifikate a u isto vrijeme bi imali pravu sliku koliko zaista imamo aktivnih turističkih vodiča u Crnoj Gori, jer bi svi bili prinuđeni da dođu u Ministarstvo I preuzmu novu licencu.

ODGOVOR:

Djelimično se prihvata sugestija u dijelu koja se odnosi na legitimaciju turističkih vodiča. Ista će biti uređena podzakonskim aktom.

Primjedba/predlog/sugestija 4: Insistiramo da strani državljani moraju poznavati crnogorski jezik na nivou C1 ili višem nivou, kao i da svi koji polažu za licencu imaju znanje jezika na kojem polažu za minimum nivo C1.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Predloženi nivo znanja predstavlja restriktivan uslov i prekomjerno ograničenje.

Primjedba/predlog/sugestija 5: Član 127 stav 20. Potrebno je dodati da će se pravno lice kazniti u iznosu od 500.00 eura do 10,000.00 eura ako ne postupi po članu 56 stav 3.

ODGOVOR:

Prihvata se. Inkorporirano u Predlog zakona.

Primjedba/predlog/sugestija 6: Član 126 stav 1. Potrebno je da kazna bude od 500.00 eura do 1000.00 eura iz razloga što lice koje krši zakon po osnovu člana 60 stav 1 će bez oklijevanja nastaviti da krši zakon jer je kazna veoma blaga. Za prekršaj iz člana 58 stav 2 potrebno je naglasiti da istaknuta legitimacija mora biti izdata od strane nadležnog Ministarstva kako bi se izbjegao nesporazum.

ODGOVOR:

Već je definisano da legitimaciju izdaje nadležno Ministarstvo.

17. Primjedbe, predlozi i sugestije Advokatske kancelarije “Prelević”;

Primjedba/predlog/sugestija 1: Član 7 – Značenje izraza. Predlažemo detaljniju razradu izraza:

- Tačka 33) turistička vila je objekat koji može biti u privatnoj svojini, koja se etažno razrađuje na više smještajnih jedinica. Nalazi se i dio je turističkog rizorta i koristi sadržaje turističkog rizorta kojim upravlja jedan ili više operatera;
- Tačka 34) smještajna jedinica je soba, apartman, bungalov, kuća za odmor, kamp kućica i drugi objekat koji služi za smještaj gostiju i ispunjava minimalno tehničke uslove utvrđene ovim zakonom, kao i rezidencijalne, smještajne jedinice i apartmane u turističkom rizortu, izgrađene na zemljištu od minimum 15ha koje mogu biti predmet pojedinačne prodaje uz mogućnost opcionog izdavanja na dobrovoljnoj osnovi;
- Dodaje se nova tačka 54) investitor u turizmu je pravno ili fizičko lice koje finansira, projektuje, razvija i gradi objekte turističke infrastrukture i suprastrukture, a može, ali ne mora biti pružalac usluga u tim objektima, koji može i fazno da realizuje turistički rizort.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Smatramo da je navedeno dovoljno precizirano te da nije potrebno dodatno razrađivanje.

Primjedba/predlog/sugestija 2: Član 108 – turistički rizort. Predlažemo detaljniju razradu. Nakon stava 2 dodaju se novi stravovi pod rednim brojevima:

- Stav 3) turistički rizort je ugostiteljski objekat izgrađen na zemljištu minimalne površine od 15ha a maksimalne površine 150ha, koje zemljište čini skup različitih parcela koje mogu biti fizički spojene ili razdvojene javnim saobraćajnicama, i predstavlja funkcionalnu cjelinu, sa minimum dva hotela kapaciteta minimum 120 smještajnih jedinica kategorije pet zvjezdica u primorskom i Glavnom gradu, koji u svom sastavu može imati turističke vile, rezidencijalne

objekte, apartmanske objekte, koji su etažno razrađeni na više smještajnih jedinica i apartmana koji mogu biti predmet pojedinačne prodaje uz mogućnost opcionog izdavanja na dobrovoljnoj osnovi, sa raznovrsnom strukturom sadržaja ponude koju mogu činiti wellness i kongresni centri, restorani, sportski tereni, marine i drugi sadržaji, koji se na tržištu plasira kao visokokvalitetan proizvod.

- Stav 4) na upravljanje i održavanje hotela iz stava 3 ovog člana primjenjuju se odredbe člana 105 i 106 ovog zakona, u zavisnosti od modela poslovanja hotela.
- Stav 5) učešće smještajnih jedinica u turističkom rizortu iz stava 3 ovog člana izgrađenom na zemljištu površine veće od 15ha, određuje se u zavisnosti od koeficijenta izgrađenosti zemljišta i to ukoliko je koeficijent izgrađenosti zemljišta veći od 2, uz preduslov dozvoljenosti indexa 2 planskim dokumentom, učešće smještajnih jedinica ne može prelaziti 80% ukupnog broja smještajnih jedinica turističkog rizorta.
- Stav 6) bliže uslove i način poslovanja turističkog rizorta propisuje Ministarstvo podzakonskim aktom.
- Stav 7) na održavanje smještajnih jedinica u okviru turističkog rizorta mogu se primjenjivati i odredbe posebnog zakona o održavanju stambenih zgrada u cilju efikasnosti i kvaliteta održavanja turističkog rizorta.

ODGOVOR:

Ne prihvata se, budući da će predmetna materija odnosno bliži uslovi i način poslovanja turističkog rizorta biti uređeni podzakonskim aktom.

18. Primjedbe, predlozi i sugestije Ministarstva saobraćaja;

Primjedba/predlog/sugestija 1: Član 12 stav 1 tačka 7: “organizovanje prihvata putnika”. Definirati što se podrazumijeva pod organizacijom prihvata putnika.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Smatramo da je pitanje dovoljno jasno precizirano.

Primjedba/predlog/sugestija 2: Član 13 stav 2 i 3; Turistička agencija – organizator putovanja može pružati usluge iz člana 11 ovog zakona, samostalno ili sa drugim pružaocem turističkih i ugostiteljskih usluga koje neposredno prodaje i realizuje ili nudi na prodaju putem posrednika; Ukoliko vrši prevoz tour operator, isti mora posjedovati licence za javne prevoz putnika. Turistička agencija – posrednik može pružati usluge iz člana 11 stav 1 tačka 4 do 20 i tačke 22 ovog zakona. Obaveza posjedovanja licence za prevoz.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Smatramo da je pitanje dovoljno jasno precizirano, a na obavljanje prevoza primjenjuju se propisi kojima se uređuje prevoz u drumskom saobraćaju.

Primjedba/predlog/sugestija 3: Član 19; dodati novi stav 3: “U toku obavljanja prevoza iz stava 1 ovog člana, turistička agencija koja obavlja prevoz samostalno dužna je da posjeduje licence za javni prevoz putnika u skladu sa zakonom kojim se uređuje prevoz u drumskom saobraćaju”.

ODGOVOR:

Prihvata se. Inkorporirano u tekst Predloga zakona - pozivanje na propis kojima se uređuje prevoz putnika u drumskom saobraćaju.

Primjedba/predlog/sugestija 4: Član 85 stav 1 alineja 4: “objekti za catering (pripremanje i dostava hrane, pića i napitaka)”. Staviti u skladu sa Zakonom o prevozu u drumskom saobraćaju, jer ako subjekt catering radi vozilima preko 3,5 tone, isto je značajno naglasiti.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Uslovi za dostavljanje prevoza i dostave uređeni su posebnim propisima iz oblasti drumskog saobraćaja, pa ih nije potrebno dodatno propisivati ovim zakonom.

19. Primjedbe, predlozi i sugestije Ministarstva pomorstva;

Primjedba/predlog/sugestija 1: U članu 113 stav 2 alineja 3 Nacrta Zakona, riječi: “ima sertifikat o ispravnosti plovila za plovidbu”, zamijeniti riječima: “ima dokaz da je sposoban za plovidbu”.

ODGOVOR:

Prihvata se. inkorporirano u tekst predloga.

20. Primjedbe, predlozi i sugestije Ministarstva javne uprave;

Primjedba/predlog/sugestija 1: Ukazujemo na potrebu preispitivanja naziva poglavlja XV Predloga Zakona, kao i da se kroz čl. 119 i 120 precizira i razdvoji nadzor nad sprovođenjem zakona i inspeksijski nadzor. Takođe, u članu 120 Predloga Zakona, potrebno je jasno normirati koji inspektori vrše inspeksijski nadzor.

ODGOVOR:

Prihvata se. inkorporirano u tekst predloga.

Primjedba/predlog/sugestija 2: U članu 2 riječi: “organ jedinice lokalne samouprave”, zamijeniti riječima: “organ lokalne uprave”.

ODGOVOR:

Prihvata se. inkorporirano u tekst predloga.

21. Primjedbe, predlozi i sugestije Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede;

Primjedba/predlog/sugestija 1: Član 7 stav 1 tačka 1; “Degustaonica je objekat u kojem se gostima pripremaju i uslužuju vina i/ili voćna vina i/ili proizvodi od vina i/ili voćnih vina i/ili ostala alkoholna pića i/ili naresci (suhomesnati proizvodi, sirevi i slično) i/ili namazi”. Mišljenja smo da su ovakvom formulacijom isključeni maslinari koji su kao korisnici prepoznati u mjeri 7 IPARD III programa gdje im je data mogućnost izgradnje/opremanja degustacione sale. Predlažemo da se značenje izraza degustaonice proširi i na proizvode iz drugih poljoprivrednih sektora. Takođe, predlažemo i određivanje kapaciteta kada je u pitanju degustaonica.

ODGOVOR:

Djelimično se prihvata sugestija, te je značenje izraza degustaonica proširena i na maslinare.

Primjedba/predlog/sugestija 2: Potrebno je definisati šta se podrazumijeva pod pojmom restoran, a šta pod prostorom za služenje hrane i pića i dati njihove maksimalne kapacitete. Kada su u pitanju restorani, zanima nas koja vrsta objekata dozvoljava izgradnju restorana i da li je njihova izgradnja vezana za smještajne kapacitete. Iz dosadašnjeg iskustva u implementaciji mjere 7 većina seoskih domaćinstava na svom posjedu je planirala da napravi restoran za služenje hrane i pića, međutim, to nije bilo moguće, jer restoran nije spadao u komplementarne ugostiteljske objekte, a koji su isključivo kroz ovu mjeru podržavali. Kako je novim Nacrtom Zakona kategorija komplementarni objekat isključena, a kroz IPARD III program su samo komplementarni ugostiteljski objekti prihvatljivi, to će značiti da je neophodno mijenjanje procedura i pravila u implementaciji pomenutog programa.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Pozakonskim aktom Ministarstva će se bliže definisati i urediti vrste ugostiteljskih objekata. Predlogom Zakona je izostavljena podjela ugostiteljskih objekata na primarne i komplementarne, s tim što su sve vrste objekata koje egzistiraju po vežećem zakonu, i dalje prepoznate u predlogu.

22. Primjedbe, predlozi i sugestije Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera;

Primjedba/predlog/sugestija 1: Nacrtom Zakona o turizmu i ugostiteljstvu nijesu definisani način kontrole i mjerenje nivoa buke u/iz ugostiteljskih objekata, kao ni granične vrijednosti nivoa buke za sve vrste ugostiteljskih objekata, ni vrijeme upotrebe elektroakustičkih i akustičkih uređaja kao do sada, što će stvoriti probleme u implementaciji zakona. Ukazujemo da se Zakonom o zaštiti od buke u životnoj sredini primjenjuje na buku u životnoj sredini. Takođe, tim zakonom definisano je da mjerenje nivoa buke u životnoj sredini mogu da vrše domaća i strana pravna lica i preduzetnici na osnovu dozvole koju izdaje Agencija za zaštitu životne sredine. Mjerenje buke se vrši kontinuirano u odnosu na emisije koje potiču iz drumskih i željezničkih vozila, vazduhoplova i industrijskih postrojenja, za svaku vrstu izvora buke pojedinačno. Ovakvo mjerenje buke nije primjenljivo na buku koja potiče iz ugostiteljskih objekata.

Imajući u vidu navedeno predlažemo da se član 91 stav 3 Nacrta zakona briše u dijelu koji se odnosi na zaštitu od buke i dodaju članovi 80 i 81 važećeg Zakona o turizmu i ugostiteljstvu koji detaljno uređuju ovo pitanje i čija je primjena u praksi bila adekvatna i efikasna. Uređenje ovog pitanja na način definisan Nacrtom neće biti moguće primijeniti u praksi i ostaće pravno neregulisano.

ODGOVOR:

Prihvata se. Predlogom zakona regulisna buka u ugostiteljskim objektima.

Primjedba/predlog/sugestija 2: U članu 91 stav 3 Nacrta, nakon riječi: "bezbjednost hrane", treba dodati riječi: "upravljanje otpadom".

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Upravljanje otpadom je uređeno posebnim propisima.

23. Primjedbe, predlozi i sugestije Uprave za statistiku "MONSTAT";

Primjedba/predlog/sugestija 1: Član 109; Smatramo da ugostiteljske usluge u domaćinstvu treba da pružaju isključivo fizička lica. Predlažemo da se iz teksta briše veznik "i", jer njegovo prisustvo stvara nedoumicu i može se tumačiti kao da i drugi oblici pravnih lica mogu pružati usluge u domaćinstvu, što nije u skladu sa osnovnim pojmovnim određenjem ovog tipa smještaja.

Takođe, predlažemo brisanje člana 109 stav 4, jer smještaj u domaćinstvu po svojoj definiciji ne bi trebalo da podrazumijeva više od 20 ležajeva. Naime, prema Nacrtu Zakona ostavljena je mogućnost da smještaj u domaćinstvu ima više od 20 ležajeva, što je sa aspekta statističke klasifikacije smještaja problematično. Ograničenje broja ležajeva do 20 je od izuzetnog značaja za jasno razgraničenje smještaja u domaćinstvu od oblika kolektivnog smještaja i u skladu je sa evropskom statističkom praksom.

ODGOVOR:

Djelimično se prihvata. Brisani veznik "i".

Primjedba/predlog/sugestija 2: Član 117; Potrebno je dodatno pojasniti da li se u Centralnom turističkom registru evidentiraju svi smještajni objekti definisani članom 86, bez obzira na pravnu formu pružaoca usluga, bilo da je riječ o privrednim društvima ili fizičkim licima. Smatramo da je neophodno da se u CTR-u evidentiraju sva izdata odobrenja nadležnog Ministarstva i organa lokalne samouprave bez obzira na to da li je nosilac odobrenja privredno društvo ili fizičko lice. Ovakav

sveobuhvatan pristup ključan je za izgradnju pouzdane administrativne baze podataka koja će omogućiti kvalitetnu satatističku obradu i izgradnju integrisanog elektronskog sistema. Time bi se omogućila potpuna evidencija i efikasnije praćenje dolazaka i noćenja turista, što je u skladu sa potrebama zvanične statistike kao i sa savremenim evropskim praksama.

ODGOVOR:

Prihvata se. Već inkorporirano u tekst Nacrta zakona.

Primjedba/predlog/sugestija 3: Potrebno je obezbjediti dosljednu upotrebu terminologije u cijelom tekstu Nacrta Zakona. Uvođenje preciznih i jedinstveno definisanih termina doprinijelo bi pravnoj jasnoći, smanjenju mogućnosti za različita tumačenja i lakšoj primjeni zakona u praksi, što je od posebne važnosti za evidentiranje i statističku obradu podataka.

ODGOVOR:

Prihvata se. Već inkorporirano u tekst Nacrta zakona.

24. Primjedbe, predlozi i sugestije Zajednice opština Crne Gore;

Primjedba/predlog/sugestija 1: Smatramo da treba propisati posebne uslove za obavljanje turističkih i ugostiteljskih djelatnosti u UNESCO zaštićenim zonama. Predlažemo da se u Nacrt Zakona o turizmu i ugostiteljstvu uvrsti odredba kojom bi se ministarstvu nadležnom za poslove turizma omogućilo propisivanje posebnih uslova za obavljanje turističkih i ugostiteljskih djelatnosti u područjima koja su upisana na Listu svjetske baštine UNESCO-a. S obzirom na specifičan režim ovih područja, neophodno je osigurati poseban režim upravljanja kako bi se očuvale njihove autentične karakteristike i spriječili negativni uticaji prekomjernog turističkog prometa. Postojeći zakonski i podzakonski akti u Crnoj Gori prepoznaju potrebu zaštite prirodnog i kulturno istorijskog naslijeđa, ali ne predviđaju precizne mehanizme za regulisanje turističkih aktivnosti u ovim osjetljivim zonama.

ODGOVOR:

Prihvata se.

25. Primjedbe, predlozi i sugestije Ivane Bulatović;

Primjedba/predlog/sugestija 1: Budući da je Turistički informacioni system (TIS) zamišljen kao centralizovano rješenje sa modulima koji će omogućavati razmjenu podataka između različitih institucija i nivoa korisnika, njegova nadležnost treba biti prepoznata Zakonom o turizmu.

ODGOVOR:

Prihvata se. Uvođenje Turističkog informacionog sistema omogućiće efikasniju razmjenu podataka između institucija i korisnika na različitim nivoima, čime se unapređuje praćenje, analiza i planiranje razvoja turizma.

26. Primjedbe, predlozi i sugestije Aleksandra Radovića, predsjednika Savjeta MZ Reževići;

Primjedba/predlog/sugestija 1: Potpuno brisanje mješovitog modela poslovanja iz nacrta Zakona o turizmu i ugostiteljstvu.

Obrazloženje:

Iskustvo naše Mjesne zajednice sa projektom "Turistički kompleks Skočidevojka" najbolje pokazuje šta se dešava kada se dozvoli mješoviti model. Umjesto razvoja kvalitetnog turizma, dobili smo model koji se koristi za zloupotrebe – i urbanističke, i poreske, i investicione. Iza naziva "hotel sa pet

zvjezdica" krije se klasičan stambeni kompleks. Takvi projekti zaobilaze pravila koja važe za prave hotele i uzimaju milionske olakšice, a da gotovo ništa ne nude turističkoj privredi.

ODGOVOR:

Ne prihvata se, zadržava se mješoviti model poslovanja, jer omogućava širu ponudu.

27. Primjedbe, predlozi i sugestije Muzičkog centra Crne Gore;

Primjedba/predlog/sugestija 1: Dodavanje alineje za ugostiteljsku djelatnost Muzičkog centra Crne Gore u Zakonu o turizmu i ugostiteljstvu, član 66, stav 3, alineja 11. Zakonom o turizmu i ugostiteljstvu, u poglavlju Obavljanje ugostiteljske djelatnosti, član 66, stav 3 u alinejama koje se odnose na kulturne djelatnosti, eksplicitno je navedeno da se ugostiteljskom djelatnošću mogu baviti: ustanove koje obavljaju pozorišnu djelatnost za potrebe svojih posjetilaca u svojim objektima; ustanove koje obavljaju muzejsku i galerijsku djelatnost za potrebe svojih posjetilaca u svojim objektima. Evidentno je da je samo muzička djelatnost izostavljena iako za to ne postoji razlog, a što može biti i posljedica nedostatka inicijative iz same institucije koja do 2020. godine nije imala prostor za rad. S tim u vezi smatramo da u članu 66 uz alineje o pozorišnoj i muzičkoj djelatnosti treba da se nalazi alineja: „Ustanove koje obavljaju muzičku djelatnost za potrebe svojih zaposlenih i posjetilaca u svojim objektima“.

ODGOVOR:

Prihvata se. Već inkorporirano u tekst Nacrta zakona.

28. Primjedbe, predlozi i sugestije Snežane Pantović, zamjenice predsjednika Kordinacionog odbora za zdravstveni turizam pri Privrednoj komori Crne Gore;

Primjedba/predlog/sugestija 1:

Izrada nacionalnog strateškog dokumenta za razvoj zdravstvenog turizma;

Preporuka: Formirati međuresornu radnu grupu (turizam, zdravlje, nauka, ekonomija) za izradu Strategije razvoja zdravstvenog turizma 2025–2030.

Svrha: Precizno definisanje modela zdravstvenog turizma (medicinski, wellness, rehabilitacioni); Teritorijalna analiza potencijala (banje, more, planine, ekološke destinacije); Standardizacija i zakonodavni okvir (licenciranje, kvalitet usluga, etika); Definisanje ciljanih tržišta i brendiranja destinacije.

Regulatorna reforma i sinergija sa zdravstvenim sistemom;

Preporuka: Uskladiti pravne okvire između turizma i zdravstva, uz omogućavanje: Uključivanja javnih zdravstvenih ustanova u pružanje turističkih zdravstvenih usluga; Licenciranja specijalizovanih medicinsko-turističkih ustanova; Definisanja minimalnih tehničkih uslova i kadrovskih standarda.

Podrška razvoju i sertifikaciji specijalizovanih centara,

Preporuka: Otvoriti linije podrške (grantovi, subvencije, krediti) za: Razvoj centara za balneologiju, talasoterapiju, fitoterapiju, rehabilitaciju; Inovativne centre na bazi domaćih prirodnih resursa (ljekovito bilje, blato, mineralne vode); Sertifikaciju po evropskim standardima (TEMOS, ISO, Global Healthcare Accreditation).

OPERATIVNE PREPORUKE:

Unapređenje promocije zdravstvenog i selektivnog turizma;

Preporuka: Kroz Nacionalnu turističku organizaciju (NTO) i strateške partnere: Kreirati platformu za promociju zdravstvenog turizma (digitalna baza centara i usluga); Uključiti Crnu Goru na mape međunarodnih sajmova (npr. ITB, Medical Travel Expo); Promovisati integrisane pakete (npr. „detoks i planinski boravak“, „reha i kulturni turizam“).

Podrška inovacijama i istraživanjima u sektoru turizma;

Preporuka: U saradnji sa Ministarstvom nauke, otvoriti tematske pozive za: Istraživanja uticaja prirodnih resursa na zdravlja; Razvoj pametnih rješenja (e-Turizam, digitalni vodiči, personalizacija usluga); Interdisciplinarnе projekte sa centrima poput CIROEZ-a.

Edukacija i osposobljavanje kadra;

Preporuka: U saradnji sa UCG, i stručnim školama: Uvesti specijalizovane module i sertifikovane programe za zdravstveni i wellness turizma; Osposobljavanje turističkog i medicinskog osoblja za pružanje kompleksnih usluga strancima; Razviti stručne vodiče i operativne protokole za hibridne medicinsko-turističke usluge.

PREPORUKE ZA SELEKTIVNE OBLIKE TURIZMA

Pored zdravstvenog, preporučuju se sljedeće mjere za druge selektivne grane:

A. Ruralni i agro-turizam

- Incentivi za razvoj autentičnih domaćinstava.
- Povezivanje sa programima lokalne proizvodnje i održive gastronomije.
- Jačanje ekološke infrastrukture (off-grid sistemi, bio-bazeni).

B. Kulturni turizam

- Digitalizacija kulturne baštine i integracija sa turističkim mapama.
- Tematski festivali i manifestacije sa ljekovitim/herbalnim komponentama.

C. Aktivni i avanturistički turizam

- Sigurnosni standardi i osiguranje za turiste.
- Razvoj regenerativnog turizma (npr. volonterski eko-kampovi).

MONITORING I ODRŽIVOST

Preporuka: Formirati tijelo za praćenje implementacije strategije, koje će uključivati: Predstavnike ministarstava, NTO-a, zdravstvenog sektora i akademije; Izvještavanje dvogodišnje, sa preporukama za prilagođavanje mjera.

Obrazloženje:

Zdravstveni i selektivni oblici turizma predstavljaju ključnu priliku za Crnu Goru da: ojača diverzifikaciju ekonomije, produži turističku sezonu, unaprijedi kvalitet života građana. Neophodna je koordinacija institucija, strateško ulaganje i primjena inovacija kako bi Crna Gora postala prepoznatljiva destinacija održivog i zdravstvenog turizma u regionu i Evropi.

ODGOVOR:

Definisan pojam zdravstvenih uslug u turizmu. Bliže uslove i način pružanja usluga propisuje ministarstvo podzakonskim aktom.

29. Primjedbe, predlozi i sugestije Udruženja izdavalaca smještaja – UIS CG;

Primjedba/predlog/sugestija 1: Na osnovu analize važećeg Zakona o turizmu i ugostiteljstvu, član 108, u dijelu koji se odnosi na ugostiteljske usluge u domaćinstvu, utvrđena je pravna praznina u pogledu definisanja i evidentiranja članova domaćinstva koji učestvuju u pružanju usluga. S obzirom na to da postojeća norma ne prepoznaje članove domaćinstva kao subjekte koji mogu biti uključeni u Centralni turistički registar, predlaže se dopuna člana 108 u cilju pravnog usklađivanja i olakšanja primjene zakona u praksi.

Obrazloženje:

Crna Gora je izrazito turistička zemlja u kojoj turizam čini oko 25,5% bruto domaćeg proizvoda (BDP), prema podacima Svjetskog savjeta za turizam i putovanja (WTTC). U tom smislu, turizam nije samo privredna grana on je kičma ekonomskog rasta, zapošljavanja i razvoja lokalnih zajednica, naročito u primorskim i ruralnim sredinama. Uprkos tome, postojeća zakonska rješenja ne prate u potpunosti realnu praksu i tradicionalni način organizacije porodičnih poslova u Crnoj Gori. Konkretno, član 108 zakona ograničava pružanje usluga smještaja u domaćinstvu isključivo na jedno fizičko lice najčešće formalnog vlasnika nekretnine, eventualno suvlasnika ili zakupca dok ostali

članovi domaćinstva, iako aktivno uključeni u svakodnevne poslove, nisu formalno prepoznati niti evidentirani.

To dovodi do više problema u praksi. Neprepoznavanje stvarnih nosilaca posla u turizmu. U crnogorskom društvu, smještajni kapaciteti u upravi za nekretnine često se vode na najstarijeg člana domaćinstva (npr. ded, baba, otac), dok mlađi članovi faktički vode posao. Bez zakonske evidencije, ti članovi nemaju pristup pravima, obavezama niti podršci finansijskih institucija.

Ograničeni pristup finansiranju i investicijama koči razvoj turizma. Banke i investicione institucije traže dokaz o statusu pružaoca usluge (npr. uvid u Centralni turistički registar) kako bi odobrile kredit, grant ili subvenciju. Ako član domaćinstva nije formalno upisan, nema osnov za dobijanje sredstava. U kontekstu kada Crna Gora pokušava da proširi sezonu, podigne kvalitet smještaja i digitalizuje ponudu, neophodno je osnažiti lokalne pružaoce usluga, naročito one u domaćinstvima koji čine preko 50% ukupne smještajne ponude u nekim regijama.

Formalna evidencija članova domaćinstva olakšava nadzor nad radom, oporezivanje, statistiku i planiranje podrške.

Uvođenjem mogućnosti da se svi aktivni članovi domaćinstva evidentiraju kao pružaoци usluga, stvaraju se pretpostavke za formalizaciju aktivnosti koje su trenutno u sivoj zoni. Legalizacija donosi koristi i državi (porezi, takse, bolja evidencija), i samim domaćinstvima (pristup finansijama, ulaganjima, podršci).

S obzirom da neformalna ekonomija u turizmu ima značajan udio (prema nekim procjenama i preko 30% u pojedinim lokalnim zajednicama), ovaj model predstavlja praktičan mehanizam da se ta djelatnost uvede u zakonske tokove, uz minimalne administrativne barijere.

Uvođenje članova domaćinstva u Centralni turistički registar omogućava im da:

- apliciraju za subvencije, grantove i kreditne linije,
- dobiju sertifikate i obuke kao formalni učesnici u sektoru,

Bez formalnog statusa, ti ljudi ostaju „nevidljivi preduzetnici“, iako generišu prihod i zapošljavaju druge.

Usklađivanje sa praksom iz sektora poljoprivrede i međunarodnim standardima

Zakon o poljoprivredi i ruralnom razvoju u Crnoj Gori već poznaje institut porodičnog gazdinstva sa jasno upisanim članovima. Takođe, Republika Hrvatska i druge zemlje članice EU omogućavaju da članovi domaćinstva, uz saglasnost vlasnika, budu registrovani kao pružaoци usluge bez obzira da li su formalni vlasnici objekta.

Ovo je dokazano uspješan model koji omogućava fleksibilnost, pravnu sigurnost i bolju statistiku.

Predlog rješenja:

- Dopuniti član 108 Zakona na način da se:
- Omogući upis članova domaćinstva u rješenje i Centralni turistički registar;
- Definiše domaćinstvo i članovi domaćinstva na osnovu evidencije prebivališta i srodstva;
- Omogući da svaki punoljetni član domaćinstva, uz saglasnost vlasnika, može biti formalno registrovan kao pružalac usluge u objektu koji koristi porodica;

Zaključak

Usvajanjem ovog predloga:

- Borimo se protiv neformalne ekonomije kroz legalizaciju porodičnog angažmana u turizmu;
- Povećavamo pristup ulaganjima i razvojnim fondovima za lokalne domaćine;
- Podstičemo autentični, održivi i inkluzivni turizam;
- Usklađujemo se sa praksom EU i sektorskim politikama ruralnog razvoja;

U vremenu kada Crna Gora mora da zadrži konkurentnost na turističkom tržištu i privuče nove investicije, zakon mora da prepozna i zaštiti one koji već danas stvaraju vrijednost lokalne domaćine i njihova domaćinstva.

DOPUNE:

1. Zbog buduće standardizacije trebalo bi da se uvede termin domaćin u turizmu kojim bi se istakla ova vrsta organizacije biznisa, definisale potrebne vještine i alati, odredio stepen edukacije i benefiti razvojnog puta
2. Da se rješenje o registraciji poveća na 25 ležajeva jer trenutno rješenje ne odgovara potrebama sa terena
3. Da se ukloni obaveza obnavljanja jednom dobijenog rješenja dok nosilac rješenja ne zahtijeva promjenu (izuzetak nelegalizovani objekti)
4. Da se stvori zakonski okvir organizovanja privatnog smještaja u integralne /difuzne hotele

ODGOVOR:

Djelimično usvijeno. Dati su liberalniji uslovi u pogledu pružalaca usluga u domaćinstvu tako da sada ove usluge mogu pružati članovi uže porodice vlasnika nepokretnosti i treća lica, pod uslovima koje će propisivati ovaj zakon.

29. Primjedbe, predlozi i sugestije Udruženja turističkih agencija Crne Gore;

Primjedba/predlog/sugestija 1: Član 2 stav 1; Predlog da samo državni organ treba da izdaje dozvole, jer ako je dva mogu se kostiti ovlašćenja i nadležnosti što se dešavalo u prošlosti. Član 2 stav 3: Na ovo treba obratiti pažnju, jer upravo dosta fizičkih lica obavljaju tursitičku djelatnost koja nije u legalnim tokovima, te ukoliko se fizičkom licu dozvoljava da se bavi turizmom mora biti jasno definisano.

ODGOVOR:

Ne prihvata se jer je pitanje nadležnosti jasno uređeno te bi predložena izmjena suzila ovlašćenja i odstupila od važeće prakse.

Primjedba/predlog/sugestija 2: Član 5 stav 2; Predlog da se izbrišu stavke u zagradi (booking.com, tripadvisor, airbnb i drugi) jer to nijesu platforme samo za oglašavanje ii reklamiranje već su platforme za posredovanje pri prodaji smještajnih kapaciteta i tura koje naplaćuju značajnu proviziju (15 i više %) za svoje usluge, te shodno ovom zakonu obavljaju djelatnost turističkih agencija posrednika.

ODGOVOR:

Prihvata se. Inkorporirano u tekst zakona.

Primjedba/predlog/sugestija 3: Član 5 stav 3: „Turističke i ugostiteljske usluge se mogu oglašavati i reklamirati ako se uz oglasnu poruku dostave sljedeći podaci“. Staviti: ako se uz oglasnu poruku dostave i „objave“ sljedeći podaci.

Obrazloženje:

Često se na platformi ne objavljuju ti podaci o objektima (dozvole za rad, adrese i sl)

ODGOVOR:

Prihvata se. Članom 8 Predloga zakona definisano oglašavanje usluga.

Primjedba/predlog/sugestija 4: Član 5 stav 4; U praksi nije primjećeno da se obavezno koristi QR kod pa je predlog da se izbriše, ne i zabrani, pa ko hoće da koristi neka samostalno odlučuje o tome.

ODGOVOR:

Prihvata se. Članom 22 Predloga predviđeno korišćenje QR koda ukoliko se posjeduje;

Primjedba/predlog/sugestija 5 - Član 7 tačka 1: Predlog da se značenje degustaonice proširi - može se degustirati med, domaći sokovi, dodati i bezalkoholna pića.

ODGOVOR:

Prihvata se. Inkorporirano u Predlog zakona.

Primjedba/predlog/sugestija 6 - Član 7 tačka 20 paket aranžman: Predlažemo da ostane postojeća definicija paket aranžmana, jer je Crna Gora specifična i mala zemlja, ako ne stavimo smjestaj kao uslov, izbjegavaće noćenja kod nas agencije, naročito kada su posrednici i agencije iz regiona.

ODGOVOR:

Predlog se ne prihvata jer je suština definicije već obuhvaćena važećim tekstom usklađenim sa EU Direktivom, razlike se odnose samo na formulaciju.

Primjedba/predlog/sugestija 7 - Član 7 tačka 22 – povezani putni aranžman: Smatramo da se odnosi na agregatore usluga tipa na jednom jestu kupuje više usluga koje nisu povezane u jedan aranžman. Kupac sam kombinuje dvije ili više usluga, uz odvojena plaćanja ali to sve radi na jednom mjestu i ne smije biti više od 24 h između kupovina. A odgovornost je podijeljena tj nije puna kao kod paket aranžmana nego se posebno odgovara za smještaj posebno za avio kartu itd. Smatramo da ovo ide na ruku velikim sajtovima.

ODGOVOR:

Definicija povezanog putnog aranžmana već je jasno propisana u skladu sa EU Direktivom i obuhvata sve bitne elemente. Predložena izmjena ne unosi suštinske novine već se odnosi na drugačiju formulaciju.

Primjedba/predlog/sugestija 8 - Član 7 tačka 33 – turistička vila: Predlog da se briše uslov da bude dio rizorta i smatramo da je dio koji se odnosi na svojinu manje bitan detalj.

ODGOVOR:

Prihvata se. Inkorporirano u Predlog zakona.

Primjedba/predlog/sugestija 9: Član 8; Predlog je da se izrazi koji su navedeni upodobe sa taksonomijom i definicijama UNWTO-a gdje je moguće, a obzirom da je Crna Gora članica.

Obrazloženje:

Bukiranje nije multiplikovanje, već dvostruka rezervacija. Definirati putnik ili turista jer se ti pojmovi često pominju u zakonu, a nema jasne distinkcije (putnik je i neko ko putuje na relaciji Podgorica-Šavnik autobusom i sl).

ODGOVOR:

Inkorporirano u Predlogu zakona.

Primjedba/predlog/sugestija 10: Član 10 stav 3; Izbrisati da turistička agencija koja pruža usluge isključivo putem interneta može djelatnost obavljati u stambenom prostoru.

Obrazloženje:

Na ovaj način se podstiče siva ekonomija i hiperprodukcija turističkih agencija koje turistički inspektori teško mogu kontrolisati.

ODGOVOR:

Predlogom zakona definisano da se poslovanje turističke agencije obavlja u poslovnici koja se nalazi u mjestu sjedišta privrednog subjekta, a može se obavljati i izvan sjedišta – podružnici (izdvojena poslovnica), kao organizacionom dijelu turističke agencije, izuzev turističkih agencija koje pružaju usluge isključivo putem internet stranica ili sličnog online sistema za prodaju, kao i telefonskim putem. Oglašavanje putem elektronskih, odnosno, digitalnih platformi, društvenih mreža i sl, definisano je Predlogom zakona, kao i ko može vršiti reklamiranje i/ili javno objavljivanje ponuda turističkih ili ugostiteljskih usluga.

Primjedba/predlog/sugestija 11: Član 11 stav 4: Treba brisati da se poslovni prostor poslovnice i podružnice turističke agencije, može se nalaziti i u objektu privremenog karaktera postavljenog ili izgrađenog za tu namjenu u skladu sa posebnim propisima. Smatram da omogućava prodaju usluga na ulici, što treba izbjeći.

ODGOVOR:

Odredba se ne briše. Brisanje bi stvorilo pravnu prazninu.

Primjedba/predlog/sugestija 12: Član 11 stav 1 alineja 3; Definirati šta poslovođa mora da ispunjava: da mora imati minimu 7 godina radnog iskustva u turizmu, da mora raditi i biti osiguran na puno radno vrijeme, da govori crnogorskim ili jezikom u službenoj upotrebi u Crnoj Gori, engleski

jezik, minimum nivo B2, posjedovati diplomu fakulteta za turizam ili ekonomiju; da je odgovoran za rad agencije i sl.

Obrazloženje:

Kako bi kvalitet usluge bio na zadovoljavajućem nivou i kako ne bi dolazili u situaciju da u agencijama imamo nestručne kadrove. Da se radno iskustvo računa samo u turizmu, kao što je rad u turističkim agencijama, tur. organizacijama, na poslovima razvoja turističkog proizvoda (ne ugostiteljstvo) i da se dokazuje kopijama ugovora o radu, kopijom radne knjižice, potvrdom od nadležnog organa i sl. Na ovaj način se može osigurati da kvalitet pruženih usluga bude na visokom novou.

ODGOVOR:

Djelimično se prihvata. Uslovi koji se smatraju opravdanim inkorporirani su u Predlog zakona dok se strožiji zahtjevi poput 7 godina radnog iskustva ne prihvataju. Smatramo da su kriterijumi ostali realni i da su dovoljni za osiguranje kvaliteta usluge.

Primjedba/predlog/sugestija 13: Član 13 – Vrste usluga turističke agencije; Uvesti klasifikaciju turističkih agencija prema vrsti licence.

Turistička agencija usluge može pružati kao organizator putovanja ili kao posrednik prema vrsti usluga koje pruža. Agencije se prema vrsti posla koje obavljaju dijele na: Agencije koje imaju A licencu – turoperator, organizator putovanja koji mogu da se bave i odlaznim turizmom i dolaznim turizmom; Agencije sa B licencom – turooperatori - samo se bave dolaznim turizmom tj. dovođenjem i servisiranjem inostranih gostiju u Crnoj Gori; Agencije sa C licencom - turooperatori samo se bave odlaznim turizmom tj. orgnaizovanjem putovanja za stanivnike Crne Gore u inostranstvu; Agencije sa D licencom - posrednik (sub agent) može pružati samo posrednicke usluge, tj. prodavati paket aranžmane organizatora putovanja.

ODGOVOR:

Prihvata se. Inkorporirano u Predlog zakona.

Primjedba/predlog/sugestija 14 - Član 15 stav 2: Kada je agencija zastupnik inostrane agencije, dostavalja program partnerskoj agenciji organizatoru putovanja.

ODGOVOR:

Prihvata se. Inkorporirano u tekst Predloga zakona.

Primjedba/predlog/sugestija 15 - Član 15 stav 4; Može da nudi samo turistička agencija (turoperator DMC). Predlog je da može da realizuje umjesto da nudi.

Obrazloženje:

Lokalne tur. agencije turooperatori realizuju aranžmane inostranih turoperatora na teritoriji Crne Gore i zbog kvaliteta pruženih usluga, ali i zbog odgovornosti prema turistima, jedino tur. agencija turoperator koja je prepoznata od strane NTO-a kao DMC treba da bude u mogućnosti da zastupa stranog turoperatora u zemlji.

ODGOVOR:

Predlogom zakona definisana Turistička agencija za upravljanje destinacijom (destination management company "DMC"). Bliže uslove za sticanje DMC oznake, kao i postupak izdavanja sertifikata za poslovanje pod ovom oznakom, propisuje Ministarstvo podzakonskim aktom.

Primjedba/predlog/sugestija 16 - Član 15 stav 4: Odobrenje i licenca za obavljanje djelatnosti turističkih agencija; Član 17 stav 1 alineja 3 smatramo da treba brisati i da treba da stoji "je dostavilo podatke o poslovdji, ispunjavanju uslova za poslovldju agencije te dostavilo dokaze o istom, a svaku promjenu navedenih podataka dužno je prijaviti i dostaviti dokaze o istom u roku od osam dana od nastale promjene." Smatramo da navedeni član treba douniti stavom na sledeći način:

Turistička agencija brisat će se iz Centralnog turističkog registra, o čemu Ministarstvo donosi rješenje, ako se:

- utvrdi da voditelj poslova ili osoba koja obavlja poslove voditelja poslova ne ispunjava uslove propisane ovim Zakonom ili
- odjavi poslovanje turističke agencije odnosno poslovanja u pojedinom prostoru turističke agencije s danom navedenim u odjavi, koji ne može biti određen prije dana podnošenja zahtjeva za odjavu. Protiv rješenja iz stavka 4. ovoga članka nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

ODGOVOR:

Postojeća odredba je jasna i uređuje pitanje na adekvatan način.

Primjedba/predlog/sugestija 17 - Član 20 Visina sredstava obezbjeđenja: Jemstvo ili drugi oblik obezbjeđenja korisnika usluga, turistička agencija – organizator putovanja dužna je da obezbijedi u iznosu od najmanje 20.000,00 eura. Smatramo da ovaj stav treba brisati. Definirati na način kako je predloženo u nastavku.

1. Agencije koje imaju A licencu – turoperator organizatori putovanja koji mogu da se bave i odlaznim turizmom i dolaznim turizmom - da obezbijedi jemstvo u visini od 50.000,00 eura.
2. Agencije sa B licencom – turooperatori - samo se bave dolaznim turizmom tj. dovodenjem i servisiranjem inostranih gostiju u Crnoj Gori – da obezbijedi jemstvo u visini od 12.000,00 eura.
3. Agencije sa C licencom - turooperatori samo se bave odlaznim turizmom tj. organizovanjem putovanja za stanovnike Crne Gore u inostranstvo - da obezbijedi jemstvo u visini od 30.000,00 eura.

Obrazloženje:

Na ovaj način se omogućava svim zainteresovanim licima u Crnoj Gori da jeftinije registruju turističku agenciju koja se bavi dolaznim turizmom, nego što je predlog Ministarstva, ali se pravi klasifikacija tj. razredi, ko se kojim poslom može baviti. Svi mogu da biraju koji će razred i da imaju troškove shodno tome, prelazak iz razreda u razred je lak. Samo se plati malo skuplje jemstvo. Rjesenjem se predviđa da agencije koje se bave odlaznim turizmom - da bi zaštitili domaće potrošače trebaju da imaju veće polise osiguranja nego ranije. Nove agencije mogu biti posrednici, kada steknu iskustvo, sa manje novca nego što je to prije bilo potrebno, mogu dobiti B licencu i obavljati turooperatorske poslove. Agencije koje se bave odlaznim turizmom njima je teže malo predloženim nacrtom, jer smatramo da trebamo zaštititi građane Crne Gore.

ODGOVOR:

Prihvata se. Inkorporirano u Predlog zakona.

Primjedba/predlog/sugestija 18: Član 22 stav 1; Iznos od 20,000.00 eura treba povećati na 50,000.00 eura, iz razloga jer pojedine agencije otvore agenciju samo zbog jednog posla i kasnije se ne pojavljuju na tržištu a da iznos za svaku narednu poslovnu godinu se definiše na osnovu bilansa.

ODGOVOR:

Prihvata se. Inkorporirano u Predlog zakona.

Primjedba/predlog/sugestija 19: Član 23 stav 3; Da li je moguće da se zakonom definiše jemstvo koje strani turoperator mora imati u svojoj zemlji.

ODGOVOR:

Propisivanje uslova jemstva koje strani turoperator moraju imati u svojoj zemlji ne spada u zakonodavnu nadležnost Ministarstva, to bi značilo zadiranje u pravni sistem druge države.

Primjedba/predlog/sugestija 20: Član 25; Predlažemo da se dio važećeg Zakona koji se odnosi na ukidanje licence zadrži. Licenca se oduzima turističkoj agenciji ako:

- prestane da ispunjava uslove za izdavanje licence propisane ovim zakonom; - treba brisati.
- ne pruža usluge u poslovnici/ekspozituri na prijavljenoj adresi za koju je dobijena licenca;
- joj je izrečena mjera zabrane pružanja usluga u skladu sa ovim zakonom;
- je licenca izdata na osnovu neistinitih podataka ili falsifikovanih dokumenata; - treba brisati.

- 30 dana prije isteka perioda važenja jamstva ne dostavi Ministarstvu novo jamstvo, ne dostavi iznos jamstva u skladu sa ovim zakonom, ili nakon isplate sredstava na osnovu prethodno izdatog jamstva ne dostavi novo jamstvo danom isplate sredstava;
- nudi, odnosno prodaje putovanja: turističke paket - aranžmane ili izlete bez ugovora ili suprotno zaključenom ugovoru sa trećim licima kojima je povjereno izvršenje usluga iz programa putovanja (prevoz, broj ležajeva u određenom objektu i drugo), otkaže putovanje, a putnicima u zakonskom roku ne izvrši povraćaj uplaćenih sredstava;
- ne obezbijedi smještaj putnika za vrijeme ugovorenog putovanja;
- ne obezbijedi povratak putnika ili putnike neopravdano zadrži na putovanju duže od programom predviđenog perioda putovanja;
- nastupe teže posljedice po život i zdravlje putnika zbog propusta u radu turističke agencije.
- nudi, odnosno prodaje putovanja: turističke paket - aranžmane ili izlete suprotno ovom Zakonu – treba dodati. Trenutno imamo veliki broj inostranih lica i agencija koje prodaju izlete u autobusima, kesom placaju usluge, a razliku zdrjavaju za sebe ili inostranu agenciju i taj nelegalno steceni novac iznose iz Crne Gore.

Možda treba staviti da lica iz inostranstva koja bez licence prodaju izlete ili obavljaju neku turističku ili ugostiteljsku djelatnost bez licence, treba da budu prijavljena za krivično djelo, plus novčano kažnjena.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Predloženo rješenje obuhvaćeno je članom 33 Predloga zakona, kojim su jasno propisani uslovi i postupak poništavanja ili ukidanja odobrenja i licence.

Primjedba/predlog/sugestija 21: Član 29 stav 3“ treba brisati, iz razloga što turistička agencija posrednik - ne može biti zastupnik inostrane agencije.

ODGOVOR:

Ne prihvata se. Odredba je važna radi informisanja korisnika usluge i transparentnosti poslovanja.

Primjedba/predlog/sugestija 22: Član 56 stav 2 “Lice iz stava 1 ovog člana je fizičko lice ili preduzetnik.”

Obrazloženje:

Ako je zaposlen u nekoj firmi, ne mora da bude samostalni preduzetnik, a ako nije nidge prijavljen da radi, da mora biti samostalni preduzetnik.

Znacilo bi ovo da se uvrsti u zakon, jer inace agencije moraju da placaju po ugovorima o djelu za nezaposlena lica velike doprinose. Ako je neko zaposlen 15% a ako nije zaposlen duplo vise, ili da se pronaadjen eki drugi model za vodice a da nije na stetiu agencija.

ODGOVOR:

Predlogom zakona definisano: “Turistički vodič je stručno lice koje, u izvršenju programa (putovanja ili izleta), samostalno, kao preduzetnik, ili angažovano od strane turističke agencije, vodi turiste (posjetioce) po turističkim lokalitetima: gradovima, znamenitim kulturno-istorijskim mjestima, arheološkim nalazištima, prirodnim osobenostima lokaliteta i sl.”

Primjedba/predlog/sugestija 23: Član 58 stav 2; Definirati ko može biti turistički zastupnik.

Predlog je da to samo bude domaća agencija turoperator ne i tur. agencija posrednik i da se postrože kriterijumi i da se zahtijeva da zastupnik stranog turoperatora može biti samo lokalna tur. agencija - turoperator koja je prepoznata kao DMC od strane NROCG; da obavlja poslove na teritoriji Crne Gore od minimum 10 godina; ima ostvaren promet od minimum milion eura u prethodnoj godini poslovanja; ima minimum 5 zaposlenih; nije kažnjavan za privredne presteupe; da je izmirio obaveze prema državi; posjeduje polisu osiguranja od odgovornosti prema trećim licima u iznosu minimum 1 milion eura; ukoliko posjeduje vozni park posjeduje polisu osiguranja od auto odgovornosti u iznosu minimum 5 miliona eura; nema duga po osnovu boravišne, turističke takse i članskog doprinosa turističkim organizacijama. U ovom dijelu se predlaže i pooštavanje kaznene politike (ukoliko se ne prijavi ugovor o zastupanju ili krše pravila o zastupanju - oduzimanje licence minimum 12 mjeseci).

ODGOVOR:

Djelimično se prihvata. Predlogom zakona definisana Turistička agencija za upravljanje destinacijom (destination management company "DMC"). Bliže uslove za sticanje DMC oznake, kao i postupak izdavanja sertifikata za poslovanje pod ovom oznakom, propisuje Ministarstvo podzakonskim aktom. Predlogom zakona definisano da poslove turističkog zastupanja i prodaju i realizaciju turističkih paket – aranžmana stranog turoperatora mogu obavljati isključivo domaće turističke agencije – turoperatora sa A ili B licencom, koje imaju odobrenje Ministarstva za pružanje usluga pod oznakom DMC, koje zapošljavaju najmanje tri crnogorska državljanina na neodređeno vrijeme i sa punim radnim vremenom.

Primjedba/predlog/sugestija 24: Član 59 Evidencija vodiča;

Agencija je dužna da ima ugovore sa vodičima - ove ostale stvari su nepotrebne. Ne postoji kazna ako nemamo vodica za agenciju - ali postoji ako ne vodimo evidenciju - po tome svako može u evidenciji da napise i fingira šta hoće posle kontrole na terenu dok inspektori dodju do kancelarije a za šta obično treba minimum jedan dan.

ODGOVOR:

Predlogom zakona predviđena je obaveza turističke agencije da vodi evidenciju o angažovanim turističkim vodičima. Takođe je predviđena kazna za turističku agenciju ako ne vodi evidenciju o angažovanim turističkim vodičima.

Primjedba/predlog/sugestija 25: Član 60 Legitimacija turističkog vodiča;

Turistički vodici koji nemaju stalno zaposlenje - moraju nastupati kao samostalni preduzetnici - a ako postoji problem da se riješi da se mogu upisati u CRPS kao samostalni preduzetnici. Licenca da se veže za preduzetnika ili nekako drugacije.

ODGOVOR:

Predlogom zakona definisano je: "Turistički vodič je stručno lice koje, u izvršenju programa (putovanja ili izleta), samostalno, kao preduzetnik, ili angažovano od strane turističke agencije, vodi turiste (posjetioce) po turističkim lokalitetima: gradovima, znamenitim kulturno-istorijskim mjestima, arheološkim nalazištima, prirodnim osobenostima lokaliteta i sl."

Primjedba/predlog/sugestija 26: Član 62 Turistički pratilac;

Koje su sankcije ako strani državljanin, prodaje fakultativne usluge u autobusu na teritoriji Crne Gore, a da ne izdaje racun za to?

ODGOVOR:

Iako nije navedena posebna kazna, primjenjuju se opšte kaznene odredbe. Novčanom kaznom od 200 do 2000 eura kazniće se fizičko lice koje obavlja turističke usluge bez odobrenja ili upisa u CTR. Strani državljanin potpada pod ovu odredbu jer pruža usluge van zakonskog okvira.

Primjedba/predlog/sugestija 27: Član 64 Turistički zastupnik;

1) Turistički zastupnik je turistička agencija, organizator putovanja sa A i B licencom, koja na osnovu zaključenog ugovora zastupa domaću ili stranu turističku agenciju u odredištima putovanja. Dužan je da uz ugovor dostavi i sertifikat da je prepoznat kao DMC (Destination Management Company) od strane Nacionalne turističke organizacije Crne Gore (NTOCG) tj. da je član Crnogorskog kongresnog biroa u kategoriji DMC agencija – (dokaz, sertifikat o članstvu koji se izdaje od strane NTOCG-a)

Obrazloženje:

A i B jer one mogu da se bave dolaznim turizmom, tj receptivnim. Sertifikat od strane NTO-a se dobija na osnovu iskustva i nije problem za nikoga ko se bavio turizmom da pribavi ovaj sertifikat. Vezan je za destinaciju pa privredni subjekti na osnovu lica koja su se možda bavila turizmom u drugoj zemlji ne mogu prve ili druge godine dobiti na osnovu njihovog iskustva sertifikat link na uslove <https://www.montenegro.travel/me/mice/crnogorski-kongresni-biro/kako-postati-clan-crnogorskog-kongresnog-biroa>

4) Turistički zastupnik koji zastupa turističku agenciju iz države sa kojom postoji međunarodni sporazum, bilateralni sporazum o pojednostavljenju grupnih putovanja između država mora imati A licencu kako bi izdavao pozivno pismo na osnovu kojeg se ulazi u državu ili se aplicira za vizu.

Dužan je da uz ugovor dostavi i sertifikat da je prepoznat kao DMC (Destination Management Company) od strane Nacionalne turističke organizacije Crne Gore (NTOCG) tj. da je član Crnogorskog kongresnog biroa u kategoriji DMC agencija – (dokaz, sertifikat o članstvu koji se izdaje od strane NTOCG-a) i drugu dokumentaciju traženu bilateralnim sporazumom ili odlukom Vlade.

Potrebno je da napravimo razliku između zastupnika za tržišta za koja nije potrebno pozivno pismo i za tržišta za koja jeste. Preprodaja pozivnih pisama, i izdavanje pozivnih pisama imigrantima može napraviti ozbiljan problem državi. Zato je potrebno da samo respektabilne agencije mogu izdati pozivna pisma tj one sa A licencom.

Prije nekoliko godina je Cg za migracije u EU iskoristilo oko 80 državljana Bangladeša koji su dosli preko Dubaja. Uslov da bi dosli u Cg bio je da imaju radnu dozvolu u Dubai, i rezidence. Neko je osnovao firmu tamo, u roku od mjesec i dao im radne dozvole, sa njima se dobija i privremeni boravak u Dubaiu- na osnovu čega su usli u Cg i dalje emigrirali u EU. Ako su pozivna pisma uslov i ako ih može izdavati bilo koja agencija koja se registruje u roku od mjesec ili par, može se ponoviti situacija pa bi država bila u velikom problemu.

Školskim turizmom bi trebale da mogu da se bave samo agencije sa A licencom.

ODGOVOR:

Predlogom zakona definisano da poslove turističkog zastupanja i prodaju i realizaciju turističkih paketa – aranžmana stranog turoperatora mogu obavljati isključivo domaće turističke agencije – turoperatora sa A ili B licencom, koje imaju odobrenje Ministarstva za pružanje usluga pod oznakom DMC, koje zapošljavaju najmanje tri crnogorska državljanina na neodređeno vrijeme i sa punim radnim vremenom.

Primjedba/predlog/sugestija 28: Član 120 stav 1 propisano je da "Turistički inspektor državnog organa vrši nadzor u objektima i prostoru subjekta nadzora (privrednog društva i drugog oblika obavljanja privrednih djelatnosti i fizičkog lica), koji usluge u turizmu i ugostiteljstvu pružaju na osnovu odobrenja izdatih od strane Ministarstva." Smatramo da bi trebalo staviti da inspektori državnog organa mogu kontrolisati po potrebi i one subjekte koji doobrenje dobiju od organa lokalne uprave.

Treba dodati – važeći zakon:

Turistički inspektor, pored ovlašćenja iz stava 1 ovog člana, posebno je ovlašćen da preduzima i sljedeće upravne mjere i radnje:

1) zabrani rad privrednom društvu, drugom pravnom licu, preduzetniku odnosno fizičkom licu koji obavlja turističku i ugostiteljsku djelatnost definisanu ovim zakonom, a ne posjeduje odobrenje za obavljanje turističke i ugostiteljske djelatnosti, osim za pružanje ugostiteljskih usluga van ugostiteljskog objekta i za pružanje ugostiteljskih usluga u pokretnom objektu, ili rješenje o upisu u Centralni turistički registar;

2) zabrani rad privrednom društvu, drugom pravnom licu, preduzetniku odnosno fizičkom licu koji obavlja turističku djelatnost bez licence ili prestane da ispunjava uslove na osnovu kojih je izdata licenca možda je ovo gore pod 3.

4) Zabrani obavljanje djelatnosti privrednom društvu, drugom pravnom licu, preduzetniku i fizičkom licu ako se turističkom inspektoru ne omogući vršenje poslova nadzora;

Za utvrđene nepravilnosti iz stava 4 ovog člana turistički inspektor donosi rješenje o zabrani obavljanja djelatnosti do otklanjanja nepravilnosti koje su prouzrokovale zabranu. Katalog propisa 40/41 strana

(6) Ako u vršenju inspeksijskog nadzora turistički inspektor utvrdi da propis nije primijenjen ili je nepravilno primijenjen dužan je da donese rješenje kojim nalaže otklanjanje utvrđenih nepravilnosti u objektu i/ili prostoru i odredi rok za njihovo otklanjanje.

(7) Turistički inspektor dužan je da donese rješenje o zabrani obavljanja djelatnosti i pružanja usluga u objektu, odnosno rada u objektu i/ili prostoru, ako se utvrđene nepravilnosti u ostavljenom roku ne otklone

ODGOVOR:

Biće dodatno razmotreno.

Primjedba/predlog/sugestija 29: Član 125 stav 5 koji glasi: “u turističkoj agenciji ne vodi evidenciju o angažovanim turističkim vodičima (čl. 59 stav 1);” Smatramo da treba brisati i staviti da se kaznjava agencija koja organizuje paket aranžman ako se na licu mjesta utvrdi da na lokalitetu za koji je to potrebno nema vodiča.

ODGOVOR:

Biće dodatno razmotreno.

Primjedba/predlog/sugestija 30: Predlažemo da se doda novi član ili eventualno dodati u članu 16 – Oglašavanje i posredovanje putem digitalnih platformi.

ONLINE TURISTIČKI POSREDNICI

1. Online turistički posrednik je svako pravno ili fizičko lice koje putem internetske stranice, mobilne aplikacije ili druge digitalne platforme oglašava, promovira, posreduje u prodaji ili omogućava rezervaciju turističkih usluga, uključujući smještaj, aranžmane, prevoz, ili druge povezane usluge. Online Turističke Agencije mogu biti samo posrednici, ne mogu biti turoperatori. Ako na teritoriji Crne Gore prodaju paket aranžmana moraju imati sklopljen ugovor sa lokalnom DMC agencijom koja ima licencu turoperatora. Ukoliko prodaju povezani paket aranžman, moraju imati posebno potpisane ugovore sa svim izvršiocima usluga koje prodaju.

2. Online turistički posrednik koji pruža usluge na teritoriji Crne Gore dužan je da bude upisan u Centralni turistički registar, i da ima registrovano pravno lice u Crnoj Gori, ili registrovano predstavništvo strane kompanije u skladu sa zakonom.

3. Online posrednik smije oglašavati samo one pružaoce turističkih usluga koji su upisani u Centralni turistički registar i koji posjeduju važeće rješenje o ispunjavanju minimalno-tehničkih uslova i/ili kategorizaciji, u skladu sa ovim zakonom.

4. Online posrednik je dužan da, prilikom svakog oglašavanja:

- a. vidljivo prikaže broj rješenja ili PIB pružaoca usluge,
- b. osigura da su podaci o pružaocu usluga tačni, važeći i dostupni nadležnim organima,
- c. spriječi objavljivanje nelegalnog ili neprijavljenog smještaja.

Obavezno Booking.com i arbnb - iz tog razloga objavljuju ove podatke kod oglasivaca u zemljama dje je to zakonski definisano.

Online posrednik smije oglašavati isključivo smještajne objekte koji su registrovani u skladu sa ovim zakonom, i koji imaju važeće rješenje o ispunjavanju minimalno-tehničkih uslova i kategorizaciji.

5. Online posrednik je dužan da, na zahtjev Ministarstva, Turističke inspekcije, Poreske uprave ili Uprave policije, dostavi podatke o oglašivačima, izvršenim rezervacijama i ostvarenom prometu, kako oglasivača tako i svoje u skladu sa zakonima o poreskoj kontroli i inspekcijskom nadzoru.

6. Online posrednik je odgovoran da, u slučaju utvrđene povrede zakona:

- a. bez odlaganja ukloni oglas neregistrovanog subjekta,
- b. blokira pristup nalogu koji oglašava nelegalnu ponudu,
- c. i/ili postupi po rješenju nadležnog organa.

7. U slučaju nepoštovanja ovog člana, online posredniku se može izreći:

- a. novčana kazna od 5.000 do 30.000 eura za pravno lice, odnosno 1.000 do 5.000 eura za odgovorno lice,
- b. novčana kazna od 5.000 do 10.000 eura za fizičko lice,
- c. privremena zabrana poslovanja na teritoriji Crne Gore do otklanjanja nepravilnosti,
- d. brisanje iz Centralnog turističkog registra u slučaju ponovljenih ili teških povreda zakona.

ODGOVOR:

Oglašavanje putem elektronskih, odnosno, digitalnih platformi, društvenih mreža i sl, definisano Predlogom zakona, kao i ko može vršiti reklamiranje i/ili javno objavljivanje ponuda turističkih ili ugostiteljskih usluga.

Broj i datum sačinjavanja izvještaja:

01- 330/25-51/58, 15.08.2025. godine, Podgorica

Naziv organizacione jedinice ministarstva koja je odgovorna za pripremu nacrtu zakona, odnosno strategije:

Direktorat za normativno pravnu djelatnost, upravni postupak i međunarodnu saradnju.

MINISTAR

mr Simonida Kordić